

Kulttuuriympäristöselvitys

Kivimiehen alue

Tilaaaja

Senaatti-kiinteistöt

Tilaaajan edustaja

Emmi Sihvonen, kiinteistökehityspäällikkö

Ohjausryhmä

Elisa El Harouny, Museovirasto, intendentti

Sirkkaliisa Jetsonen, Museovirasto, yliarkkitehti

Konsultti

Arkkitehtitoimisto ark-byroo Oy

Kustaankatu 3,

00500 Helsinki

www.arkbyroo.fi

info@arkbyroo.fi

010 2350 566

Työryhmä

Marianna Heikinheimo, projektijohtaja

Noora Laak

Kerttu Loukusa

Matleena Muhonen

Johanna Nordman

Anna Solin

Christian Anttonen, graafikko

Sami Heikinheimo, Matleena Muhonen, Johanna Nordman, valokuvaus

Etukannen kuva:

Ilmakuva Otaniemen alueesta, 2014. MML.

Suoritusajankohta

Huhtikuu 2017–syyskuu 2017. Työ on luovutettu 22.09.2017

© Arkkitehtitoimisto ark-byroo

ISBN 978-952-7239-28-5 (nide)

ISBN 978-952-7239-29-2 (.pdf)

Asiasanat

Otaniemi, Kivimiehen alue, Espoo, laboratorio, opetus, Alvar Aalto, Valtion teknillinen tutkimuslaitos, VTT, Geologian tutkimuskeskus, GTK, Teknillinen korkeakoulu, TKK, Aalto yliopisto, rakennushistoriaselvitys

Sisällys

1. Johdanto	4
1.1 Kohde	4
1.2 Tehtävä	5
1.3 Kivimiehen alueen nykytilanne	7
2. Kivimiehen alueen kehitys vuosina 1949–1968	12
2.1 Otaniemen asemakaavakilpailu 1949	12
2.2 Maankäyttösuunnitelmat	15
3. Kivimiehen alueen kehitys vuodesta 1968	22
4. Rakennuskortit	34
1 Betonimiehenkuja 3	36
2 Betonimiehenkuja 5	38
3 Kivimiehentie 1	40
4 Kivimiehentie 2	42
5 Kivimiehentie 3	44
6 Kivimiehentie 4	46
7 Lämpömiehenkuja 2	48
8 Lämpömiehenkuja 3	50
9 Metallimiehenkuja 2	52
10 Metallimiehenkuja 4	54
11 Metallimiehenkuja 6–8	56
12 Metallimiehenkuja 10	58
13 Tekniikantie 1	60
14 Tekniikantie 3	62
15 Vuorimiehentie 1	64
16 Vuorimiehentie 3	66
17 Vuorimiehentie 5	68
5. Kivimiehen alueen maisema	70
5.1 Maiseman ominaispiirteitä	71
5.2 Viheralueiden ominaispiirteitä	86
5.3 Sisäinen katutila ja tiestö	88
6. Yhteenveto	92
Lähteet	96

1

Johdanto

1.1

Kohde

Kivimiehen alue on Aalto-yliopiston Otaniemen kampukseen kuuluva tutkimus- ja opetusrakennus-alue. Alue sijaitsee keskeisesti kampusalueen eteläosassa, Teknillisen korkeakoulun entisen pääraakennuksen ja kirjaston¹ lounaispuolella. Alue rajautuu pohjoisessa Vuorimiehentiehen, idässä Otaniementiehen, etelässä Miestentiehen ja lännessä Tekniikantiehen.

Valtio osti vuonna 1949 Otaniemen ja Hagalundin kartanoiden maita Teknillisen korkeakoulun ja Valtion teknillisen tutkimuslaitoksen tarpeita varten. Tulevasta kampusalueesta järjestettiin samana vuonna arkkitehtikilpailu, jonka voittivat arkkitehdit Aino ja Alvar Aalto. Aallon toimisto osallistui Otaniemen suunnitteluun yhdessä Otaniemen hoitokunnan kanssa 1960-luvulle saakka. Kivimiehen aluetta suunniteltiin saman kokonaisuuden osana. Virallinen asemakaava Kivimiehen alueelle vahvistettiin vasta vuonna 1981.² Kampusalue on nykyään, Teknillisen korkeakoulun, Kauppakorkeakoulun ja Taideteollisen korkeakoulun yhdistyttyä vuonna 2010, Aalto-yliopiston pääkampus.

Kivimiehen alueella on seitsemäntoista opetus- ja tutkimustoimintaa palvelevaa rakennusta. Rakennukset ovat pääosin punatiilisiä, kuten Otaniemen

muukin rakennuskanta muutamaa poikkeusta lukuunottamatta. Kivimiehen alueen rakennuskanta on rakentunut vaihteittain 1950-luvulta lähtien, uusin rakennus on valmistunut vuonna 2016. Kivimiehen käyttäjiä ovat nykyisin Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy, Aalto-yliopisto sekä Geologian tutkimuskeskus GTK. Lisäksi osa rakennuksista on vuokrattu ja pienyrittäjille ja Espoon kaupungille koulukäyttöön. Maisemallisesti alueella on erityyppisiä pieniä havu- ja lehtipuisia metsä- ja viheralueita sekä runsaasti asfaltoituja alueita. Alueen topografia on vaihteleva.

Kivimiehen alue on voimassa olevissa asemakaavoissa pääosin opetus- ja tutkimustoimintaa palvelevien rakennusten korttelialuetta, jossa ympäristön luonne tulee säilyttää.³ Alue kuuluu Otaniemen kampusalueen RKY 2009 -kokonaisuuteen ja se on maakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö hyvin säilyneen eheän ympäristön perusteella.⁴ Kivimiehen alueella ei ole inventoituja muinaisjäännöslöytöjä. Kivimiehen alueen rakennuksista yhdeksän on asemakaavassa suojeltuja.⁵

¹ Harald Herlin oppimiskeskus.

² Ak 10:9.

³ Ak 10:42 ja ak 10:48.

⁴ Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY ja Uudenmaan maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt.

⁵ Katso kaavio.

1.2

Tehtävä

Otaniemen alueen ilmakuva vuodelta 2014. Kivimiehen alue on ympyröity. MML.

Tämä Kivimiehen alueen kulttuuriympäristöselvitys käsittelee alueen rakentumista sekä alueen rakennusten ja ympäristön ominaispiirteitä. Aluetta on tarkasteltu 1940-luvulta perustamisvaiheesta nykypäivään.

Otaniemi muutoksessa

Otaniemi on kokonaisuudessaan suuren muutoksen kohteena, kun Aalto-yliopiston toimintaa kehitetään. Valmistuva länsimetro luo uusia mahdollisuuksia alueelle. Metro ja muu kehitys vaikuttaa myös Kivimiehen alueeseen rajautuviin alueisiin, kuten Keilaniemeen ja Tapiolaan. Kivimiehen alue sijaitsee keskeisesti Otaniemessä ja suuria muutoksia on tapahtumassa melkein kaikilla Kivimiehen reuna-alueilla. Kivimiehen alueeseen kohdistuu myös uudistustarpeita, kun joidenkin rakennusten käyttö tutkimus- ja opetustiloina on päättymässä. Kulttuuriympäristöselvityksen tarkoituksena on tutkia alueen kehityshistoriaa ja dokumentoida

alueen nykytilanne sekä tuottaa lähtökohtia alueen kehityssuuntien arvioimiselle.

Tutkimustavoista

Työhön on sisällytetty arkistotutkimusta, kirjallisuustutkimusta ja kenttätutkimusta sekä eri lähteistä olevan tiedon yhdistämistä ja analysointia. Tarkastelussa on käytetty lähdeaineistona alueen historiallisia karttoja, kaavadokumentteja, ilmakuvia ja valokuvia, rakennuksista laadittuja selvityksiä sekä kirjallisuutta.

Alueella on suoritettu katselmuksia touko-kesäkuussa 2017. Jokaisesta rakennuksesta on laadittu rakennuskortti. Rakennuksia ja ympäristöä on valokuvattu ja kuvia on käytetty raportissa selventämään alueen kokonaiskuvaa ja havaintoja. Rakennusten sijoittumista, ajoituksia ja muutoksia sekä suojelutunnusta on selvennetty kaavioilla.

Maiseman tarkastelu perustuu eriaikaisten karttojen ja ilmakuvien vertailuun, aluesuunnitel-

miin ja maisemaselvityksiin, katselmuksiin sekä tulkintaan alueen maiseman nykytilasta. Kaavioilla on esitetty alueen tiestöä ja viheralueita. Ympäristön tarkastelun tavoitteena on hahmottaa maiseman ja viheralueiden ominaispiirteitä. Monet Otaniemen maiseman kulttuurihistoriaan ja maiseman perusrunkoon liittyvät asiat on esitetty kattavasti vuoden 1994 Otaniemen maankäyttösuunnitelman raportti-osassa.⁶

Lähdeaineistoja

Otaniemen aluetta on tutkittu aikaisemmissa selvityksissä ja raporteissa. Näistä merkittävimmät ovat A-konsulttien vuonna 1994 laatima maankäyttösuunnitelma ja sen taustatutkimuksena laadittu raportti.⁷ Arkkitehtitoimisto Bengt Lundstenin selvityksessä on käsitelty myös Kivimiehen alueen rakennukset.⁸ Arkkitehtitoimisto Livady ja Maisema-arkkitehtuuri MM ovat vuonna 2014 laatineet Otaniemen keskeisestä kampusalueesta kulttuuriympäristöselvityksen, jossa on selvitetty Otaniemen rakentamisen taustaa.⁹

Espoon Rakennusvalvontakeskuksen asiakirjahallinnon suunnittelija Jani Salminen ja Espoon Kaupunkitekniikan keskuksen kaavoitusrekisterinhoitaja Saija Juntunen ovat toimittaneet taustaineistoja. Alvar Aalto -säätöltä on saatu maankäyttösuunnitelmia. Käytetyt lähteet käyvät ilmi lähdeluettelosta ja tekstissä on käytetty alaviitteitä.

Rajauksia

Otaniemen aikaisempi historia kartanona on rajattu tästä työstä pois, sillä aihetta on käsitelty kattavasti muissa töissä, eikä sen käsittely ole Kivimiehen alueen kannalta erityisen olennaista. Alueella oli kartanon metsää ja vanhojen karttojen perusteella pieni latorakennus.

Kulttuuriympäristöselvityksen tarkoituksena on alueen kokonaisvaltainen tarkastelu. Kyseessä ei ole maisemaselvitys, vaan maisemaa ja rakennuksia on käsitelty kokonaisuutena. Rakennuksia on käsitelty vain ulkopuolelta, eikä niissä ole suoritettu sisätilojen inventointia.

Tämän kulttuuriympäristöselvityksen kanssa samanaikaisesti ark-byroo on laatinut kolmesta erillisestä rakennuksesta rakennushistoriaselvityksen:

Geologinen tutkimuskeskus GTK, Kivimiehentie 2 sekä Metallimiehenkuja 6–8.

Selvityksen rakenne

Selvitys on jäsennetty kuuteen lukuun. Ensimmäinen luku johdattaa aiheeseen. Toisessa luvussa käsitellään Kivimiehen alueen kehitystä 1940-luvulta 1960-luvulle, pääasiassa maankäyttösuunnitelmien kautta. Luvussa esitetään suunnittelun lähtökoh-
tia ja alueen rakentumista. Kolmannessa luvussa käsitellään alueen kehitystä 1960-luvulta eteenpäin, jolloin alkoi kaava-suunnitteluprosessi.

Neljännessä luvussa on tarkasteltu kohdealueen kaikkien seitsemäntoista rakennuksen ja niiden kaupunkikuvan nykytilaa rakennuskorttien muodossa. Tässä luvussa on yhdistelty kenttätöiden tuloksia eri tietolähteisiin, joista tärkeimmät ovat rakennuslupa-asiakirjat ja Bengt Lundstenin vuonna 1999 laatima selvitystyö¹⁰. Rakennusten nykytilaa on arvioitu arkkitehtonisen ja historiallisen identiteetin sekä ominaispiirteiden säilyneisyyden kannalta. Korteissa on sanallisen arvion lisäksi esitetty kunkin rakennuksen perustiedot. Jokaisessa rakennuskortissa on myös rakennuskohtaiset valokuvat.

Viidennessä luvussa on käsitelty alueen maisemaa, sen ominaispiirteitä, perustekijöitä, muutoksia ja nykytilaa. Lähemmin on tarkasteltu myös näkymälinjoja sekä alueen reunoja ja solmukohtia. Myös maisematiloista on laadittu tutkimusta selventäviä kaavioita.

Kuudennessa luvussa esitellään työn tuloksena syntynyt näkemys kohteen nykytilasta. Alueen rakennuksia ja maisemaa pohditaan kokonaisuutena ja ominaispiirteitä ja säilyneisyyttä kuvaillaan. Lisäksi arvioidaan kohteen kulttuurihistoriallista merkitystä ja kuvaillaan sen tärkeimpiä piirteitä. Lisäksi annetaan suosituksia alueen hoidosta ja kehittämisestä. Selvityksen lopussa on lähdeluettelo.

6 A-konsultit 1994, 48–64.

7 A-konsultit 1994.

8 Arkkitehtitoimisto Bengt Lundsten Oy, 1999.

9 Arkkitehtitoimisto Livady ja Maisema-arkkitehtuuri MM 2014.

10 Lundsten 1999.

1.3

Kivimiehen alueen nykytilanne

Kivimiehen alue sijaitsee keskeisesti Tapiolan, Keilaniemen ja Otaniemen kampusalueen keskusalueen välissä. Illustraatiossa on merkittävät rakennukset ja alueet merkitty harmaalla ja muutoskohteet valkoisella. Sekä Otaniemen että Keilaniemen metropysäkit ovat aivan alueen tuntumassa. Pohjalla oleva ilmakuva MML.

Rakennuskanta 2017 rakentamisajankohdan mukaan

1950-59

1960-69

1970-79

1980-

I-III

Puretut rakennukset

1. Rakennuksen numero rakennuskortissa

— Alueen rajaus

Kivimiehen alueen rakennukset 1:2000

No	Osoite	Alkuperäinen nimi	Käyttö vuonna 2017
1	Betonimiehenkuja 3	VTT Sillanrakennus- ja staattinen laboratorio	Aalto-yliopisto, Aalto Venture Garage
2	Betonimiehenkuja 5	VTT Betoniteknilinen laboratorio	Aalto-yliopisto, Design Factory
3	Kivimiehentie 1	Geologinen tutkimuslaitos GTK	Geologian tutkimuskeskus GTK
4	Kivimiehentie 2	Palopäälystökoulu	Forenom Oy Huoneistohotelli
5	Kivimiehentie 3	VTT Ydinturvallisuustalo	VTT Ydinturvallisuustalo
6	Kivimiehentie 4	VTT Paloteknilinen laboratorio	VTT Expert Service Oy tutkimusrakennus
7	Lämpömiehenkuja 2	VTT Tie- ja geoteknilinen laboratorio	Koulu ja päiväkotiki (tulossa)
8	Lämpömiehenkuja 3	VTT Lämpöteknilinen laboratorio	Aalto-yliopisto, Taiteiden talo
9	Metallimiehenkuja 2	VTT Vuoriteknilinen laboratorio	Aalto-yliopisto, Terveystieteiden ja opiskelijaruokala
10	Metallimiehenkuja 3	VTT Metallurgian laboratorio	Aalto-yliopisto, Arkkitehtipaja
11	Metallimiehenkuja 6-8	VTT Metalliteknilinen ja Kojetekniikan laboratoriot	Useita käyttäjiä
12	Metallimiehenkuja 10	VTT Radioteknilinen laboratorio	Toimistorakennus
13	Tekniikantie 1	VTT Mittatekniikan keskus MIKES	VTT Mittatekniikan keskus MIKES
14	Tekniikantie 3	TKK ja VTT Graafisen tekniikan laboratorio	Haukilahden lukio
15	Vuorimiehentie 1	TKK puunjalostusosasto	Aalto-yliopisto, Puunjalostustekniikan laitos
16	Vuorimiehentie 3	VTT Digitalo (puretun keskusautotallin paikka)	VTT Digitalo päärakennus ja kirjaamo
17	Vuorimiehentie 5	VTT Päärakennus	VTT (GTK:n toiminta siirtymässä rakennukseen)

Kivimiehen alueen puretut rakennukset

- I Miestentie 2   Poliisiopisto ja asuinrakennukset
- II Betonimiehenkuja 1   VTT Rakennusteknilinen laboratorio
- III Vuorimiehentie 3   Keskusautotalli

Asemakaavassa suojellut rakennukset

Rakennus suojeltu
asemakaavassa
10:42 ja 10:48 sr-merkinnällä

Rakennusta ei suojeltu

Rakennuksesta on tehty
rakennushistoriaselvitys

Sr-merkintä: ”Rakennustaiteellisesti ja historiallisesti arvokas rakennus. Maankäyttö- ja rakennuslain 57 §:n 2 momentin nojalla määrätään, että rakennusta ei saa purkaa eikä siinä saa tehdä sellaisia korjaus- tai muutostöitä, jotka turmelevat julkisivujen tai vesikaton rakennustaiteellista tai historiallista arvoa. Mikäli rakennus on aiemmin korjattu sen alkuperäistä ulkoasua muuttamalla, tulee korjaukset tehdä entistään tai muulla rakennuksen arkkitehtuuriin sopeutuvalla tavalla.” Ak 10:42, Hyväksytty 5.4.2004, Ak 10:48 Hyväksytty 25.5.2009 (alueen lounaiskulma).

No	Osoite	Sr	Arkkitehti	Vuosi	Omistus tai hallinnointi
1	Betonimiehenkuja 3		A. Pernaja ja N. H. Sandell	1964	Aalto-yliopistokiinteistöt Oy
2	Betonimiehenkuja 5		Toimi Hämäläinen	1958	Aalto-yliopistokiinteistöt Oy
3	Kivimiehentie 1		Rakennushallitus / Eva Larkka	1956	Senaatti-kiinteistöt
4	Kivimiehentie 2	sr	Salmio-Toiviainen & Toiviainen	1956	Senaatti-kiinteistöt
5	Kivimiehentie 3		Arkkitehtitoimisto SARC	2016	Senaatti-kiinteistöt
6	Kivimiehentie 4	sr	Alvar Aalto	1966	Senaatti-kiinteistöt
7	Lämpömiehenkuja 2	sr	Antero Pernaja	1962	Aalto-yliopistokiinteistöt Oy
8	Lämpömiehenkuja 3	sr	Toimi Hämäläinen (1. vaihe), Alvar Aalto (2. vaihe)	1959	Aalto-yliopistokiinteistöt Oy
9	Metallimiehenkuja 2	sr	Alvar Aalto	1955	Aalto-yliopistokiinteistöt Oy
10	Metallimiehenkuja 3	sr	Seppo Kasanen	1964	Senaatti-kiinteistöt
11	Metallimiehenkuja 6-8	sr	Annaleena Linnainmaa-Vikstedt ja Olli Vikstedt	1970	Senaatti-kiinteistöt
12	Metallimiehenkuja 10	sr	Olli Vikstedt	1964	Aalto-yliopistokiinteistöt Oy
13	Tekniikantie 1		VPL Arkkitehdit	2005	Senaatti-kiinteistöt
14	Tekniikantie 3		Salmio-Toiviainen & Toiviainen	1967	Aalto-yliopistokiinteistöt Oy
15	Vuorimiehentie 1		Eero Eerikäinen	1964	Aalto-yliopistokiinteistöt Oy
16	Vuorimiehentie 3		Arkkitehtitoimisto Tuomo Siitonen	2005	Senaatti-kiinteistöt
17	Vuorimiehentie 5		Markus Tavio	1975	Senaatti-kiinteistöt

Kivimiehen alueen puretut rakennukset

I	Miestentie 2		Rakennushallitus / Matti E. Hirvonen	1959	2005 ja 2016
II	Betonimiehenkuja 1		Eero Eerikäinen	1965	~ 2014
III	Vuorimiehentie 3		Rakennushallitus	1975	~ 2005

2

Kivimiehen alueen kehitys vuosina 1949–1968

2.1

Otaniemen asemakaavakilpailu 1949

Otaniemen kampusalue on rakentunut vanhan Otaniemen kartanon maille ja sen lähimetsiin. Valtio hankki alueen itselleen vuonna 1949, kun Teknillisen korkeakoulun ja Valtion teknillisen tutkimuslaitoksen VTT:n kehittäminen oli tilanahtauden vuoksi käynyt lähes mahdottomaksi Helsingin Hietalahdessa sijainneissa tiloissa.¹ Otaniemen suunnittelua, rakentamista ja hoitoa varten perustettiin vuoden 1948 lopussa Otaniemen hoitokunta -niminen toimikunta. Otaniemen kampusalueen kaavasunnittelusta järjestettiin arkkitehtuurikilpailu vuonna 1949, jonka voittivat Alvar ja Aino Aalto ehdotuksellaan ”Ave Alma Mater, morituri te salutant”.²

Ehdotuksesta palkintolautakunta totesi: *”Erittäin ansiokas ja perusteellisesti tutkittu ehdotus, jossa alueen ja rakennusohjelman mahdollisuuksien varaan on suunniteltu suuria käytännöllisiä ja arkkitehtonisia arvoja sisältävä kokonaisuus. Käyttämällä hyväksi alueen luonteenomaisen keskusalueen maastorakenteita on yksinkertaisin keinoin voitu erottaa jalan- ja moottoriliikenne toisistaan, jolloin laakso*

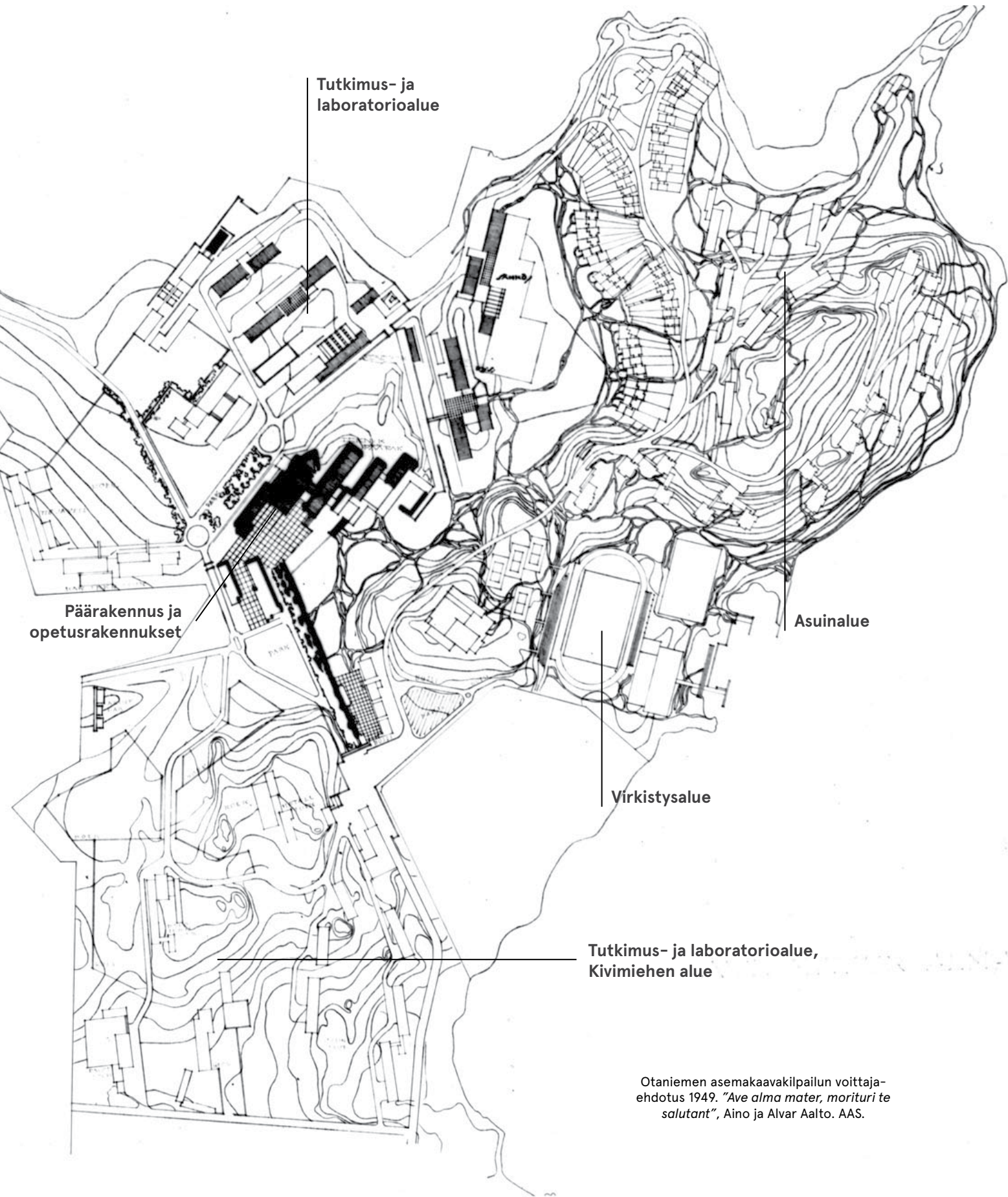
peltoaukeineen ja lehtokujineen luonnollisella tavalla liittyy päärakennukseen ja asuntoalueihin rauhoitettuna keskuspuistona. – Rakennusten ja kenttien sijoittelu on onnistunut ja rakennuspohjat mielenkiintoisella tavalla suunnitellut. Lukuun ottamatta myöhemmässä vaiheessa kenties suoritettavia tarkistuksia etenkin opetus- ja laboratoriorakennusten sijoittelussa ehdotuksen voi katsoa tarjoavan luotettavan pohjan lopulliselle rakennussuunnitelmalle.”³

Kilpailuehdotuksen pääpiirteitä olivat pyrkimys orgaanisuuteen ja rakennusten vaistonvaraiseen sijoitteluun. Suunnitelmassa haluttiin säilyttää alkuperäinen luonto ja topografia mahdollisimman pitkälle. Kadut eivät rajaudu selkeästi vaan tilat ovat metsään tai viheriölle raivattuja raitteja ja polkuverkkoja. Otaniemeä kutsutaankin metsäyliopistoksi tai metsäkaupungiksi, josta puuttuu kiinteä kaupunkimaisuus. Kaavallinen ratkaisu perustui maaston perusmuotoihin. Pääasiassa punatiiliset rakennukset sijoitettiin toiminnallisesti erilisiin maisematyyppeihin: korkeakoulun päärakennus vanhan kartanon paikalle, sen osastot ympärille kulttuurimaisemaan,

1 VTT perustettiin vuonna 1942 harjoittamaan ”teknillistä tutkimustoimintaa tieteellisessä ja yleishyödyllisessä tarkoituksessa”. Michelsen 1993, 82.

2 A-konsultit et al. 1994, 95.

3 Liesto, 1988, 123–139; Otaniemen maankäyttösuunnitelma 1994, 95.

Otaniemen asemakaavakilpailun voittajaehdotus 1949. "Ave alma mater, morituri te salutant", Aino ja Alvar Aalto. AAS.

Kivimiehen alue rajattuna Otaniemen asemakaavakilpailun voittajaehdotuksesta 1949. "Ave alma mater, morituri te salutant", Aino ja Alvar Aalto. AAS.

Kivimiehen alueen rakennukset ovat kilpailuehdotuksessa sijoitettuna viuhkamaisesti, maastonmuotoja mukaillen. Rakennukset ovat pääosin hahmoiteltu pitkänomaisiksi massoiksi, kuitenkin siten että niissä on keskenäistä variaatiota.

asuminen metsäiseen niemenrinteeseen, vapaa-ajan palvelut rantaniitylle sekä tutkimuslaitokset yhtenäiseen metsävyöhykkeeseen Kivimiehen alueelle.⁴ Vaikka suunnitelma muuttuikin ja alue laajeni, näitä piirteitä on nähtävissä myös toteutuksessa, ja suunnitelmassa määritelty punatiili on yhteneväistä koko alueella. Otaniemessä yhdistyy anglosaksinen kampusperinne, välimerellinen arkkitehtuuritraditio ja suomalainen luonto- ja kulttuurimaisema.⁵

Sodanjälkeistä kaupunkisuunnittelua leimasi viileä suhtautuminen vanhoihin kaupunkikeskustoihin, joita pidettiin epähygieenisinä ja ahtaina paikkoina. Ratkaisuna nähtiin uusien esikaupunkikeskusten – lähiöiden – rakentaminen luonnon läheisyyteen ja ajomatkan päähän työpaikoista. Suomessa yksi ideologian innokkaimmista kannattajista oli yhdyskuntasuunnittelun professori Meurman, joka oli vaikuttanut myös Otaniemen valintaan

korkeakoulukokonaisuuden sijoituspaikaksi. Anglosaksinen yliopistokampusmalli sopi hyvin yhteen uusien kaupunkisuunnittelun ihanteiden kanssa.⁶

Aallon kilpailuehdotuksessa Otaniemi oli jaettu modernistisen kaupunkisuunnittelun periaatteiden mukaisesti toiminnallisiin vyöhykkeisiin; asuminen, virkistys sekä opiskelu ja työskentely sijaitsivat kukin omalla alueellaan. Vyöhykkeet oli yhdistetty toisiinsa viheraluein, jotta liikkuminen alueella olisi miellyttävää. Autoliikenne erotettiin jalankulkuväylistä ja sijoitettiin kiertämään kampuksen reunoja myöten, jotta puistomaiset jalankulkureitit eivät katkeaisi. Alueen rakenne perustui pitkälti Otaniemen kartanon vanhan kulttuurimaiseman säilyttämiseen: pelto- ja niittyaukeista suunniteltiin laajoja, avoimia nurmikenttiä ja rakennukset sijoitettiin puistomaisen metsän siimekseen.⁷

4 A-konsultit et al. 1994, 102.

5 A-konsultit et al. 1994, 100-105.

6 Penttilä 2008, 8.

7 Penttilä 2008, 13.

2.2

Maankäyttösuunnitelmat

Alvar Aallon toimisto osallistui Otaniemen alueen suunnitteluun vuodesta 1949 vuoteen 1968. Aalto itse toimi Otaniemen hoitokunnan asiantuntijana vuosina 1949–1956.⁸ Maalaiskunnassa, jollainen Espookin vuoteen 1963 asti oli, rakentaminen ei edellyttänyt asemakaavaa. Otaniemen rakentamista ohjasi maankäyttösuunnitelma, jonka hoitokunta oli tilannut ja jonka toteuttamista hoitokunta itse valvoi. Hoitokunta oli tässä suhteessa hyvin autonominen, tai ainakin riippumaton Espoon kaupungin-hallinnosta.

Aallon toimisto laati kilpailuehdotuksensa pohjalta Otaniemen kampusalueen ensimmäisen maankäyttösuunnitelman vuonna 1949. Sen toteuttaminen aloitettiin välittömästi ilman erityistä kaavan vahvistamista eikä valtionalueelle rakentamiseen tarvittu tuolloin rakennuslupia.⁹ Suunnitelmaa kehitettiin eteenpäin useaan otteeseen Aallon toimistossa aina vuoteen 1968 asti.¹⁰ Maankäyttösuunnitelmia on päivätty vuosille 1949, 1956, 1960, 1962 ja 1968.¹¹ Samalla tutkittiin viheralueita ja pysäköintiratkaisuja.

Maankäyttösuunnitelmissa asuinalueet keskittiin Otaniemen pohjoisosaan ja alueen eteläisiin osa-alue varattiin pääasiassa VTT:n tarpeisiin. Korkeakoulu- ja tutkimuslaitosrakennusten rakentaminen käynnistyi kuitenkin hitaasti. Valtion rakentamismäärärahat osoitettiin muihin, kiireellisemmiksi katsottuihin kohteisiin. Vuosien 1954–57

niin kutsuttu arkkitehtilakko, jolloin Suomen Arkkitehtiliiton jäsenet kieltäytyivät työskentelemästä Rakennushallitukselle, ei myöskään edistänyt kampuksen toteutumista.¹² 1950-luvun alkupuolella korkeakoulualueelle valmistuivat puunjalostusosaston sahalaboratorio (1954) ja VTT:n vuoritekniillisen laboratorion ensimmäinen rakennusvaihe (1955). Myös alkuperäiseen kilpailuohjelmaan sisältyneet Geologinen tutkimuslaitos sekä Valtion palokoulu valmistuivat alueen eteläosaan vuonna 1956. Teknillisen korkeakoulun ylioppilaskunta TKY puolestaan oli ryhtynyt toimiin opiskelija-asuntojen rakentamiseksi alueen pohjoisosaan. Olympiaki-soihin 1952 mennessä Teekkarikylässä oli valmiina Servin Mökki, Rantasauna sekä kolme asuntorakennusta.¹³ VTT:n ja TKK:n rakennusohjelmien toteuttaminen kääntyi kasvuun vasta vuoden 1960 jälkeen, jolloin valtion rakentamiseen myöntämät määrärahat vakiintuivat teknillisen opetuksen ja tutkimuksen tarvetta tutkineen komitean mietinnön sekä korkeinta valtiojohtoa myöten tehdyn vaikuttamistyön tuloksena.¹⁴

Vuonna 1961 tehdyn maakaupan kautta myös Kivimiehen alue laajeni länteen. Alueeseen liitettiin poliisiopiston rakennukset, jotka olivat valmistuneet jo 1959.¹⁵ Lisäksi alueen länsisivu ja luoteiskulma saivat nykyisen muotonsa¹⁶

Kaksi keskeistä Otaniemen maankäyttösuunnitelmaa ja alueen kehitykseen vaikuttavaa tekijää olivat TKK:n ja VTT:n tilantarpeen jatkuva kasvu

8 Arkkitehtitoimisto Livady ja Maisema-arkkitehtuuri MM 2014, 20.

9 A-konsultit et al. 1994, 96.

10 Arkkitehtitoimisto Livady ja Maisema-arkkitehtuuri MM 2014, 58–59.

11 Otaniemen suunnittelusta vastasivat Aallon toimistossa arkkitehdit Marja–Leena Vaara, Pekka Kontio ja Jaakko Kontio. Suunnittelua tekivät myös arkkitehdit Kalevi Hietanen, Juhani Jauhiainen, Juhani Kulovesi, Kalevi Ruokosuo, Keijo Ström ja Heikki Tarkka. Livady 2014, 22.

12 Luoto 2001, 212; Penttilä 2008, 10.

13 Ruso ja Metsola 1964, 615.

14 Luoto 2001, 218; Ruso ja Metsola 1964, 615.

15 Rakennukset purettiin vuosina 2005 (asuinrakennukset) ja 2015 (opistorakennus).

16 Arkkitehtitoimisto Livady ja Maisema-arkkitehtuuri MM 2014, 29.

sekä henkilöautojen yleistyminen – ja siten niiden määrän kasvu. Vuonna 1960 valmistuneessa Otaniemen maankäyttösuunnitelman päivityksessä TKK:n tilatarve oli lähes kaksinkertaistunut ja VTT:n kasvanut puolella verrattuna vuoden 1949 suunnitelmaan. Alvar Aallon toimiston vuonna 1968–70 valmistuneessa asemakaavassa instituutioiden tilatarve oli jo yli kolminkertaistunut. Tämä johti erityisesti maankäyttösuunnitelman työskentelyalueen tiivistämistä – asuinalueisiin ei kohdistunut samanlaista lisärakentamisen painetta, kun Tapiolan uusi alue rakentui lähistölle samaan aikaan. Valtio joutui hankkimaan lisää maata kasvavaa kampusta varten Otaniemen lounaispuolelta, Hagalundin kartanon läheisyydestä kahdessa erässä vuosina 1961 ja 1967.

Suunnitelmissa oli osoitettu Teknillisen korkeakoulun pääkampuksen eteläpuolella sijaitseva Otaniemen Kivimiehen alue VTT:n laboratorioden pääasialliseksi sijoituspaikaksi. Otaniemen rakentaminen aloitettiin 1950 Teekkarikylän asuinalueesta. Teknillisen korkeakoulun ja VTT:n siirtyminen Otaniemeen viivästy huomattavasti alkuperäisistä suunnitelmista. Ensimmäinen TKK:n rakennus valmistui 1954. TKK:n rakennusohjelma jatkui tasaisesti vuoteen 1977.¹⁷ Teknillisen tiedekunnan tilat rakennettiin pääasiassa ensin, minkä jälkeen oli VTT:n laboratorioalueen vuoro. Tästä poikkeuksena VTT Vuoriteknillisen laboratorion rakentaminen 1955 Kivimiehen alueelle.¹⁸

VTT:n tutkimuslaitoksista rakennettiin ajanjaksolla 1955–66 ainoastaan pienehköjä laboratoriorakennuksia. Vuonna 1957 Otaniemen hanke alkoi edetä vihdoon pitkän tauon jälkeen.¹⁹ VTT:n rakennustoimikunta laati tuolloin kolmivaiheisen yleissuunnitelman Otaniemen alueen rakentamisesta. Hienomekaaninen konepaja, puuteknillinen, metalliteknillinen ja metallurginen laboratorio kuuluivat kolmannessa vaiheessa rakennettavaan ryhmään. Tutkimuslaitoksen oli suunnitelman mukaan määrä valmistua 1960-luvun puolivälissä päättyen VTT:n päärakennuksen valmistumiseen. Aikataulu oli liian optimistinen.²⁰ Merkittävimmät rakennushankkeet valmistuivat vuonna 1970, VTT:n päärakennus 1975, sekä muita tutkimuslaitosrakennuksia vuosina 1977–79 ja 1985–86.²¹

Projektin viivästyminen oli monia syitä. Valtio oli ostanut alueen edullisesti 1940-luvun lopulla, mutta sillä ei ollut varoja rakentaa laajaa kampusaluetta. Valtionvarainministeriö oli laatinut sotajan jälkeen tiukan säästöbudjetin, jossa karsittiin menoja ja jo tehtyjä rakennuspäätöksiä siirrettiin määrittelemättömään tulevaisuuteen. Toisaalta ei täysin ymmärretty, mikä merkitys tiedekampuksella olisi ollut Suomen kansatalouden ja sen kilpailukykykehityksen kannalta. 1948 perustetun Otaniemen hoitokunnan määrärahat eivät riittäneet itse rakennustöihin. Se keskittyikin odotusaikana alueen valvontaan, vartiointiin, maanviljelykseen, metsänhoitoon ja jo olemassa olevan kartanon rakennuskannan vuokraamiseen.²²

17 A-konsultit et al. 1994, 98.

18 Michelsen 1993, 194–198.

19 Michelsen 1993, 196–197.

20 Michelsen 1993, 199.

21 A-konsultit et al. 1994, 98–99.

22 Michelsen 1993, 193; FT Karl-Erik Michelsen on myös nostanut esille hidastavana tekijänä niin kutsutun arkkitehtilakon vuosina 1954–57, jolloin Suomen arkkitehtiliiton jäsenet kieltäytyivät työskentelemästä Rakennushallitukselle. Tämän vaikutuksia Kivimiehen alueen rakentamiseen ei kuitenkaan ole selvillä. Michelsen 1993, 199.

Maankäyttösuunnitelma 1949

Kivimiehen alue maankäyttösuunnitelmassa vuodelta 1949. AAS.

Ensimmäinen maankäyttösuunnitelma vuodelta 1949 perustuu lähes täysin Aaltojen voittaneeseen kilpailuehdotukseen. Kivimiehen alueen rakennukset ovat sommiteltu viuhkamaisesti maastumuotoihin ja ovat topografiaan sovitettuja. Rakennusmassat ovat kapeita ja pitkänomaisia. Huomioitavaa on myös, että Kivimiehen alueen rajaus on pienempi kuin nykyään.

Maankäyttösuunnitelma 1956

Kivimiehen alue maankäyttösuunnitelmassa vuodelta 1956. AAS.

Vuoden 1956 maankäyttösuunnitelmassa Kivimiehen alueen suunnitelmia on tarkennettu ja muutettu. Tällöin oli alueelle jo valmistuneet Kivimiehentie 1 ja 2, Palopäällystökoulu ja Geologian tutkimuslaitos. Lisäksi oli Metallimiehenkuja 2:en rakennuksen päätyosa valmistunut. Metallimäen rakennukset saivat uuden, koillis-lounaissauntaisen sijoittelun. Huomattavaa on, että nämä rakennukset valmistuivat pitkälti tämän suunnitelman mukaisesti. Alueen eteläosan rakennukset on sijoitettu 90 asteen kulmaan, seuraten jo valmistuneita rakennuksia. Alueen itäreunan rakennukset on sijoitettu Otaniemientien suuntaisesti.

Maankäyttösuunnitelma 1960

Kivimiehen alue maankäyttösuunnitelmassa vuodelta 1960. AAM.

Vuoden 1960 maankäyttösuunnitelmassa on alueeseen lisätty edellisenä vuonna valmistunut Poliisiopiston rakennukset ja tontti. Maakauppa tehtiin virallisesti vuonna 1961. Otaniementien suuntainen rakennusmassa on tarkentunut ja massoittelu muuttunut. Rakennus toteutui tämän suunnitelman mukaisesti vuonna 1962. Metallimäen rakennusten massoittelua on tarkennettu, ja massoja yhdistäviä välikappaleita on lisätty suunnitelmaan.

Maankäyttösuunnitelma 1962

Kivimiehen alue maankäyttösuunnitelmassa vuodelta 1962. AAS.

Vuoden 1962 maankäyttösuunnitelmaa on päivitetty ja rakennusten massoittelussa ja sijoittelussa on tapahtunut suurehko muutos. Maakaupan myötä on alue nykyisen kokoinen. Rakennuksia on tähän mennessä valmistunut seitsemän. Rakennuksia on alueelle mitoitettu enemmän kuin aikaisemmin ja esimerkiksi Betoni-miehenkujan rakennukset alueen kaakkoiskulmassa ovat saaneet lopullista vastaavan muotonsa. Metallimäen suunnitelma on pysynyt pääpiirteittäin ennallaan. Vuorimiehentie 1 on saanut valmistunutta rakennusta vastaavan muodon.

Maankäyttösuunnitelma 1968

Kivimiehen alue puistojen ja viheralueiden suunnitelmassa vuodelta 1968. AAS.

Vuoden 1968 maankäyttösuunnitelmaa on tarkennettu entisestään. Suunnitelmissa on otettu huomioon puistojen ja viheralueiden suunnittelu, sekä erityisesti paikoitusalueet liikenteen lisääntymisen takia. Kivimiehen alueella viheralueet on piirretty melko viitteellisesti, mutta runsaasti etenkin alueen rajoille ja pohjoisosaan. Alueelle on lisätty muutamia rakennusmassoja. Tekniikantie 3 rakennukselle on osoitettu paikka, mutta muoto eroaa toteutuneesta. Tässä suunnitelmassa rakennus sijaitsee Vuorimiehentie 1 rakennuksen kanssa samassa linjassa, eikä eteläosan suorakulmaisessa koordinaatistossa. Alueen keskiosaan, johon vasta 2016 rakennettiin Ydinturvallisuustalo, on tässä suunnitelmassa ensimmäistä kertaa osoitettu rakennus.

Kivimiehen alueen kehitys vuodesta 1968

Vuonna 1970 solmittiin valtion ja Espoon kauppalan välillä sopimus, jossa Otaniemen alueelle kaavoitettavaksi rakennusoikeudeksi sovittiin 620 000 kem².¹ Teknillisen korkeakoulun päärakennus valmistui vuonna 1964 ja osakuntatalot Dipoli sekä Teknologiföreningenin Urdsjallar vuonna 1966, jolloin koko korkeakoulualue voitiin katsoa siirtyneen kokonaisuudessaan Otaniemeen. TKK:n rakennusohjelman toteuttaminen jatkui kuitenkin vuoteen 1977 saakka. Myös VTT:n 1950-luvulla alkanut laboratoriorakentaminen jatkui 1970-luvulla; yhtenä merkittävimmistä kohteista Vuorimiehentien ja Kivimiehentien kulmaan vuonna 1975 valmistunut VTT:n päärakennus.² Lisäksi Kivimiehen alueelle valmistuivat VTT:n Metalliteknillinen ja konetekniikan laboratoriorakennus Metallimiehenkuja 6–8:aan (1970 Anna-Leena Linnainmaa-Vikstedt), TKK:n ja VTT:n yhteinen Graafisen tekniikan laboratorio Tekniikantie 3:een (1973 Salmio-Toiviainen & Toiviainen) sekä Vuorimiehentie 3:een Keskusautotalli (1975, Rakennushallitus).

Kaavoitus

Espoon maalaiskunnan alueella ei vaadittu kaasuunnitelmia. Espoo muuttui maalaiskunnasta kauppalaksi vuonna 1963, ja kaupungiksi 1972. Samalla kaavoituksen vaatimukset kasvoivat. Otaniemen asemakaavaa alettiin työstämään jo 1960-luvun alussa. Alvar Aallon toimisto teki useita kaasuunnitelmia, joista viimeinen on vuodelta

1968. Kaavoituksesta vastasi vuosina 1970–86 Otaniemen valtionalueen kaavoitustoimikunta.³

Otaniemen asemakaava valmistui vuonna 1968, ja vahvistettiin kauppalan valtuustossa vuonna 1969. Otaniemen hoitokunta kuitenkin katsoi, että se poikkesi liikaa aikaisemmista suunnitelmista. Sisäasianministeriö ei vahvistanut kaavaa.⁴ Tämän jälkeen valmisteltiin Otaniemi II -asemakaava, joka tehtiin uuden toimituskunnan toimesta. Kaava vahvistettiin asemakaavalautakunnassa vuonna 1971. Tätäkään kaavaa ei vahvistettu sisäasiainministeriössä, ja rakentamisessa turvauduttiin poikkeuslupiin.⁵

Otaniemen alueen kaavoitusprosessi saatiin uudestaan käyntiin vuonna 1976. Alue jaettiin kahdeksaan eri osakaavaan, joista Kivimiehen alue oli yksi. Suunnittelussa seurattiin valtion ja Espoon kaupungin välillä vuonna 1970 tehtyä esisopimusta, jossa oli muun muassa määritelty eri toimintojen rakennusoikeudet.⁶ Otaniemen asemakaavat laadittiin ja vahvistettiin kiireellisyysjärjestyksessä vuosina 1978–1989.⁷ Kivimiehen alueen ensimmäinen asemakaava vahvistettiin vuonna 1981. Kaavoissa sallittiin aiempaa väljempi rakennusmassojen sijoittelu, mikä edellyttäisi rakennushankkeissa tarkempia korttelisuunnitelmia.

1 Maisala 2008, 218.

2 A-konsultit et al. 1994, 98.

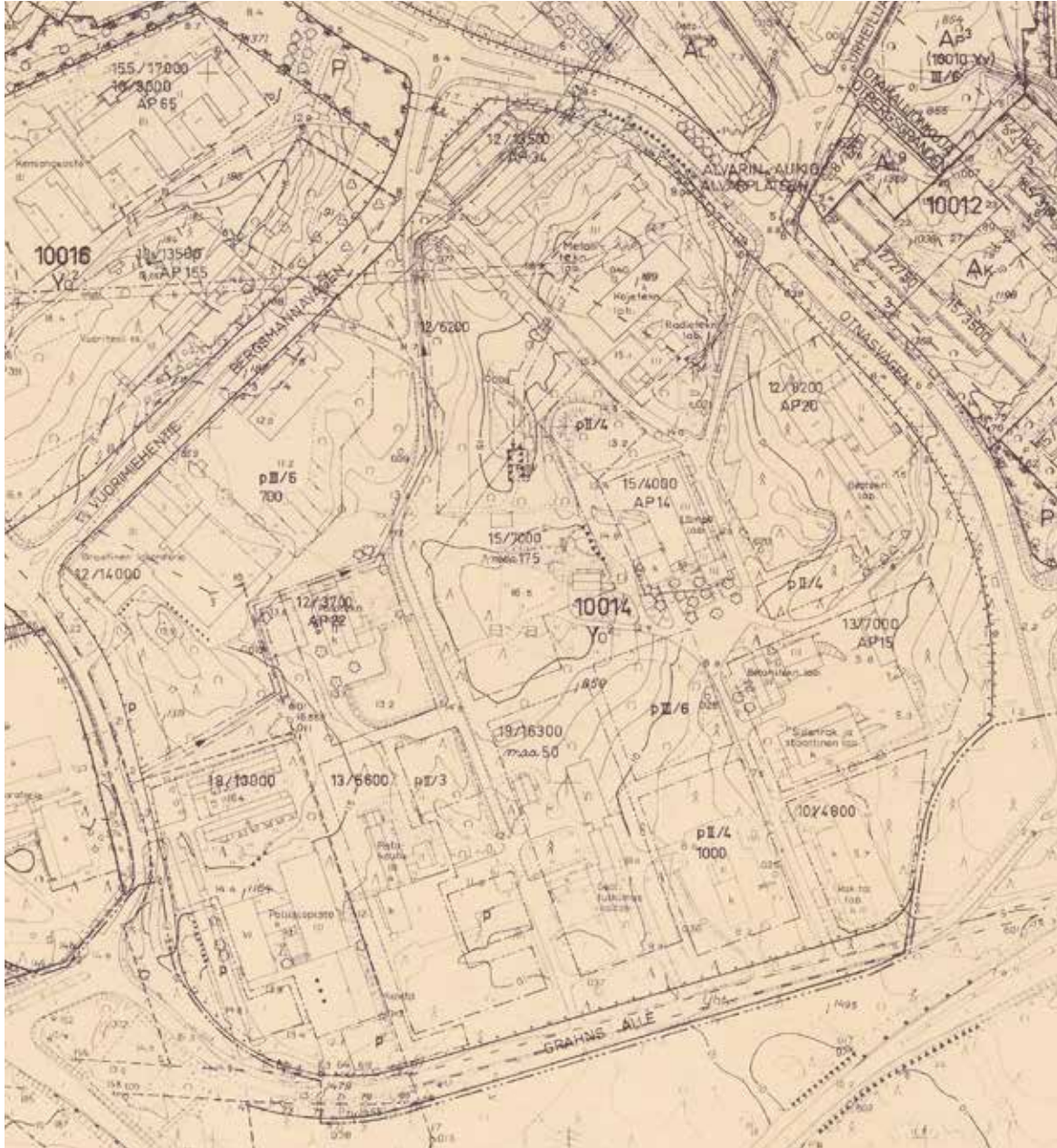
3 Arkkitehtitoimisto Livady ja Maisema-arkkitehtuuri MM 2014, 50; AK. 10:9, 1981.

4 Arkkitehtitoimisto Livady ja Maisema-arkkitehtuuri MM 2014, 35–36.

5 A-konsultit et al. 1994, 97.

6 Livady 2014, 51.

7 A-konsultit et al. 1994, 97.

Kivimiehen alue asemakaavasunnitelmassa vuodelta 1970. Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto. AAS.

Asemakaavaa vuodelta 1970 ei vahvistettu sisäasianministeriössä. Kaava on myöhemmin vahvistettua tarkempi ja rakennusalat ovat rajatumia ja määrätympiä.

Ensimmäinen asemakaava 1981

Kivimiehen alueen ensimmäinen asemakaava 10:9 vuodelta 1981.
Espoon kaupunkitekniikan keskus.

Ensimmäinen asemakaava AK 10:9 Kivimiehen alueelle on laadittu vuonna 1979 ja vahvistettu 9.12.1981. Kaava on viitteellinen ja rakennusten rajat on merkitty väljästi. Alue on määritelty opetusta ja tutkimustoimintaa palvelevien rakennusten korttelialueeksi. Kaavaan merkitty kevyen liikenteen väylä on nimetty Tutkijanpoluksi. Rakennusaloille on merkitty autopaikkojen enimmäismäärä ja rakennuksen suurin sallittu korkeus metreissä maanpinnasta lukien sekä suurin sallittu kerrosala neliömetreinä.

Asemakaava 1984

Kivimiehen alueen asemakaavanmuutos 10:14, joka vahvistettiin ympäristöministeriössä vuonna 1984. Espoon kaupunkitekniikan keskus.

Vuoden 1984 asemakaavanmuutos liittyy Geologian tutkimuskeskuksen lisärakennushankkeeseen. Kerrosalaa lisättiin ja autopaikkojen määrää tarkistettiin.¹

¹ Ak 10:14 Vahvistettu 23.10.1984.

Asemakaava 1999

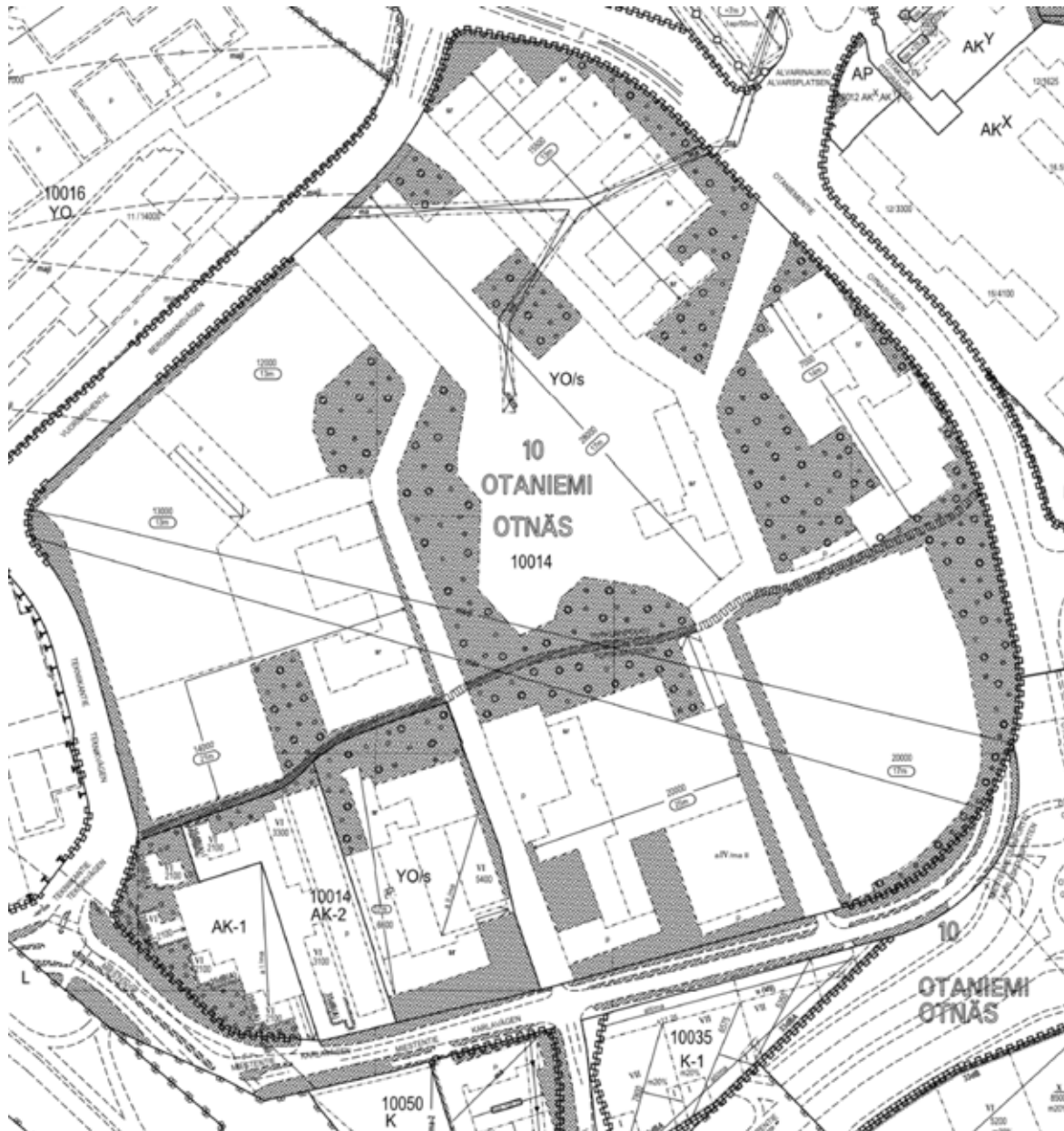

Kivimiehen asemakaavamuutos 10:32 on hyväksytty kaupunkisuunnittelulautakunnassa vuonna 1999.
Espoon kaupunkitekniikan keskus.

Vuoden 1999 asemakaavamuutoksessa on tehty pieniä tarkistuksia koskien rakennusten kerrosaloja. Muutokset koskivat etenkin Lämpömiehenkuja 2 ja 3 rakennuksia, joissa suunniteltiin tulevia peruskorjauksia ja lisärakentamista.¹

¹ Ak 10:32 Hyväksytty 7.10.1999.

Voimassa olevat asemakaavat 2004 ja 2009

Ajantasa-asetmakaava, jossa on yhdistetty voimassa olevat asemakaavat.
Espoon karttapalvelu.

Tällä hetkellä Kivimiehen alueella on voimassa kaksi asemakaavaa. Valtaosalla alueesta on voimassa Ak 10:42, joka on vahvistettu vuonna 2004.⁸ Vuonna 2009 on hyväksytty alueen lounaiskulman asemakaavamuutos Ak 10:48, joka käsittää Miestentie 2 puretun Poliisiopiston alueen, sekä Kivimiehentie 2 rakennuksen.⁹ Miestentie 2 on merkitty asuinkerrostalojen korttelialueeksi (AK-1), jossa vähintään puolet tulee toteuttaa opiskelija- ja/ tai opettaja- ja tutkija-asuntoina, sekä asuinkerrostalojen korttelialueeksi (AK-2), joka on kokonaan opiskelija- ja tutkija-asuntoja. Piha-alueet on merkitty puistometsinä ja/ tai puistomaisena säilytettävänä tai kehitettävänä alueena.

⁸ Ak 10:42, 10. Kaupunginosa Otaniemi, Espoo, Kivimies. Hyväksytty 5.4.2004.

⁹ Ak 10:48 Kivimies, muutos. Hyväksytty 25.5.2009.

Maankäyttösuunnitelma 1994

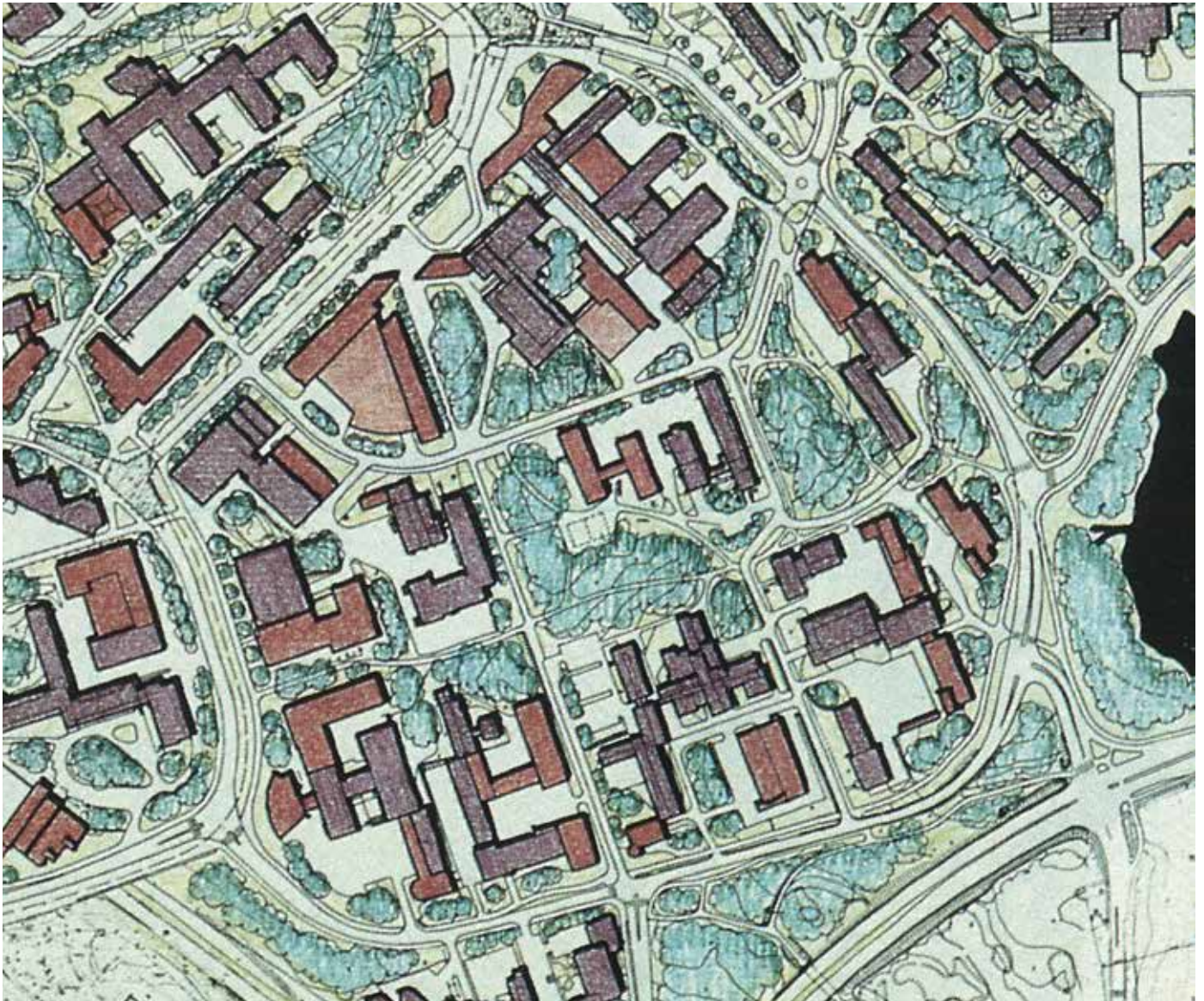
Otaniemi maankäyttösuunnitelman yleissuunnitelmassa vuodelta 1994. A-konsultit. Otaniemen maankäyttösuunnitelma 1994, 23.

1990-luvun alussa Otaniemeä haluttiin täydentää ja samalla kaivattiin laajempaa selvitystä alueen tilasta, ja puitteita aluesuunnittelulle. Rakennushallitus teetti yhteistyössä Espoon kaupungin sekä alueen pääkäyttäjien TKK:n ja VTT:n kanssa vuonna 1994 Otaniemen maankäyttösuunnitelman kaavoituksen ja jatkokehittelyn pohjaksi. Suunnittelijoina toimivat arkkitehtitoimisto A-konsultit, LT-konsultit ja Arkkitehdit Paunila & Rautamäki.¹⁰ Maankäyttösuunnitelmassa on monipuolisesti selvitetty Otaniemen kampusalueen luonnetta ja maisemaa.

Kivimiehen alueen kaikkia rakennuksia on esitetty laajennettavaksi. Tärkeiksi tavoitteiksi on mainittu

Kivimiehen alueen sisäisen tieverkon kehittämisen ja järkiperaistämisen houkuttelematta alueelle läpikulukuliikennettä. Alueen metsäinen luonne ja toiminta esitetään pidettäväksi ennallaan. Tutkimustilojen uudeksi käytöksi esitetään muun muassa yrityshautomoita. Täydennysrakentamisessa on noudatettava alueen mittakaavaa ja vakiintuneita julkisivumateriaaleja. Alueen nurkkia on korostettu, erityisesti lisärakentamisen kautta, erityisen tärkeäksi on mainittu pohjoiskulma. Lisärakentamista on yhteensä ehdotettu noin 37 000 kem². Lisäksi Vuorimiehentie 3 tontille on merkitty toimisto- ja pysäköintitalo sekä GTK:n pihalle pysäköintitalo. Kivimiehen alueesta käytetään myös nimitystä suurkortteli, joka kuvastaa hyvin alueen käsittelyä. Tiet ovat korttelin sisäisiä kulkuväyliä, eikä

¹⁰ A-konsultit et al. 1994

Kivimiehen alue maankäyttösuunnitelman yleissuunnitelmassa vuodelta 1994. Täydennysrakentaminen on esitetty punaisilla massoilla. A-konsultit. Otaniemen maankäyttösuunnitelma 1994, 23.

niitä varsinaisesti käsitellä yksittäisinä teinä.¹¹

Maankäyttösuunnitelman jatkeeksi A-konsultit laati vuonna 2002 Senaatti-kiinteistöille tiivistetyn ”Otaniemen kaupunkihistoriallinen tarkastelu” -raportin,¹² jossa on selvitetty alueen kehitysvaiheita kaupunkikuvalliselta kannalta. Kivimiehen alueesta todetaan, että se on Otaniemen sisääntuloportti. Lisäksi nostetaan esille asuntorakentaminen Tutkijanpolun varteen.¹³ Selvityksessä todetaan myös, että Otaniemen eteläosan tärkeys on koko ajan kasvanut.

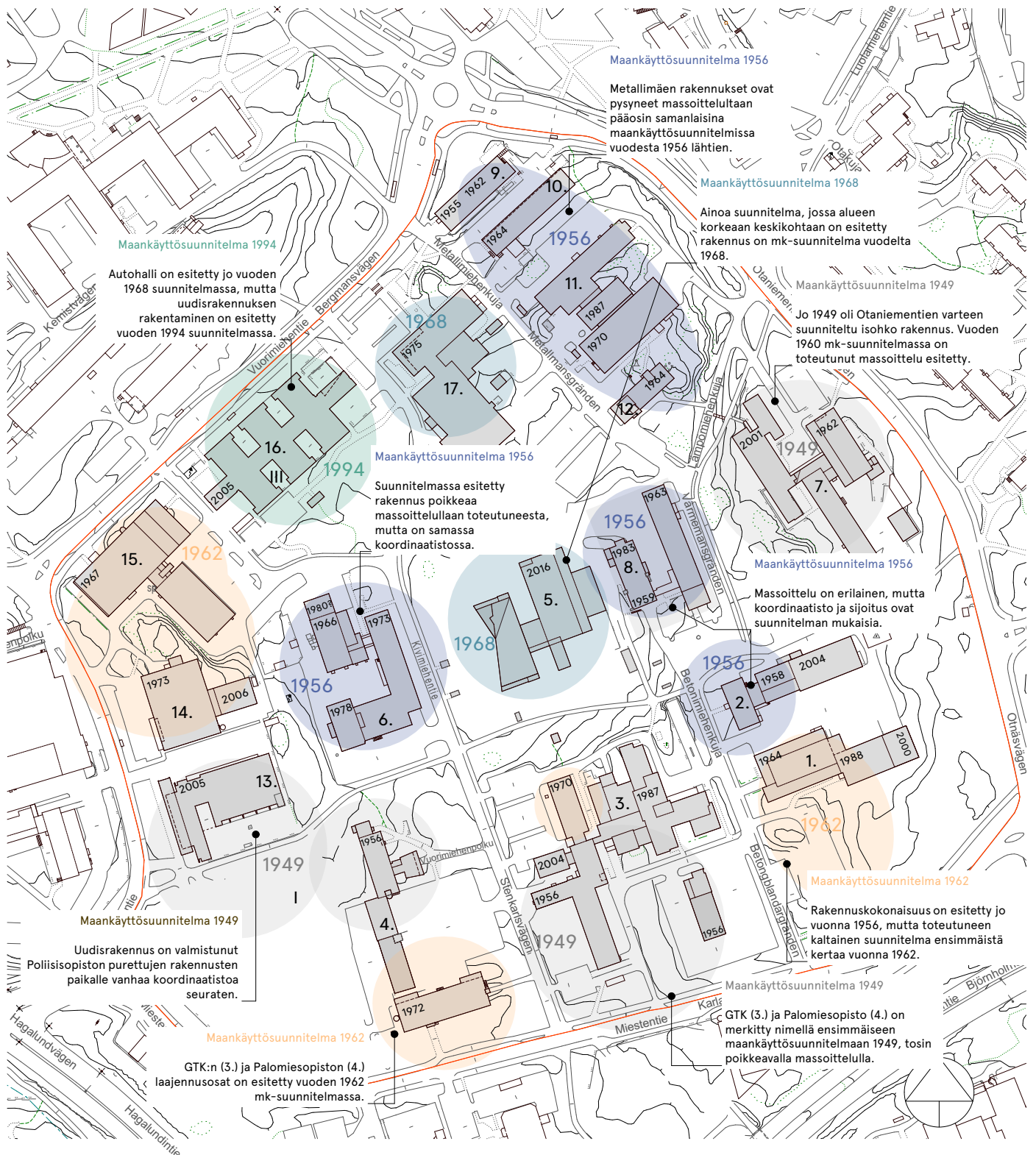
Vuoden 1994 maankäyttösuunnitelma on fragmentalisesti toteutunut Kivimiehen alueen osalta. Lisärakentaminen on ollut maltillisempaa kuin suunnitelmassa esitetty, ja joitakin rakennuksia on kokonaan purettu, mitä ei suunnitelmassa suositeltu. Alueen keskikohtaan, joka on suunnitelmassa säilytetty puistomaisena, on vuonna 2016 valmistunut Kivimiehentie 3, VTT Oy:n Ydinturvallisuustalo. Alueen reuna-alueita ei ole suunniteltu ja vahvistettu. Vuorimiehentie 3 tontille on toteutunut uudisrakennus.

¹¹ A-konsultit et al. 1994, 27.

¹² Arkkitehtitoimisto A-Konsultit Oy, 2002. Otaniemen kaupunkikuvahistoriallinen tarkastelu. Senaatti-kiinteistöt.

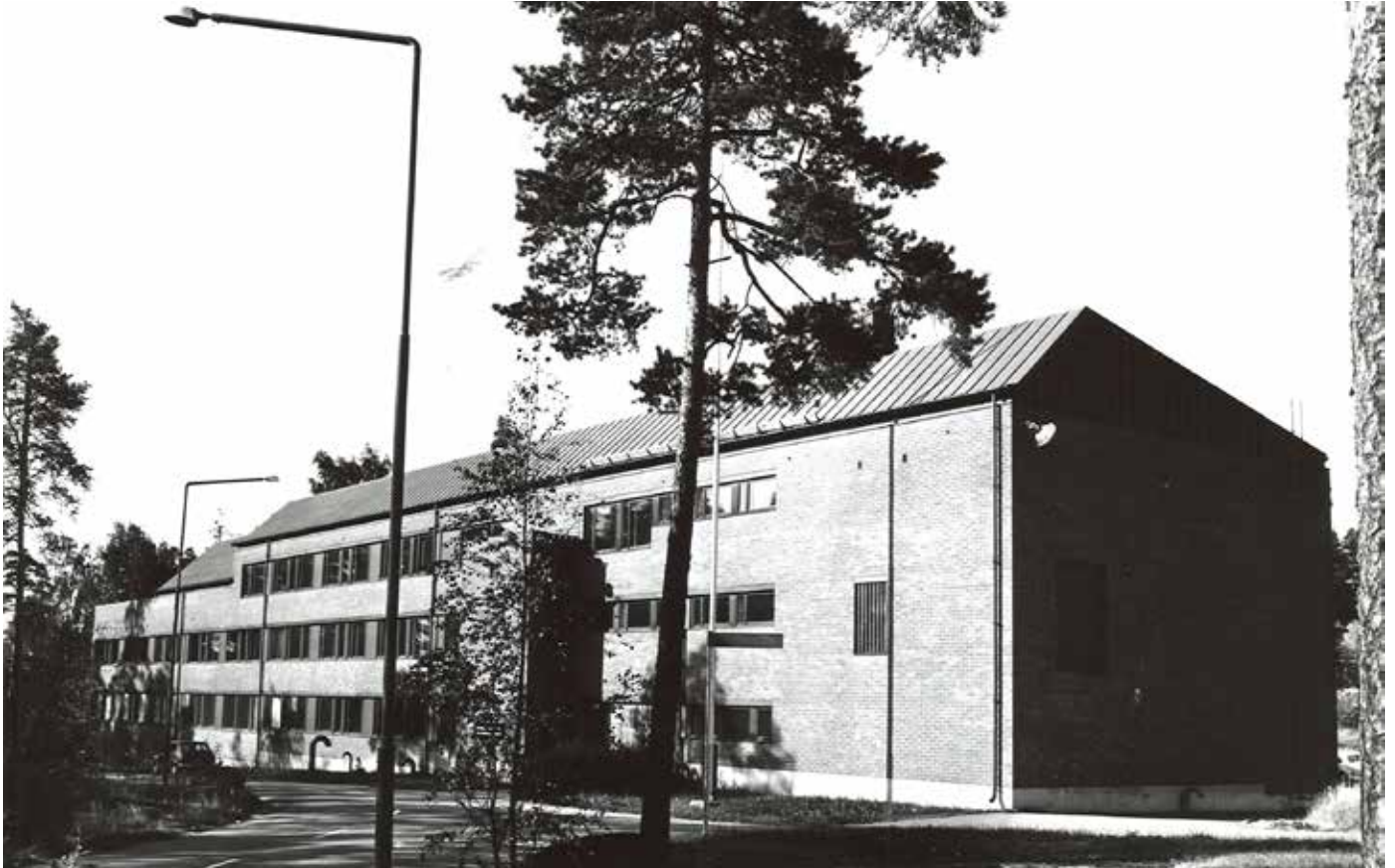
¹³ A-konsultit et al, 2008.

Maankäyttösuunnitelmien toteutuminennykyisessä rakennuskannassa 2017

Kaaviossa on merkitty mikä maankäyttösuunnitelman mukaisesti rakennukset ovat valmistuneet.

Lämpömiehenkuja 3 vuonna 1975. VTT Oy.

Kivimiehentie 4 vuonna 1977. VTT Oy.

Molemmat rakennukset ovat Alvar Aallon toimiston suunnitteleimia. Lämpömiehenkuja 3 on valmistunut vuonna 1963 ja Kivimiehentie 4:än Paloteknillinen laboratorio vaiheittain vuodesta 1966 lähtien. Molemmat rakennukset ovat hyvin säilyneitä ja edustavat alueelle tyypillistä laadukasta laitosrakentamista.

Vuorimiehentie 5, silloinen VTT:n päärakennus kuvattuna vuonna 1977 (VTT Oy) sekä vuonna 2017. Rakennus on hyvin säilynyt, ja siinä on kuten monissa muissa Kivimiehen alueen rakennuksissa on tehty ainoastaan vähäisiä ulkoisia muutoksia. Katolle on lisätty ilmanvaihtokonehuoneita ja etuosan betonipilarit on päällystetty metallilevyllä. Pihajärjestelyt ovat pysyneet peruspiirteiltään samana pysäköintialueineen ja nurmikenttineen.

Betonimiehenkuja 5 kuvattuna vuosina 1974 (VTT Oy) ja 2017. Rakennus on valmistunut vuonna 1958, ja on alueen vanhimpia. Ikkunat ovat valkoiseksi maalattua puuta, mikä on ominaista alueen 1950-luvun rakennuksille. Rakennuksen ulkohahmo on hyvin säilynyt, itäosan halliin on rakennettu laajennusosa vuonna 2004, mikä ei kuitenkaan häiritse rakennuksen alkuperäistä massoitteita. Pääoveen on lisätty katos.

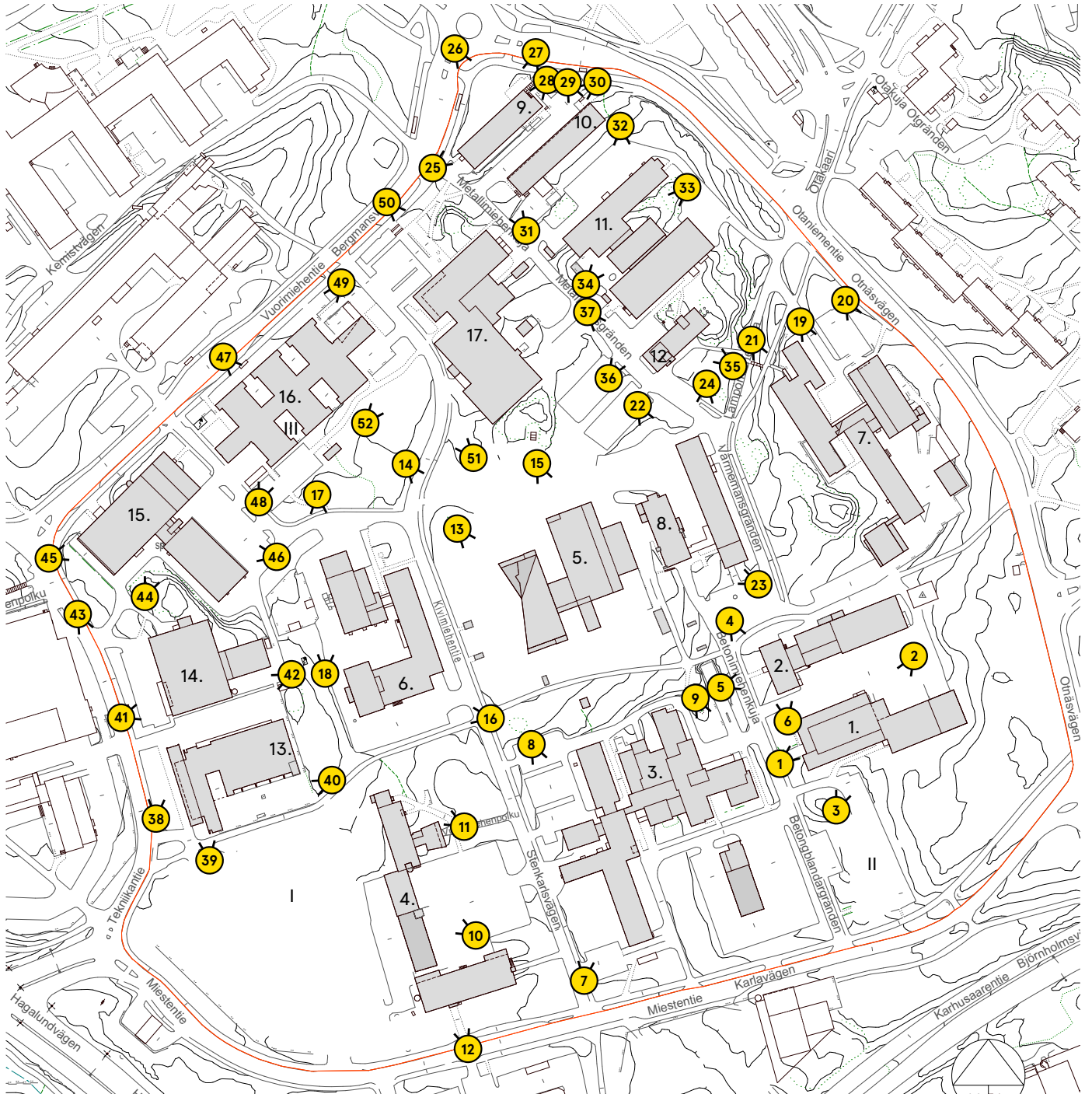
Rakennuskortit

Rakennuskanta 2017 rakentamisajankohdan mukaan

Kaavioon on merkitty tarkasteltavat rakennukset.

Rakennusten kuvauspaikat

Kaavioon on merkitty valokuvien ottopaikat.

Rakennus nro 1

Betonimiehenkuja 3

RAKENNUTTAJA	RAKENTAMISAIKA
Rakennushallitus	1964

ARKKITEHTI

A. Pernaja ja N.-H. Sandell

KÄYTTÖHISTORIA

VTT Sillanrakennus- ja staattinen laboratorio
VTT Rakennusmateriaaliteknilinen laboratorio RAM
VTT Rakennetekniikan laboratorio RAT
VTT Kemianteekniikka

NYKYINEN KÄYTTÖTARKOITUS

Yrityshautomo

KESKEISET MUUTOSVAIHEET

1988 Heikkilä-Kauppinen: laajennus. Toimisto- ja laboratoriosiipeä jatkettiin, laajennusosan kattolinja seuraa alkuperäistä.

2000 Arkkitehtitoimisto Timo Jokinen: peruskorjaus ja laajennus. Lisäosaa jatkettiin edelleen, uusi iv-konehuone rakennettiin.

2011 Eija-Riitta Miettinen: käyttötarkoituksen muutos. Tutkimustilat muutettiin toimisto- ja kokoontumistiloiksi.

ASEMAKAAVA

Kuuluu opetus- ja tutkimustoimintaa palvelevien rakennusten korttelialueeseen (YO/s). Alueella sallitaan myös opetus- ja tutkimustoimintaan liittyvä pienimuotoinen tuotantotoiminta. Rakennusta ei ole suojeltu.

Rakennus on valmistunut vuoden 1962 maankäyttösuunnitelman mukaisesti. Rakennuskokonaisuus on esitetty jo vuonna 1956 mutta tarkentunut toteutuneen kaltaiseksi vuonna 1962.

JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Kaupunkikuva: rakennus istuu ympäristöönsä luontevasti seuraten alueen rakennustapaa ja materiaalmailmaa. **Arkkitehtuuri:** 1960-luvun laitosrakentamista edustavan rakennuksen arkkitehtonisesti ominaisia piirteitä ovat sen vaihteleva massoittelu ja hillitty muotokieli niukkoine detaljeineen. Melko vaatimaton rakennus on toteutettu laadukkaista ja kestävästä materiaaleista. **Historia:** vaikka rakennuksen käyttötarkoitus on muuttunut, nykyinen toiminta on luonteva osa Otaniemen kampusaluetta. Vanha käyttötarkoitus laboratorio- ja toimistotilana näkyy edelleen ulkomuodossa. **Säilyneisyys:** rakennuksen ulkopuoli on säilynyt hyvin laajennuksista huolimatta. Myöhemmät lisät muodostavat alkuperäisen osan kanssa eheän kokonaisuuden.

RAKENNUKSEN ALKUPERÄINEN NIMI	KIINTEISTÖTUNNUS
Sillanrakennus- ja staattinen laboratorio	49-10-14-6

OMISTUS TAI HALLINNOINTI	KIINTEISTÖN RAKENNUSOIKEUS
Aalto-yliopistokiinteistö Oy	20 000 kem ²

NYKYISET KÄYTTÄJÄT	PYSYVÄ RAKENNUSTUNNUS
Aalto-yliopisto Aalto Venture Garage, Urban Mill ja Startup Sauna	1015723757

MUUTA	KERROSALA
	8 730 kem ²

KAUPUNKIKUVA

Rakennus on ensimmäinen saavuttaessa alueelle kaakosta. Se muodostaa parin pohjoispuolella olevan Betonimiehenkuja 5 rakennuksen kanssa. Pääjulkisivut ovat linjassa ja niiden edessä on nurmetettu etupihakaistale, jossa kasvaa puita. Rakennusten välissä on yhtenäinen asfaloitu lastaus- ja pysäköintipiha. Rakennuksen eteläpuolella on nurmikkoa, asfaloitu pysäköintikenttä ja yhtenäinen, aluetta rajaava tiheä metsikkö.

ARKKITEHTUURIN LUONNEHDINTA

Rakennus edustaa 1960-luvun asiallista ja eleetöntä laitosrakentamista, jonka detaljointi on niukkaa. **Massoittelu:** osin yksi- ja osin kaksikerroksinen, lievästi porrastettu rakennus koostuu erikorkuisista, samansuuntaisista pulpettikattoisista massoista. Alkuperäinen koehalli erottuu muista massoista korkeampana. Kokonaisuus, johon kuuluu myös alkuperäinen pajasiiپی, alkuperäinen toimisto- ja laboratoriosiiپی ja sen laajennusosa, on yhtenäinen. Iv-konehuone kahden päämassan välissä erottuu myöhempänä lisänä. **Materiaalit ja julkisivusommitelma:** alkuperäisen osan sokkeli on harmaabetonia. Sen julkisivuissa on puhtaaksimuurattua punatiiltä ja ikkunanauhvoja, joiden ikkunavälit ovat ruskeaa kupari-poimupeltiä. Ikkunanauhjojen horisontaalisuutta korostaa yläpuoliset matalat betonipalkit sekä alareunan yhtenäinen kuparinen ikkunapelti. Katto on tiilenpunaista peltiä ja siinä on niukasti ulkonevat räystäät. Molemmissa laajennusosissa toistuvat alkuperäisen osan materiaalivalinnat. Ikkunasommitelma poikkeaa kuitenkin nauhaikkunaperiaatteesta. Laajennusosien ikkunat ovat valkoiseksi maalattuja puuikkunoita ja niiden alapuolella on slammattua kahi-tiiltä. Iv-konehuone on verhoiltu tiilenpunaishalla profiloitulla teräslevyllä. **Muutokset:** alkuperäisen osan ikkunat ovat uusittuja, valkoiseksi maalattuja puualumiini-ikkunoita. Myös pääsisäänkäynnin ovet on uusittu (2000) ja niissä on lasia ja harmaata polttomaalattua alumiinia.

Betonimiehenkuja 3 rakennettiin VTT:n sillanrakennus- ja staattiseksi laboratoritioksi. Rakennuksen massoittelussa näkyy tyyppillinen ratkaisu, jossa on toimistosiiپی sekä korkeampi halliosa. Nykyään rakennus on Aalto-yliopiston käytössä.

Rakennus nro 2

Betonimiehenkuja 5

RAKENNUKSEN ALKUPERÄINEN NIMI Betoniteknillinen laboratorio	KIINTEISTÖTUNNUS 49-10-14-6
OMISTUS TAI HALLINNOINTI Aalto-yliopistokiinteistöt Oy	KIINTEISTÖN RAKENNUSOIKEUS 20 000 kem ²
NYKYISET KÄYTTÄJÄT Aalto-yliopisto Design Factory	PYSYVÄ RAKENNUSTUNNUS 1015723735
MUUTA	KERROSALA 3 268 kem ²

RAKENNUTTAJA Rakennushallitus	RAKENTAMISAIKA 1958
---	-------------------------------

ARKKITEHTI
Toimi Hämäläinen

KÄYTTÖHISTORIA
VTT Betoniteknillinen laboratorio
VTT Rakennusmateriaaliteknillinen laboratorio RAM
VTT Rakennetekniikan laboratorio RAT
VTT Kemiantekniikka

NYKYINEN KÄYTTÖTARKOITUS
Yliopistorakennus

KESKEISET MUUTOSVAIHEET
2004 Parviainen arkkitehdit: peruskorjaus ja laajennus. Koehalli- ja pajasipi jatkettiin.
2011 Erat Arkkitehtitoimisto: julkisivumuutos. Laajennusosan ovia uusittiin.

ASEMAKAAVA
Kuuluu opetus- ja tutkimustoimintaa palvelevien rakennusten korttelialueeseen (YO/s). Alueella sallitaan myös opetus- ja tutkimustoimintaan liittyvä pienimuotoinen tuotantotoiminta. Rakennusta ei ole suojeltu.

Rakennus on valmistunut vuoden 1956 maankäyttösuunnitelman mukaisesti. Vaikka toteutunut massoittelu on erilainen, on koordinaatisto ja sijoitus suunnitelman mukaisia.

JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Kaupunkikuva: rakennus istuu ympäristöönsä luontevasti seuraten alueen rakennustapaa ja materiaalmailmaa. **Arkkitehtuuri:** rakennus on arkinen, mutta toteutettu laadukkaista ja kestävästä materiaaleista. Vanhassa osassa on vahva materiaalituntuma ja kaunista patinaa. **Historia:** vaikka rakennuksen käyttötarkoitus on muuttunut, nykyinen toiminta on luonteva osa Otaniemen kampusaluetta. Vanha käyttötarkoitus laboratorio- ja toimistotilana näkyy edelleen ulkomuodossa. Rakennus kuuluu Otaniemen kampuksen vanhimpiin. **Säilyneisyys:** rakennuksen alkuperäinen osa on ulkomuodoltaan säilynyt hyvin. Laajennusosa on anonyymi ja poikkeaa alkuperäisen osan pienestä mittakaavasta.

KAUPUNKIKUVA

Rakennus näkyy pohjoisesta Lämpömiehenkujan päätteestä. Se muodostaa parin eteläpuolen samankaltaisen rakennuksen kanssa. Pääjulkisivut ovat linjassa ja niiden edessä on yhtenäinen nurmetettu etupihakaistale, jossa kasvaa puita. Rakennusten välissä on yhtenäinen asfaltoitu lastaus- ja pysäköintipiha. Pohjoispuolta rajaa Tutkijanpolku ja asfaltoitu pysäköintialue, jonka takana on kallioinen metsikkö. Itäpuolella on uudistettu huoltorakennus, jota reunustaa nurmialue ja uudet pensas- ja puuistutukset.

ARKKITEHTUURIN LUONNEHDINTA

Rakennuksen alkuperäinen osa edustaa 1950-luvun melko vaatimatonta ja pienimittakaavaista laitusrakentamista. **Massoittelu:** loivassa etelärinteessä sijaitseva rakennus on 2–3 kerroksinen. Alkuperäinen L-muotoinen osa koostuu harjakattoisesta toimisto- ja laboratoriosivestä, hieman korkeammasta pulpettikattoisesta koehalli- ja pajasivestä, sekä niiden matalammasta nivelosasta. Itäpuolen koehalli- ja pajasipiä on myöhemmin jatkettu. Laajennusosa poikkeaa alkuperäisen osan pienestä mittakaavasta. Rakennuksen pääsisäänkäynti (ei käytössä) sijaitsee toimisto- ja laboratoriosivien länsipuolella. **Materiaalit ja julkisivusommitelma:** alkuperäisen osan sokkeli on betoninen. Sen julkisivuissa on puhtaaksi muurattua punatiiltä ja ikkunanauhuja, joiden ikkunat ovat valkoisiksi maalattuja. Ikkunoita ryhmittää ruskeaksi patinoitunut kuparipoimulevykentät. Ikkunanauhujen horisontaalisuutta korostavaa yläpuoliset matalat betonipalkit, sekä alareunan yhtenäinen kuparinen ikkunapelti. Pitkälle ulottuvan lippakatoksen osoittama ja syvennyksessä sijaitseva pääsisäänkäynti katkaisee länsijulkisivun ikkunanauhua. Katot ovat tiilenpunaista peltiä ja niissä on niukasti ulkonevat räystäät. Laajennusosan ikkunajäsentely ja materiaalit noudattavat pitkälti alkuperäisen osan ratkaisuja. **Muutokset:** alkuperäisen toimisto- ja laboratoriosivien ikkunat paksuine detailjeineen ovat uusittuja puuikkunoita. Sokkeli on myöhemmin slammattu ja maalattu harmaaksi.

Betonimiehenkuja 5 rakennettiin VTT:n Betoniteknilliseksi laboratoriksi. Rakennus on vuodelta 1958 ja siten yksi alueen vanhimpia. Rakennuksessa on tyypillisiä 1950-luvun piirteitä. Rakennuksen laajennusosa tehtiin vuonna 2004, ja nykyisin rakennuksessa toimii Aalto-yliopiston Design Factory.

Rakennus nro 3

Kivimiehentie 1

RAKENNUKSEN ALKUPERÄINEN NIMI **KIINTEISTÖTUNNUS**
Geologinen tutkimuslaitos GTK 49-10-14-5

OMISTUS TAI HALLINNOINTI **KIINTEISTÖN RAKENNUSOIKEUS**
Senaatti-kiinteistöt 20 000 kem²

NYKYISET KÄYTTÄJÄT **PYSYVÄ RAKENNUSTUNNUS**
Geologian tutkimuskeskus GTK 1015723713

MUUTA **KERROSALA**
Rakennushistoriaselvitys, ark-byroo, 2017a 18 824 + 580 kem²

RAKENNUTTAJA

Rakennushallitus

RAKENTAMISAIKA

1956

ARKKITEHTI

Rakennushallitus, Eva Larkka

KÄYTTÖHISTORIA

1956– Geologinen tutkimuslaitos, vuodesta 1984 nimellä Geologian tutkimuskeskus

NYKYINEN KÄYTTÖTARKOITUS

Toimisto- ja laitosrakennus

KESKEISET MUUTOSVAIHEET

1970 Rakennushallitus: laajennusosa pohjoispuolelle
1987 Arkkitehtitoimisto Timo Jokinen: laajennus itäpuolelle
2004 Arkkitehtitoimisto Jukka Turtiainen: 1980-luvun osan laajennuksia sekä auditorio-osa länsipuolelle

ASEMAKAAVA

Ajantasa-asemakaavassa kiinteistö on opetus- ja tutkimustoimintaa palvelevien rakennusten korttelialuetta, jolla ympäristön luonne säilytetään (YO/s). Rakennuskokonaisuudessa toistensa jatkeena olevat kaksi, vuosina 1956 ja 1970 valmistuneet pitkänomaiset toimistosiiivet on merkitty suojeltaviksi sr-merkinnällä. Rakennus on valmistunut vuoden 1949 maankäyttösuunnitelman mukaisesti, jossa massoittelu on ollut erilainen, mutta rakennus nimetty.

JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Kaupunkikuva: rakennuksen alueelle poikkeuksellisen korkeat, kapeat massat erottuvat alueen muusta rakennuskannasta. Materiaalimaailma ja pihojen käsittely seuraavat kuitenkin alueen yleisiä periaatteita. **Arkkitehtuuri:** rakennuskokonaisuudelle ominaisia piirteitä ovat saman suuntaiset laitosrakennusmassat pitkine kapeine ja korkeine rakennusrunkoineen sekä niiden pääosin yhtenäinen ikkuna-aukotus. Vuonna 1970 valmistunut laajennus poikkeaa muista rakennusvaiheista kattomuotonsa ja ikkuna-aukotuksensa osalta, mikä vie voimaa vähäeleiseen arkkitehtuuriin nojaavalta kokonaisuudelta. **Historia:** suurikokoinen rakennus laajennusosineen edustaa instituutiota, jolla on ollut merkittävä rooli suomalaisen kaivostoiminnan mahdollistamisessa. Rakennus on ollut koko historiansa ajan saman käyttäjän päätoimipaikkana. **Säilyneisyys:** rakennuksen eriaikaiset osat ovat kukin säilyttäneet rakennusajalleen ominaisen luonteen. Merkittävimmät muutokset sijoittuvat 1980-luvun laajennuksen aulatiloihin.

KAUPUNKIKUVA

Rakennus sijaitsee Kivimiehen alueen eteläreunalla ja on alueen korkein. Sitä ympäröivät asfaltoidut pysäköintialueet ja nurmialueet, joilla kasvaa näyttäviä havu- ja lehtipuita. Rakennuksen länsipuolen pysäköintialueita sekä eteläpuolen pyöräkatosta rajaavat pensaat. Korkea puusto pehmentää suuren rakennusmassan yleisilmettä. Piha-alue rajautuu pohjoisessa tiheään luonnontilaiseen metsäkaistaleeseen. Rakennuksen eteläpuolella sijaitseva nurmi- ja puustovyöhyke muodostaa rajan Kivimiehen ja puuttoman Keilaniemen alueen välille.

ARKKITEHTUURIN LUONNEHDINTA

Rakennus on rakentunut kolmessa päävaiheessa, ja kukin edustaa oman vuosikymmenensä laitosrakentamista, kuitenkin samoja pääpiirteitä noudattaen. **Massoittelu:** rakennus koostuu kolmesta korkeasta päämassasta, joista kaksi on harjakattoisia ja yksi tasakattoinen. Rakennukset liittyvät toisiinsa, ja niistä ulkonee matalampia harja- ja tasakattoisia rakennusosia. Kokonaisuus on monimuotoinen, mutta melko yhtenäinen. Kokonaisuuteen kuuluu myös kaakkoispuolen pihalla oleva punatiilinen alkuperäinen 1950-luvun autotallirakennus. **Materiaalit ja julkisivusommitelma:** kaikkien osien sokkeli on betonia. Julkisivut ovat puhtaaksimuurattua punatiiltä ja niissä on tasaisin välein sommiteltuja ikkuna-aukkoja valkoisin puukarmein. Toisen laajennusosan ikkuna-aukotus poikkeaa muista rytmitykseltään ja ikkunakooltaan. Katot ovat joko peltikatteisia tai tasakattoisia. Julkisivuissa porrashuoneet, käytävät ja erikoistilat erottuvat erilaisella ikkunasommitelulla. Länsipuolen auditorio on verhoiltu lähes mustin, kiillotetuin luonnonkivilaatoin. **Muutokset:** alkuperäistä rakennusta on laajennettu kahdessa päävaiheessa, joiden lisäksi on vielä vuonna 2004 rakennettu pienempiä, matalia laajennusosia. 1950-luvun rakennusosien tiilikatot on muutettu peltikatoiksi, muutoin materiaalit ovat alkuperäisiä.

Kivimiehentie 1, eli Geologinen tutkimuskeskus GTK on yksi alueen näyttävimmistä ja myös yksi vanhimmista rakennuksista vuodelta 1956. Rakennusta on laajennettu useassa eri vaiheessa, joista jokainen edustaa oman aikansa ominaisia piirteitä.

Rakennus nro 4

Kivimiehentie 2

RAKENNUKSEN ALKUPERÄINEN NIMI KIINTEISTÖTUNNUS
Palopäälylystökoulu 49-10-14-10

OMISTUS TAI HALLINNOINTI KIINTEISTÖN RAKENNUSOIKEUS
Senaatti-kiinteistöt 6 600 kem²

NYKYISET KÄYTTÄJÄT PYSYVÄ RAKENNUSTUNNUS
Forenom Oy Huoneistohotelli 1015723691

MUUTA KERROSALA
Rakennushistoriaselvitys, ark-byroo, 2017b 5 571 kem²

RAKENNUTTAJA RAKENTAMISAIKA
Rakennushallitus 1956

ARKKITEHTI
Arkkitehtitoimisto Salmio-Toiviainen & Toiviainen

KÄYTTÖHISTORIA
1956 Valtion palokoulu (myöh. Valtion palo-opisto)
1997 Raja- ja merivartiokoulu
2014 vuokrattu ulkoiselle toimijalle majoituskäyttöön

NYKYINEN KÄYTTÖTARKOITUS
Majoituskäyttö

KESKEISET MUUTOSVAIHEET
1972 Rakennushallitus: laajennus, yliarkkitehti Matti E. Hirvonen
1996 arkkitehti Markku Lehtinen, Engel rakentamispalvelut: peruskorjaus

Rakennus on valmistunut vuoden 1949 maankäyttösuunnitelman mukaisesti, jossa massoittelu on ollut erilainen, mutta rakennus nimetty.

ASEMAKAAVA
Korttelissa on voimassa asemakaava AK 10:48, joka on hyväksytty 25.5.2009. Kaavassa Kivimiehentie 2:n korttelinosa on varustettu merkinnällä YO/s. Alue on tarkoitettu opetus- ja tutkimustoimintaa palveleville rakennuksille, jossa lisäksi sallitaan opiskelija-asuminen ja asuntolatoiminta sekä opetus- ja tutkimustoimintaan liittyvä pienimuotoinen tuotantotoiminta. Lukuunottamatta kalustohalleja, rakennus on kaavassa suojeltu sr-merkinnällä.

JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Kaupunkikuva: 1950-luvun rakennuskokonaisuus sijaitsee tontin sisäosassa ja erottuu muodoltaan alueella. Korkea kuivatustorni erottuu ympäristössä. **Arkkitehtuuri:** 1950-luvun osa on alueelle pienimittakaavainen ja sen arkkitehtonisia ominaispiirteitä ovat sen vaihteleva ja kekseliäs, toimintoja kuvaava massoittelu sekä laadukkaat materiaalit. 1970-luvun osan arvokkaimmat piirteet ovat sen rauhallinen massoittelu ja julkisivusommitelma. **Historia:** vanhempi osa on alueen ensimmäisiä rakennuksia. Vaikka rakennuksen alkuperäinen käyttö opistona ja asuntolana on muuttunut, on nykyinen käyttö asuntohotellina sille soveltuva. Vanha käyttötarkoitus näkyy yhä rakennuksen arkkitehtuurissa ja ulkomuodossa sekä tornirakennelmassa. **Säilyneisyys:** eriaikaiset rakennusosat ovat säilyneet hyvin. Ainoastaan 1950-luvun autotalliosa on muuttunut merkittävästi. Talotekniikkaan ja paloturvallisuuteen liittyvät lisärakennelmat eivät merkittävästi vaikuta arkkitehtonisen kokonaisuuden säilyneisyyssarvoihin.

KAUPUNKIKUVA
Rakennus sijaitsee alueen lounaiskulmassa. Tontin rakennukset on sijoitettu samansuuntaisesti itäpuolen GTK:n rakennusten kanssa. Sisäpihalla on laaja yhtenäinen asfaltitoitu pysäköintialue. Etupihalla on leveä nurmikaistale, jolla kasvaa runsaasti puita. Rakennuksen pohjoispäädyn asuinsiiven edustalla on alueen ominaispiirteistä poikkeavaa pihakasvillisuutta; istutettuja pensaita ja puita. Asuinpiha rajautuu pohjoisessa ja lännessä tiheään luonnontilaiseen metsäkaistaleeseen.

ARKKITEHTUURIN LUONNEHDINTA

Rakennuksen kaksi eriaikaista osaa edustavat aikansa laitosrakentamista. **Massoittelu:** alkuperäinen osa on monimuotoinen 1950-luvun majoitus- ja opistorakennus. Se muodostuu harjakattoisista kaksikerroksisesta päämassasta, sen päätyyn liittyvistä kaksi- ja yksikerroksisista asuinosaista, sekä noppamaisesta luentosaliosasta, jossa on pulpettikatto. Tontin eteläosaan sijoitettu 1970-luvun lisärakennus on pääosin nelikerroksinen ja hahmoltaan yksinkertainen ja tasakattoinen. Eri aikaisten rakennusten välissä on kahdessa vaiheessa rakennettu kalustohalli, jonka keskiosasta kohoaa korkea palotorni. **Materiaalit ja julkisivusommitelma:** 1950-luvun osassa sokkelit ovat siniharmaaksi maalattua betonia. Julkisivuissa on puhtaaksimuurattua punatiiltä valkoiseksi rapattujen betoni-pilaripalkistojen varassa, tai harmaata roiskerappausta. Ikkunat ovat alkuperäisiä muodoltaan vaihtelevia valkoiseksi maalattuja puuikkunoita. 1970-luvun osassa on korkea muottivalupintainen betonisokkeli. Julkisivuissa on puhtaaksimuurattua punatiiltä ja ikkunanauhoja. Kalustohallien korkea sokkeli on betonia ja yläosa on metallilevyä, pihajulkisivussa on koko seinän kokoisia metallirakenteisia ovia. Letkunkuivaustorni on puhtaaksimuurattua punatiiltä. Tornin itäisivulla on porraskorkeus, joka on puhtaaksivalettua betonia, jossa on teräksinen tikas- ja kaiderakenne. **Muutokset:** 1950-luvun kalustohallia on muutettu ja korotettu. Rakennusten ulkopuolelle on rakennettu kevytrakenteisia paloportaita. 1950-luvun osan pohjoisivulle sekä 1970-luvun osan katolle on rakennettu myöhemmät iv-konehuoneet.

Kivimiehentie 2, eli entinen Palomiesopisto tai Raja- ja merivartiokoulu on yhdessä GTK:n rakennuksen kanssa alueen vanhimpia. Alkuperäisen opisto-osan arkkitehtuuri poikkeaa alueen tyypillisestä tyypologiasta. 1970-luvun lisärakennus edustaa ajan tyyppistä laitosrakentamista (12). Rakennuskokonaisuudessa erottuu korkeahko paloletkunkuivaustorni (10).

Rakennus nro 5

Kivimiehentie 3

RAKENNUKSEN ALKUPERÄINEN NIMI	KIINTEISTÖTUNNUS
VTT Ydinturvallisuustalo	49-10-14-7
OMISTUS TAI HALLINNOINTI	KIINTEISTÖN RAKENNUSOIKEUS
Senaatti-kiinteistöt	28 000 kem ²
NYKYISET KÄYTTÄJÄT	PYSYVÄ RAKENNUSTUNNUS
VTT Ydinturvallisuustalo	103569721R
MUUTA	KERROSALA
	6 216 kem ²

RAKENNUTAJA

Senaatti-kiinteistöt

RAKENTAMISAIKA

2016

KAUPUNKIKUVA

Rakennus sijaitsee Kivimiehen alueen keskellä, sen korkeimmalla kohdalla ja näkyy pääasiassa Kivimiehen-tieltä ja Tutkijanpolulta. Kivimiehentien ja rakennuksen väliin jää puistomainen harva metsäalue, jossa kasvaa näyttäviä mäntyjä. Muuten avaralla, osin kovapintaisella ja osin nurmetetulla pihalla on puu- ja pensasistutuksia sekä luonnonkiviasetelmia. Pohjoispuolella on laaja pysäköintialue ja eteläpuolella korkealla tiilimuurilla aidattu huoltopiha. Piha-alue rajautuu etelässä Tutkijanpolkuun ja tiheään luonnontilaiseen metsäkaistaleeseen.

ARKKITEHTI

Arkkitehtitoimisto SARC

KÄYTTÖHISTORIA

VTT Ydinturvallisuustalo

ARKKITEHTUURIN LUONNEHDINTA

Rakennus, jonka ominaispiirteisiin kuuluvat materiaalirikkaus, laajat eheät pinnat ja niukka detaljointi, edustaa 2010-luvun laitosrakentamista. **Massoittelu:** rakennus muodostuu kahdesta suuresta pohjois-eteläsuuntaisesta nelikerroksisesta päämassasta, joita yhdistää välikappale. Rakennuksen pääsisäänkäynti on sen pohjoispuolella. **Materiaalit ja julkisivusommitelma:** julkisivut ovat pääasiassa puhtaaksimuurattua punatiiltä ja niissä on alueen muista rakennuksista poiketen tiilenpunainen sauma. Lisäksi julkisivuissa on corten-teräslevyjä, tummanharmaata teräsverkkoa ja -säleikköä, sekä tiilikuoripalkeista koostuva ritilärakenne, joka on kiinnitetty kuumasinkittyyn teräsrunkoon. Välisosassa on laajoja lasipintoja. Sokkeli on tiilenpunaista rautaoksidilla värjättyä betonia. Pääsisäänkäynnin edessä on puhtaaksi valetut betonipilarit. **Muutokset:** rakennuksessa ei ole tapahtunut muutoksia.

NYKYINEN KÄYTTÖTARKOITUS

Tutkimus- ja toimistorakennus

KESKEISET MUUTOSVAIHEET

Ei muutoksia

ASEMAKAAVA

Kuuluu opetus- ja tutkimustoimintaa palvelevien rakennusten korttelialueeseen (YO/s). Alueella sallitaan myös opetus- ja tutkimustoimintaan liittyvä pienimuotoinen tuotantotoiminta. Rakennusta ei ole suojeltu.

Rakennus on valmistunut vuoden 1968 maankäyttösuunnitelman mukaisesti, joka on ainoa suunnitelma jossa alueen korkeaan keskikohtaan on esitetty rakennus.

JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Kaupunkikuva: rakennus istuu ympäristöönsä hyvin, osin seuraten alueen rakennustapaa ja materiaaliamaailmaa, osin rikastaen sitä uusilla ratkaisuilla. Luonnonkivien käyttö sekä kivetyn pysäköintiruudut nurmisaumoin antavat alueelle huolitellun ilmeen. Rakennus luo sijaintinsa, massoittelunsa ja laajojen yhtenäisten materiaalipintojensa takia monumentaalisen vaikutelman. **Arkkitehtuuri:** rakennus edustaa korkealaatuista ja ilmeikästä arkkitehtuuria. Materiaalit ovat kestävä, arvokkaat ja laadukkaat ja harmonisoivat hyvin sekä keskenään että alueen muiden rakennusten kanssa. **Historia:** rakennuksen käyttötarkoitus laitos- ja toimistorakennuksena näkyy sen ulkomuodossa ja se täydentää siten Otaniemen kampusaluetta, muodostaen historiallisen jatkumon. **Säilyneisyys:** rakennuksessa ei ole tapahtunut muutoksia.

Kivimiehentie 3, eli VTT Yhdinturvallisuustalo on alueen uusi rakennus ja se sijaitsee alueen korkeassa keskikohdassa. Rakennuksen materiaalimaailma on melko onnistuneesti saatu sovitettua alueen ominaispiirteisiin. Pihojen maisemointi ja huolellinen suunnittelu on onnistunutta.

Rakennus nro 6

Kivimiehentie 4

RAKENNUTTAJA	RAKENTAMISAIKA
Rakennushallitus	1966

ARKKITEHTI
Alvar Aalto

KÄYTTÖHISTORIA
VTT Paloteknillinen laboratorio
VTT Palotekniikan laboratorio
VTT Rakennustekniikka

NYKYINEN KÄYTTÖTARKOITUS
Tutkimus- ja toimistorakennus

KESKEISET MUUTOSVAIHEET
1973 Alvar Aalto: laajennus. Rakennettiin toimisto- ja laboratoriosiipi.
1978 Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto: laajennus. Rakennettiin eteläinen koehalli.
1978 jälkeen Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto: laajennus. Pohjoinen koehalli jatkettiin pohjoiseen.
2011 Pöyry architects: IV-konehuoneen laajennus.

ASEMAKAAVA
Kuuluu opetus- ja tutkimustoimintaa palvelevien rakennusten korttelialueeseen (YO/s). Alueella sallitaan myös opetus- ja tutkimustoimintaan liittyvä pienimuotoinen tuotantotoiminta. Rakennus on kaavassa suojeltu sr-merkinnällä.

Rakennus on valmistunut vuoden 1956 maankäyttösuunnitelman mukaisesti.

JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Kaupunkikuva: rakennus erottuu ympäristöstään teollisen luonteensa takia. Rakennus toimii alueen sisällä maanmerkinä ja näkyy osittain myös aluetta ympäröiville väylille. **Arkkitehtuuri:** Aallon suunnitteleman rakennuksen arkkitehtonisesti arvokkaimmat piirteet ovat sen ilmeikäs massoittelu ja materiaalimaailma. Rakennus seuraa osin alueen materiaalimaailmaa ja poikkeaa osin siitä. **Historia:** käyttö on pysynyt samankaltaisena ja toiminta on luonteva osa Otaniemen kampusaluetta. Rakennuksen käyttötarkoitus teollisuus- ja tutkimuslaitoksena näkyy sen ulkomuodossa. **Säilyneisyys:** eri vaiheissa rakennetut rakennusosat ovat säilyneet hyvin. Julkisivumateriaalit ovat pääosin alkuperäiset tai alkuperäisen kaltaiset.

RAKENNUKSEN ALKUPERÄINEN NIMI	KIINTEISTÖTUNNUS
Paloteknillinen laboratorio	49-10-14-3
OMISTUS TAI HALLINNOINTI	KIINTEISTÖN RAKENNUSOIKEUS
Senaatti-kiinteistöt	14 000 kem ²
NYKYISET KÄYTTÄJÄT	PYSYVÄ RAKENNUSTUNNUS
VTT Expert Service Oy tutkimusrakennus	101572366X
MUUTA	KERROSALA
	4 575 + 9 kem ²

KAUPUNKIKUVA

Rakennus sijaitsee Kivimiehen alueen keskellä ja näkyy pääasiassa Kivimiehentieltä ja Tutkijanpolulta. Korkea, pyöreä savupiippu näkyy alueen ulkopuoleltakin. Rakennuksen eteläjulkisivu on linjassa Ydinturvallisuustalon kanssa. Kivimiehentien ja rakennuksen väliin jää nurmikaistale. Piha-alue rajautuu etelässä Tutkijanpolkuun ja tiheään luonnontilaiseen metsäkaistaleeseen. Piha on pääosin asfaltoitua, osin aidattua pysäköinti- ja huoltoaluetta. Länsipuolella on erillinen pieni voimalaitos.

ARKKITEHTUURIN LUONNEHDINTA

Rakennus edustaa sekä 1960–1970 -lukujen teollisuus- ja tutkimuslaitosrakentamista että suunnittelijansa luonteikasta arkkitehtuuria. **Massoittelu:** monimuotoinen rakennus koostuu kolmesta päämassasta, jotka sijaitsevat etelä-pohjoissuuntaisesti. Rakennusmassoja hallitsee kaksi korkeaa halliosaa (vaiheet 1 ja 3) ja niihin liittyvät putkistot ja siltarakenteet. Maanmerkinä kohoaa pyöreä savupiippu. Pohjoispuolen pulpettikattoisen koehallin kyljessä on matalampi tasakattoinen laboratorio- ja toimistosiipi (vaihe 1). Kokonaisuuteen kuuluu myös kaksikerroksinen L-muotoinen toimisto- ja laboratoriosiipi (vaihe 2). Pohjois-puolen koehalli on myöhemmin jatkettu (vaihe 4). Länsipuolen toimistosiiven IV-konehuone erottuu myöhempänä lisänä. **Materiaalit ja julkisivusommitelma:** alkuperäisen osan sokkeli on betonia. Julkisivuissa on puhtaaksimuurattua punatiiltä, betonia, puupaneelia ja puuritulää. Ruskeat, alkuperäiset nauhaikkunat ovat puuta ja niiden välissä on puupaneelia. Ikkunanauhojen horisontaalisuutta korostavat yläpuoliset matalat betonipalkit ja yhtenäinen ikkunapelti. Katto on peltiä ja siinä on niukasti ulkonevat räystäät. L-muotoisessa toimistosiivessä toistuu alkuperäisen osan materiaalivalintoja, mutta taitekohdassa on betonin sijasta ruskeaa profiilipeltiä. Eteläinen koehalli on verhoiltu vihreällä profiilipellillä, pohjoisen hallin laajennusosa ja IV-konehuone ruskealla profiilipellillä. **Muutokset:** sisäänkäynti on myöhemmin lasitettu. Yksi piippu on purettu ja laajennuksia on rakennettu.

Kivimiehentie 4, eli Paloteknillinen laboratorio on yksi alueen erikoisimmista rakennuksista. Rakennus on Alvar Aallon toimiston suunnittelema ja sitä on laajennettu useaan kertaan. Näyttävät tekniset ratkaisut sekä korkea metallinen savupiippu kiinnittävät huomiota.

Rakennus nro 7

Lämpömiehenkuja 2

RAKENNUKSEN ALKUPERÄINEN NIMI KIINTEISTÖTUNNUS
Tie- ja geoteknillinen laboratorio 49-10-14-7

OMISTUS TAI HALLINNOINTI KIINTEISTÖN RAKENNUSOIKEUS
Aalto-yliopistokiinteistöt Oy 7 000 kem²

NYKYISET KÄYTTÄJÄT PYSYVÄ RAKENNUSTUNNUS
Rakennukseen suunniteilla koulu- ja päiväkotikäyttö 101572380C

MUUTA KERROSALA
6 359 + 252 kem²

RAKENNUTTAJA RAKENTAMISAIKA
Rakennushallitus 1962

ARKKITEHTI
Antero Pernaja

KÄYTTÖHISTORIA
VTT Tie- ja geoteknillinen laboratorio
VTT Tie-, geo- ja liikennetekniikan laboratorio TGL
VTT Tie- ja geotekniikka
VTT Yhdyskuntatekniikka / Tie- ja geotekniikka
Aalto-yliopiston johto ja palveluyksiköt

NYKYINEN KÄYTTÖTARKOITUS
Toimistorakennus

KESKEISET MUUTOSVAIHEET
1999 Arket arkkitehtitoimisto: IV-konehuoneiden rakentaminen alkuperäisen osan katolle.
2001 Virta Palaste Leinonen Arkkitehdit: laajennus. Rakennettiin uusi toimistosiipi, uusi vanhaa ja uutta osaa yhdistävä sisäänkäyntikäytävä vanhan osan pohjoispuolelle, sekä uusi ajoneuvo-osa.
2011 Virta Palaste Leinonen Arkkitehdit: peruskorjaus, IV-konehuone korotettiin ja laajennettiin.

ASEMAKAAVA
Kuuluu opetus- ja tutkimustoimintaa palvelevien rakennusten korttelialueeseen (YO/s). Alueella sallitaan myös opetus- ja tutkimustoimintaan liittyvä pienimuotoinen tuotantotoiminta. Rakennus on kaavassa suojeltu sr-merkinnällä.

Rakennus on valmistunut vuoden 1949 maankäyttösuunnitelman mukaisesti, jossa on esitetty Otaniementien suuntaisesti sijoitettu isohko rakennus.

JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Kaupunkikuva: rakennus istuu ympäristöönsä luontevasti seuraten alueen rakennustapaa ja materiaalmailmaa. Rakennus sijaitsee keskeisesti kampusalueella. Rakennus avautuu Otaniemen keskustaan päin ja sen sisäänkäyntialue johdattelee rakennukseen. Metsäinen kallio luo länsipuolen pihalle oman identiteetin. **Arkkitehtuuri:** arkinen rakennus on toteutettu laadukkaista ja kestävästä materiaaleista. **Historia:** alkuperäinen käyttötarkoitus laboratorio- ja toimistotilana näkyy ulkomuodossa. **Säilyneisyys:** rakennuksen ulkopuoli on säilynyt hyvin laajennuksista huolimatta. Vaikka uudempi osa on korkeampi ja mittakaavaltaan suurempi kuin vanha osa, myöhemmät lisät muodostavat alkuperäisen osan kanssa eheän kokonaisuuden.

KAUPUNKIKUVA
Rakennus sijaitsee Kivimiehen alueen itälaidalla Otaniementien ja Lämpömiehenkujan risteyksessä, avautuen kampuksen keskustaan päin. Piha-alue rajautuu eteläpuolella Tutkijanpolkuun. Rakennuksen pohjoispuolelle jää sisääntuloaukio ja pensasaidalla rajattu pysäköintialue. Otaniementien ja rakennuksen välissä on avara, puistomainen nurmetettu kaistale, jossa kasvaa näyttäviä lehtipuita. Nurmikaistaletta reunustaa huoltopihaa rajaava polveileva tiilimuuri. Länsipuolella on ruokalaan liittyvä sisäpiha ja sen takana runsaspuustoinen kallioalue.

ARKKITEHTUURIN LUONNEHDINTA
Rakennuksen vanhempi osa edustaa 1960-luvun laitosrakentamista. Uudempi osa noudattaa pääasiassa samoja suunnitteluperiaatteita samalla edustaen vuosituuhannen vaihdetta. **Massoittelu:** rakennus muodostuu 2–4 kerroksisista samansuuntaisista massoista sekä niiden välisistä yhdyskappaleista. Vanhan osan IV-konehuoneet erottuvat myöhempiä lisäyksinä. Rakennus on sijoitettu kaakkois-lounaissuuntaisesti ja poikkeaa Kivimiehen alueen kahdesta muusta koordinaatistosta. **Materiaalit ja julkisivusommitelma:** alkuperäisen osan sokkeli on pesubetonia ja julkisivut ovat puhtaaksimuurattua punatiiltä. Katot ovat harja- ja kaksilappeisia pulpettikattoja, jotka ovat punaiseksi maalattua peltiä. Ikkunat ovat nauhamaiset, niiden välit ovat kuparipoimupeltiä ja yläpuolella kulkee kapea betonipalkki. Laajennusosissa toistuvat alkuperäisen osan materiaalivalinnat. Uusi sisäänkäyntikäytävä on lasinen. Laajennusosa erottuu harmaaksi maalattuine julkisivu- ja kattodetaljeineen. Laajennusosan ikkunavälit ovat pintakäsiteltyä terästä ja katot harmaaksi maalattuja pulpettikattoja. **Muutokset:** ikkunat ovat uusittuja alumiini-ikkunoita. Katokset ovat uusittuja.

Lämpömiehenkuja 2 rakennuskokonaisuus on rakentunut kahdessa päävaiheessa. Alkuperäinen osa on valmistunut vuonna 1962 ja uudempi osa vuonna 2001. Rakennus sijaitsee Otaniementien suuntaisesti ja rajaa Kivimiehen aluetta itäsvuonna ja näkyy hyvin kampusalueen keskustaan päin.

Rakennus nro 8

Lämpömiehenkuja 3

RAKENNUKSEN ALKUPERÄINEN NIMI	KIINTEISTÖTUNNUS
Lämpöteknillinen laboratorio	49-10-14-7
OMISTUS TAI HALLINNOINTI	KIINTEISTÖN RAKENNUSOIKEUS
Aalto-yliopistokiinteistöt Oy	28 000 kem ²
NYKYISET KÄYTTÄJÄT	PYSYVÄ RAKENNUSTUNNUS
Aalto-yliopisto Taiteiden talo	101572378A
MUUTA	KERROSALA
	3 358 kem ²

RAKENNUTAJA	RAKENTAMISAIKA
Rakennushallitus	1959

ARKKITEHTI
Toimi Hämäläinen

KÄYTTÖHISTORIA
VTT Lämpöteknillinen laboratorio + laajennus + kattilalaitosrakennus
VTT LVI-tekniikan laboratorio LVI
VTT Rakennustekniikka

NYKYINEN KÄYTTÖTARKOITUS
Toimistorakennus ja pienteollisuus (panimo)

KESKEISET MUUTOSVAIHEET
1963 Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto: laajennus. Rakennettiin erillinen toimistosiiپی alkuperäisen rakennuksen itäpuolelle.
1983 Arkkitehdit Tavio: alkuperäisen siiven pohjoisosaa purettiin ja rakennettiin uudelleen.
2000 Arkkitehtitoimisto Timo Jokinen: rakennettiin uusi IV-konehuone toimistosiiپی katolle.

ASEMAKAAVA
Kuuluu opetus- ja tutkimustoimintaa palvelevien rakennusten korttelialueeseen (YO/s). Alueella sallitaan myös opetus- ja tutkimustoimintaan liittyvä pienimuotoinen tuotantotoiminta. Rakennus on kaavassa suojeltu sr-merkinnällä.

Rakennus on valmistunut vuoden 1956 maankäyttösuunnitelman mukaisesti, tosin erilaisella massoittelulla.

JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Kaupunkikuva: rakennus istuu ympäristöönsä luontevasti seuraten alueen rakennustapaa ja materiaalmailmaa. **Arkkitehtuuri:** Alvar Aallon piirtämän toimistosiiپی massoittelu on huolellisesti suunniteltu ja sen julkisivusommitelmassa on hienoja yksityiskohtia. Vanhempi hallisiiپی on luonteeltaan yksinkertaisempaa ja anonyymimpää arkirakentamista, johon tuo luonnetta korkeat ja näyttävät savupiiput. Materiaalit ovat laadukkaat ja kestävät, ne ovat alkuperäiset ja kauniisti patinoituneet. **Historia:** vaikka rakennuksen käyttötarkoitus on muuttunut, nykyinen toiminta on luonteva osa Otaniemen kampusaluetta. Vanha käyttötarkoitus laboratorio- ja toimistotilana näkyy edelleen ulkomuodossa. **Säilyneisyys:** rakennukset ovat ulkomuodoltaan säilyneet hyvin, joskin uusi IV-konehuone erottuu myöhempänä lisänä.

KAUPUNKIKUVA
Kahdesta erillismassasta koostuva rakennus sijaitsee Kivimiehen alueen keskellä ja näkyy Betonimiehenkujan pääteenä, sekä Lämpömiehenkujalta ja Tutkijanpolulta. Rakennuksen läntinen massa on linjassa Betonimiehenkujan rakennusten kanssa. Pääjulkisivun edessä on nurmetettu etupihakaistale. Pihan pohjoispuolella on laajaa asfaltoitu pysäköintialue. Kahden rakennusmassan väliin jää asfaltoitu sisäpiha, jossa kasvaa yksittäinen mänty. Rakennusten ympärillä on jonkin verran puustoa.

ARKKITEHTUURIN LUONNEHDINTA
Molemmat rakennusmassat edustavat 1950- ja 60-lukujen vaihteen laitosrakentamista, ja toimistosiiپی lisäksi suunnittelijansa luonteikasta arkkitehtuuria. **Massoittelu:** rakennus muodostuu kahdesta erillisestä etelä-pohjoissuuntaisesta rakennusmassasta. Läntinen vanhempi siiپی, eli kattilalaitos ja muuntamo on pulpettikattoinen. Itäinen osin kaksi- ja osin kolmikerroksinen toimistosiiپی on porrastettu ja pääosin harjakattoinen. Toimistosiiپی katon IV-konehuone erottuu myöhempänä lisänä. Rakennuksia yhdistää puurakenteinen katollinen pergola. Muuntaja-rakennukseen kuuluvat kaksi korkeaa punatiilestä muurattua savupiippua. **Materiaalit ja julkisivusommitelma:** toimistosiiپی sokkeli on betonia ja julkisivut ovat puhtaaksimuurattua punatiiltä. Nauhaikkunoita reunustaa kuparinen ikkunapelti ja yläpuolinen kuparilista. Ikkunat ovat ruskeaksi maalattua puuta ja niiden väleissä on osin uritettua kuparipeltiä ja osin puukenttiä. Ikkunat ja ovet ovat sävyiltään tummat. Itäjulkisivussa on syvennys, jossa on punaisia pyörötiliä. Julkisivua rytmittää kupariset syöksytorvet. Katossa on lyhyet räystäät ja kattomateriaali on punaiseksi maalattua peltiä. Länsisiiپی sokkeli on betonia ja julkisivut puhtaaksimuurattua punatiiltä ja katto peltiä. Ikkunat ovat valkoiseksi maalattua puuta ja listoitukset ovat valkoiset. Siiven uudelleen rakennetun osan ikkunat ovat vastaavanlaiset, mutta niissä ei ole yläpuolista betonipalkkia. **Muutokset:** molempien siiپی materiaalit, ikkunat ja yksityiskohdat ovat pääasiassa alkuperäisiä.

Lämpömiehenkuja 3 koostuu kahdesta rakennusosasta, joista ensimmäinen on valmistunut jo 1959, osittain rakennettu uudelleen vuonna 1983. Toinen osa on Alvar Aallon toimiston suunnittelema toimisto- ja tutkimusrakennus ja valmistunut vuonna 1963.

Rakennus nro 9

Metallimiehenkuja 2

RAKENNUKSEN ALKUPERÄINEN NIMI	KIINTEISTÖTUNNUS
Vuoriteknillinen laboratorio	49-10-14-7
OMISTUS TAI HALLINNOINTI	KIINTEISTÖN RAKENNUSOIKEUS
Aalto-yliopistokiinteistöt Oy	15 500 kem ²
NYKYISET KÄYTTÄJÄT	PYSYVÄ RAKENNUSTUNNUS
Aalto-yliopisto terveyshuolto ja opiskelijaruokala	1015723768
MUUTA	KERROSALA
	1 507 kem ²

RAKENNUTTAJA

Rakennushallitus

RAKENTAMISAIKA

1955

KAUPUNKIKUVA

Rakennus sijaitsee Otaniementien ja Vuorimiehentien risteyksessä, avautuen kampuksen keskustaan päin sijaiten siten hyvin keskeisesti kampuksella. Piha-alue rajautuu länsipuolella Metallimiehenkujaan. Rakennus on osa Kivimiehen alueen koilliskulman ns. Metallimäen rakennusryhmää. Pohjoispuolelle jää laatoitettu, leikatuilla pensasaidoilla reunustettu sisääntuloaukio leveine portaineen. Edustalla on nurmetetty, pensas- ja puu- istutuksilla katutilasta erotettu etupihakaistale. Etelä- puolella on porrastettu kivipintainen, aidattu huoltopiha.

ARKKITEHTI

Alvar Aalto

KÄYTTÖHISTORIA

VTT Vuoriteknillinen laboratorio
 VTT Mineraalitekniillinen laboratorio MIN
 VTT Metallurgian laboratorio MRG
 VTT Valmistustekniikka
 VTT Viestintä

NYKYINEN KÄYTTÖTARKOITUS

Toimisto- ja liikerakennus

ARKKITEHTUURIN LUONNEHDINTA

Rakennus edustaa sekä 1950- ja 60-lukujen laitosrakentamista että suunnittelijansa arkkitehtuuria.
Massoittelu: osin yksi- ja osin kaksikerroksinen rakennus koostuu koillis-lounais-suuntaisesta massasta, jossa on kaksilapainen pulpettikatto. Pääsisäänkäynti on koillispäädyssä, hieman lyhyemmän pohjoispuolen yhteydessä. Rakennuksen kaakkoispuolella on erillinen ilmanvaihtoormi.
Materiaalit ja julkisivusommitelma: rakennuksen sokkeli on betonia. Julkisivuissa on puhtaaksimuur507attua punatiiltä ja ikkunanauhuja, joiden puuikkunat sijaitsevat tasaisin välein ja rajautuvat kapeilla puurimoilla. Ikkunanauhujen horisontaalisuutta korostaa yläpuoliset matalat betonipalkit sekä alareunan yhtenäinen punaiseksi maalattu ikkunapelti. Yläikkunoiden otsapinnassa on puinen vaakapaneeli. Rakennusvaiheiden raja näkyy leveämmällä ikkunavälilevyllä. Pääsisäänkäynnin ovet ovat lasia ja lakattua puuta ja sen yhteydessä on puurimoilla verhoiltu kookas ikkunaseinä. Kaakkoisjulkisivussa entinen asunto erottuu ikkunasommitelmallaan ja omalla sisäänkäynnillään. Rakennuksen ruskeiksi maalatut puuosat ovat alkuperäisiä tai alkuperäisen kaltaisia. Katto on punaista peltiä ja siinä on niukasti ulkonevat räystäät. Rakennuksessa on vahva materiaalituntuma. Näyttävä betonilaatoilla verhoiltu porras johtaa päädyn sisäänkäynnille. **Muutokset:** ikkunarakenteet ovat osin alkuperäiset tai sen kaltaiset mutta lasit on uusittu. Sokkeli on slammattu ja maalattu.

KESKEISET MUUTOSVAIHEET

1962 Alvar Aalto: laajennus
1988 Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto
2006 Arkkitehtitoimisto Davidsson: peruskorjaus.
 Rakennettiin erillinen IV-hormi rakennuksen eteläpuolelle.

ASEMAKAAVA

Kuuluu opetus- ja tutkimustoimintaa palvelevien rakennusten korttelialueeseen (YO/s). Alueella sallitaan myös opetus- ja tutkimustoimintaan liittyvä pienimuotoinen tuotantotoiminta. Rakennus on kaavassa suojeltu sr-merkinnällä.

Rakennus on valmistunut vuoden 1956 maankäyttösuunnitelman mukaisesti.

JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Kaupunkikuva: rakennus istuu ympäristöönsä luontevasti seuraten alueen rakennustapaa ja materiaalmailmaa. Rakennus reunustaa yliopiston päärakennuksen ja kirjaston edessä olevaa katutilaa ja on sijainniltaan merkittävä. **Arkkitehtuuri:** huolellisesti suunniteltu rakennus edustaa suunnittelijansa arkkitehtuuria. Rakennuksen arkkitehtonisesti arvokkaimmat piirteet ovat sen materiaalivalinnat ja hienot detaljit. Rakennuksessa on vahva materiaalituntuma. **Historia:** vaikka rakennuksen käyttötarkoitus on muuttunut, nykyinen toiminta on toimiva osa Otaniemen kampusaluetta. Vanha käyttötarkoitus laboratorio- ja toimistotilana näkyy edelleen ulkomuodossa. Rakennus kuuluu Otaniemen vanhimpiin. **Säilyneisyys:** rakennus on ulkomuodoltaan säilynyt hyvin.

Metallimiehenkuja 2 sijaitsee hyvin keskeisesti Otaniemen kampusalueella. Rakennus on Alvar Aallon suunnittelema ja rakennuksen länsipääty valmistui jo vuonna 1955. Lopullisen muotonsa rakennus sai vuonna 1962. Rakennus oli alun perin VTT:n Vuoriteknilinen laboratorio ja siitä käytetään vielä nykyisin nimeä "Valimo" aikaisemman toiminnan mukaan.

Rakennus nro 10

Metallimiehenkuja 4

RAKENNUKSEN ALKUPERÄINEN NIMI	KIINTEISTÖTUNNUS
Metallurgian laboratorio	49-10-14-7
OMISTUS TAI HALLINNOINTI	KIINTEISTÖN RAKENNUSOIKEUS
Senaatti-kiinteistöt	15 500 kem ²
NYKYISET KÄYTTÄJÄT	PYSYVÄ RAKENNUSTUNNUS
Aalto-yliopisto Arkkitehtipaja	101572379B
MUUTA	KERROSALA
	2 083 kem ²

RAKENNUTTAJA	RAKENTAMISAIKA
Rakennushallitus	1964

ARKKITEHTI
Seppo Kasanen

KÄYTTÖHISTORIA
VTT Metallurgian laboratorio MRG

KAUPUNKIKUVA

Rakennus sijaitsee Otaniementien varressa, ja sen koillisosa avautuu kampuksen keskustaan päin. Piha-alue rajautuu länsipuolella Metallimiehenkujaan. Rakennus on osa ns. Metallimäen rakennusryhmää. Rakennuksen ja Otaniementien väliin jää metsäinen kalliorinne. Pohjoispuolella on laatoitettu sisääntuloaukio ja asfaltoitu pysäköintipiha. Eteläpuolella on asfaltoitu työskentelypiha. Metallimiehenkujan puoleisessa päädyssä on nurmialue, jossa kasvaa puita.

ARKKITEHTUURIN LUONNEHDINTA

Rakennus edustaa 1960-luvun asiallista ja eleetöntä laitosrakentamista, jonka detaljointi on niukka.
Massoittelu: kaksikerroksinen rakennus on koillis-lounaisuuntainen ja suorakulmainen. Katolla on IV-konehuone, joka erottuu myöhempänä lisänä.
Materiaalit ja julkisivusommitelma: rakennuksen sokkeli on harmaaksi maalattua betonia. Sen julkisivuissa on puhtaaksimuuratua punatiiltä ja ikkunanauhvoja, joiden ikkunavälit ovat tummaksi patinoitunutta kuparilevyä. Ikkunanauhojen horisontaalisuutta korostaa yläpuoliset listat, sekä alareunan yhtenäinen ikkunapelti, jotka samoin molemmat ovat tummaa kuparia. Pohjoispuolen julkisivu ulkonee sokkelilinjasta ja antaa täten hieman suojaa luoteisjulkisivun koilliskulmassa olevalle pääsisäänkäynnille. Katto on punaista peltiä ja siinä on niukasti ulkonevat räystäät. Räystäskouru on punaiseksi maalattua peltiä ja ohuet syöksytorvet ovat tummanruskeaksi maalatut. Uusi IV-konehuone on verhoiltu tiilenpunaisella pellillä.
Muutokset: ikkunat ovat uusittuja.

NYKYINEN KÄYTTÖTARKOITUS
Yliopistorakennus

KESKEISET MUUTOSVAIHEET
2005 Auer & Sandås arkkitehdit: peruskorjaus ja IV-konehuoneen rakentaminen katolle.

ASEMAKAAVA

Kuuluu opetus- ja tutkimustoimintaa palvelevien rakennusten korttelialueeseen (YO/s). Alueella sallitaan myös opetus- ja tutkimustoimintaan liittyvä pienimuotoinen tuotantotoiminta. Rakennus on kaavassa suojeltu sr-merkinnällä.

Rakennus on valmistunut vuoden 1956 maankäyttösuunnitelman mukaisesti.

JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Kaupunkikuva: rakennus istuu ympäristöönsä luontevasti seuraten alueen rakennustapaa ja materiaalmailmaa. Rakennuksen koillisosa avautuu kampuksen keskustaan päin. Rakennus on sijainniltaan kaupunkikuvassa merkittävä, yhdessä Metallimiehenkuja 2 rakennuksen kanssa. Itäpuolen metsäinen kalliorinne jatkuu eteläpuolella olevan naapurirakennuksen eteen reunustaen Otaniementietä. **Arkkitehtuuri:** 1960-luvun laitosrakentamista edustavan rakennuksen arkkitehtonisesti ominaisia piirteitä ovat sen vaihteleva massoittelu ja hillitty muotokieli niukkoine detaljeineen. Melko vaatimaton rakennus on toteutettu arvokkaista ja kestävästä materiaaleista. **Historia:** vaikka rakennuksen käyttötarkoitus on muuttunut, nykyinen toiminta on luonteva osa Otaniemen kampusaluetta. Vanha käyttötarkoitus laboratorio- ja toimistotilana näkyy edelleen ulkomuodossa. **Säilyneisyys:** rakennuksen ulkopuoli on säilynyt hyvin, myöhemmistä muutoksista huolimatta.

Metallimiehenkuja 4 rakennettiin alun perin VTT:n Metallurgian laboratoriksi vuonna 1964. Nykyään rakennuksessa toimii Aalto-yliopiston arkkitehtiosaston paja. Rakennus sijaitsee keskeisesti Otaniemen kampusalueella.

Rakennus nro 11

Metallimiehenkuja 6-8

RAKENNUTTAJA	RAKENTAMISAIKA
Rakennushallitus	1970

ARKKITEHTI

Annaleena Linnainmaa-Vikstedt ja Olli Vikstedt

KÄYTTÖHISTORIA

VTT Metallitekniillinen laboratorio ja VTT Kojetekniikan laboratorio
 VTT Konepajan tuotantotekniikan laboratorio ja VTT Instrumenttitekniikan laboratorio INS
 Tutkimusyksiköt VTT valmistustekniikka ja VTT Automaatio

NYKYINEN KÄYTTÖTARKOITUS

Toimisto- ja liikerakennus. Käyttäjät on muuttumassa. Rakennustarvikeliike toimii pienessä osassa rakennusta.

KESKEISET MUUTOSVAIHEET

1987 Arkkitehtitoimisto Henrik Wartainen: laajennusosa, VTT Koehalli 2

ASEMAKAAVA

Kuuluu opetus- ja tutkimustoimintaa palvelevien rakennusten korttelialueeseen (YO/s). Alueella sallitaan myös opetus- ja tutkimustoimintaan liittyvä pienimuotoinen tuotantotoiminta. Rakennus on kaavassa suojeltu sr-merkinnällä.

Rakennus on valmistunut vuoden 1956 maankäyttösuunnitelman mukaisesti.

JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Kaupunkikuva: rakennukset ovat osa ns. Metallimäen rakennusten kokonaisuutta, joka on toteutettu Aallon aluesuunnitelman mukaisesti. Ne noudattavat alueelle tyypillistä punatiilistä materiaalimaailmaa ja luovat Kivimiehen alueen koillisreunan. **Arkkitehtuuri:** tutkimuslaitosrakennukset kuuluvat hierarkkisesti Otaniemen vähäeleisempään käyttörakennusten arkkitehtuuriin, mikä on olennainen osa kampuksen kokonaisuutta. **Historia:** rakennukset ovat olleet tähän mennessä alkuperäisessä käytössä. Suuret hallitilat ja tutkimushuoneiden nauhaikkunat erottuvat edelleen julkisivusta, vaikka käyttäjä vaihtuukin tulevaisuudessa. **Säilyneisyys:** rakennukset ovat säilyneet hyvin alkuperäisessä asussaan, eikä julkisivumateriaaleihin ole tehty muutoksia. Myöhempi laajennusosa ja katokset täydentävät rakennuksia luontevasti.

RAKENNUKSEN ALKUPERÄINEN NIMI	KIINTEISTÖTUNNUS
Metallitekniillinen laboratorio ja Kojetekniikan laboratorio	49-10-14-7
OMISTUS TAI HALLINNOINTI	KIINTEISTÖN RAKENNUSOIKEUS
Senaatti-kiinteistöt	15 500 kem ²
NYKYISET KÄYTTÄJÄT	PYSYVÄ RAKENNUSTUNNUS
Useita käyttäjiä, rakennustarvikeliike Würth	1015723779, 101572381D
MUUTA	KERROSALA
Rakennushistoriaselvitys, ark-byroo, 2017c	3 641 + 3 215 kem ²

KAUPUNKIKUVA

Rakennus rajaa Kivimiehen alueen koillisosaa vanhasta pääkampuksesta ja ostoskeskuksesta. Rakennukset ovat osittain peitossa metsäkaistaleen takana ja sijoitettu kalliorinteeseen. Rakennusten sisäpihalla on luonnonvaraista kalliota, jossa kasvaa ruohoniitty. Metallimiehenkujalle avautuu rakennusten umpinaisempi julkisivu ja lastauspiha. Julkisivujen päädyt ovat kadun kanssa samassa linjassa. Rakennusten ympärillä kasvaa paikoin vanhoja korkeita puita. Rakennusten pohjoispuolella on asfalttipäällysteinen paikoitusalue.

ARKKITEHTUURIN LUONNEHDINTA

Rakennukset ovat tyypillisiä 1970-luvun alun VTT:n tutkimuslaitosrakennuksia Kivimiehen alueella. Rakennukset ovat ulospäin sulkeutuneita ja yksityiskohdiltaan niukkoja. **Massoittelu:** rakennukset ovat 2-3 kerroksisia ja ovat osittain louhittu kallioon. Päämassat ovat pitkänomaisia tiilirakennuksia ja niiden väliin sijoittuu kahden kerroksen korkuinen uudisrakennushalli, joka yhdistyy alkuperäisiin rakennuksiin lasikatteisten nivelosien avulla. Vuonna 1987 toteutettu laajennusosa erottuu vanhoista rakennuksista yksityiskohtiensa ja muotokielensä ansioista, mutta sulautuu silti luontevasti kokonaisuuteen. **Materiaalit ja julkisivusommitelma:** rakennusten sokkeli on paikallavalettua betonia ja kaksi ylintä kerrosta on punatiilimuuria harmain saumoin. Ikkunat on sommiteltu pareittain nauhamaisesti ja niiden yläpuolella on näkyvillä betonipalkki, mikä korostaa edelleen horisontaalista linjaa. Ikkunoissa on tiilenpunaiseksi maalatut räystäspellitykset. Ikkunapuitteet ja ulko-ovet on maalattu tummanruskeiksi. Rakennuksessa on sekä metallilasiovia että umpinaisia puuovia. Tasakatkoiset vesikatot ovat ruskeaksi maalattua peltiä. Uudisosan julkisivut ovat punatiiltä ja sokkeli valettua betonia, mutta metalliosien ja pellitysten yksityiskohdissa on käytetty vaaleanharmaata alkuperäisistä rakennuksista poikkeavasti. Moniruutuiset lasiseinät ja lasikatteet ovat metallirakenteisia. Halliin johtaa suuri, korkea metalliliukuovi. **Muutokset:** laajennusosan lisäksi rakennuksiin on lisätty sisään tulokatokset 1990-luvulla. Ikkunat ja ovet ovat alkuperäiset.

Metallimiehenkuja 6–8 muodostuu kahdesta, vuonna 1970 valmistuneesta rakennuksesta, sekä niiden välisestä vuonna 1987 valmistuneesta välikappaleesta. Rakennus sijaitsee mielenkiintoisesti rinnetontilla ja sen pihalle jää luonnonvaraista avokalliota.

Rakennus nro 12

Metallimiehenkuja 10

RAKENNUKSEN ALKUPERÄINEN NIMI	KIINTEISTÖTUNNUS
Radioteknillinen laboratorio	49-10-14-7
OMISTUS TAI HALLINNOINTI	KIINTEISTÖN RAKENNUSOIKEUS
Aalto-yliopistokiinteistöt Oy	15 500 kem ²
NYKYISET KÄYTTÄJÄT	PYSYVÄ RAKENNUSTUNNUS
Toimistorakennus	101572382E
MUUTA	KERROSALA
	1 019 kem ²

RAKENNUTTAJA

Rakennushallitus

RAKENTAMISAIKA

1964

KAUPUNKIKUVA

Rakennus sijaitsee Metallimiehenkujan ja Lämpömiehenkujan risteyksessä, avautuen etelään päin. Se on osa ns. Metallimäen rakennusryhmää. Rakennus sijaitsee metsäisen kalliorinteen laella, joka laskeutuu jyrkästi kohti itää. Eteläpuolella on hyvin hoidettu puistomainen nurmialue, jolla kasvaa mäntyjä. Sen vieressä on pieni pysäköintialue. Luoteispuolella on suoraan katutilasta jatkuva, rakennusten väliin jäävä asfaltoitu pysäköintialue.

ARKKITEHTI

Olli Vikstedt

KÄYTTÖHISTORIA

VTT Radioteknillinen laboratorio
VTT Instrumenttitekniillinen laboratorio
VTT Automaatio
VTT Yhdyskuntatekniikka

NYKYINEN KÄYTTÖTARKOITUS

Toimisto- ja tutkimusrakennus

KESKEISET MUUTOSVAIHEET

2009 Arkkitehdit NRT: peruskorjaus. Rakennettiin uusi IV-konehuone katolle.

ARKKITEHTUURIN LUONNEHDINTA

Rakennus edustaa 1960-luvun asiallista ja eleetöntä laitosrakentamista, jonka detaljointi on niukka. **Massoittelu:** pitkänomaisen ja tasakattoisen rakennuksen massoittelu on ilmeikästä. Sen etelä- ja pohjoisjulkisivuista ulkonevat näyttävät betonipintaiset porrashuoneet. Entinen antennilaboratorio nousee katolla selkeästi omana massana. Eteläpuolella oleva pääsisäänkäynti on vaatimaton ja erottuu sokkelissa sisäänvedettynä. Sokkeli liittyy sisäänkäynnin vieressä hienosti kallioon. Entisen antennilaboratorion vieressä on iso IV-konehuone, joka erottuu uutena lisäyksenä. **Materiaalit ja julkisivusommitelma:** Kellarikerroksen korkuinen sokkeli ja porrasmassojen seinät ovat tasoitettua ja maalattua betonia. Rakennuksen julkisivuissa on puhtaaksimuurattua punatiiltä ja ikkunanauhuja, joiden ikkunavälit ovat tummaksi patinoitunutta kuparipoimulevyä. Ikkunanauhujen horisontaalisuutta korostavat yläpuoliset listat, sekä alareunan yhtenäinen ikkunapelti, jotka samoin molemmat ovat tummaa kuparia. Tiiliset julkisivut ulkonevat hieman sokkelilinjasta. Porrashuoneiden sivuilla on tummaksi maalattua puurimoitusta. Tasakatto ja sen yläpuoliset massat ovat tummaksi maalattua peltiä. Rakennus on räystäätön ja räystäslistat ovat tummaa kuparia. **Muutokset:** Ikkunat on uusittu vanhojen mukaan (2009). Sokkelin ja porrasmassojen alun perin puhtaaksi valetut betonipinnat on peruskorjauksessa tasoitettu ja maalattu. Katon kaiteen lasitus erottuu uutena lisänä.

ASEMAKAAVA

Kuuluu opetus- ja tutkimustoimintaa palvelevien rakennusten korttelialueeseen (YO/s). Alueella sallitaan myös opetus- ja tutkimustoimintaan liittyvä pienimuotoinen tuotantotoiminta. Rakennus on kaavassa suojeltu sr-merkinnällä.

Rakennus on valmistunut vuoden 1956 maankäyttösuunnitelman mukaisesti.

JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Kaupunkikuva: rakennus sijoittuu ympäristöönsä luontevasti seuraten alueen rakennustapaa ja materiaalimaailmaa. Kaakkoispuolen metsäinen kalliorinne reunustaa näyttävästi Lämpömiehenkujan pohjoispuolta. Rakennuksen edessä oleva puistomainen alue näyttävine mäntyineen on mukana luomassa piha-alueelle omaa identiteettiä. **Arkkitehtuuri:** massoittelu ja julkisivusommitelma on huolella suunniteltu. Erikorkuiset volyymit ja materiaalit kontrastoivat hienosti toisiaan. Melko vaatimaton rakennus on toteutettu laadukkaista ja kestävästä materiaaleista. **Historia:** vaikka rakennuksen käyttötarkoitus on muuttunut, nykyinen toiminta on luonteva osa Otaniemen kampusaluetta. Vanha käyttötarkoitus laboratorio- ja toimistotilana näkyy edelleen ulkomuodossa. **Säilyneisyys:** rakennuksen ulkopuoli on kokonaisuudessaan säilynyt hyvin muutoksista huolimatta, joskin uusi IV-konehuone erottuu myöhempänä lisänä.

35

36

37

Metallimiehenkuja 10 rakennus on alun perin rakennettu VTT:n Radioteknilliseksi laboratorioksi vuonna 1964. Massoitteultaan onnistunut rakennus on ulkomuodoltaan säilynyt hyvin, katon uutta ilmanvaihtokonehuoneesta huolimatta.

Rakennus nro 13

Tekniikantie 1

RAKENNUKSEN ALKUPERÄINEN NIMI	KIINTEISTÖTUNNUS
Mittatekniikan keskus MIKES	49-10-14-3
OMISTUS TAI HALLINNOINTI	KIINTEISTÖN RAKENNUSOIKEUS
Senaatti-kiinteistöt	14 000 kem ²
NYKYISET KÄYTTÄJÄT	PYSYVÄ RAKENNUSTUNNUS
VTT Mittatekniikan keskus MIKES	101572367Y
MUUTA	KERROSALA
	6 719 + 23 kem ²

RAKENNUTTAJA

Senaatti-kiinteistöt

RAKENTAMISAIKA

2005

ARKKITEHTI

VPL Arkkitehdit

KÄYTTÖHISTORIA

VTT Mittatekniikan keskus MIKES

KAUPUNKIKUVA

Rakennus sijaitsee Kivimiehen alueen länsilaidalla ja näkyy ensimmäisenä Tapiolantieltä saavuttaessa. Se rajaa katutilaa yhdessä Tekniikantie 3 rakennuksen kanssa. Niiden edessä on yhtenäinen nurmetettu etupihakaistale, jossa kasvaa puita ja pensaita. Rakennusten välissä on asfaltoitu pysäköinti- ja lastauspiha. Rakennuksen eteläpuolella on tiilimuurin rajaama katutasossa oleva viherkatto ja sen itäpuolella luonnontilainen metsäkaistale.

ARKKITEHTUURIN LUONNEHDINTA

Rakennus edustaa 2000-luvun alun asiallista laitosrakentamista. **Massoittelu:** rakennus koostuu kahdesta tasakattoisesta päämassasta, matalammasta välikappaleesta, sekä korkeasta suorakaiteen muotoisesta tornista. Osin kaksi- ja osin nelikerroksisen toimistosiiiven massoittelussa on huomioitu pohjoispuolella olevan rakennuksen ulkohahmoa. Toimistosiipi on sijoitettu Tekniikantien suuntaisesti ja matalampi kaksikerroksinen laboratoriosiipi siihen nähden poikkisuuntaisesti. Pääsisäänkäynti on kadun puolella. Kokonaisuuteen kuuluu myös erillinen pienikokoinen varavoimarakennus. **Materiaalit ja julkisivusommitelma:** sokkeli on pääjulkisivussa ristipähakattua dioriittia ja muualla betonia. Julkisivuissa on puhtaaksimuurattua punatiiltä, jota elävöittää mustaksi maalatut teräsosat ja lasitiilikentät. Välikappale on lasinen. Ikkunat ovat nauhaikkunoita, joiden välit ovat mustaa peltiä ja joiden edessä on musta vaakasuuntainen alumiinisäleikkö. Pääjulkisivun sisään vedetyn dioriittisokkelin edessä on mustaksi värjätyt betonipilarit. Eteläjulkisivua rytmittää julkisivun korkuiset ikkunasyvennykset. Rakennuksen nimi on pääjulkisivussa suurikokoisilla kirjaimilla, jotka ovat hiottua haponkestävää terästä. **Muutokset:** rakennuksessa ei ole tehty ulkopuolisia muutoksia.

NYKYINEN KÄYTTÖTARKOITUS

Laboratorio- ja toimistorakennus

KESKEISET MUUTOSVAIHEET

Ei muutoksia

ASEMAKAAVA

Kuuluu opetus- ja tutkimustoimintaa palvelevien rakennusten korttelialueeseen (YO/s). Alueella sallitaan myös opetus- ja tutkimustoimintaan liittyvä pienimuotoinen tuotantotoiminta. Rakennusta ei ole suojeltu.

Rakennus on valmistunut vuoden 1949 maankäyttösuunnitelman mukaisesti, poliisiopiston purettujen asuinrakennusten paikalle, samaa koordinaatistoa seuraten.

JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Kaupunkikuva: rakennus istuu ympäristöönsä luontevasti seuraten alueen rakennustapaa ja materiaaliaailmaa. Torniosa erottuu joistakin suunnista kauemmaksi. **Arkkitehtuuri:** rakennus edustaa korkealaatuista arkkitehtuuria, jossa on harkitut detaljit ja mittasuhteet, sekä sopusuhtainen massoittelu. Materiaalit ovat laadukkaat ja harmonisoivat hyvin, sekä keskenään, että alueen muiden rakennusten kanssa. Materiaali- ja värivalinnat ovat onnistuneet: musta metallisäle poikkeaa hieman alueen väriskaalasta, mutta sopii hyvin kokonaisuuteen. Myös pääjulkisivun kivisokkeli toimii tässä tapauksessa hyvin. **Historia:** rakennuksen käyttötarkoitus laitos- ja toimistorakennuksena näkyy sen ulkomuodossa ja se täydentää siten Otaniemen kampusaluetta hyvin muodostaen historiallisen jatkumon. **Säilyneisyys:** rakennuksessa ei ole tehty ulkopuolisia muutoksia.

Alueen uusimpiin rakennuksiin lukeutuu VTT Mittatekniikan keskus, eli Mikes, joka on valmistunut vuonna 2005 alueen länsilaidalle.

Rakennus nro 14

Tekniikantie 3

RAKENNUTTAJA

Rakennushallitus

RAKENTAMISAIKA

1973

ARKKITEHTI

Salmio-Toiviainen & Toiviainen

KÄYTTÖHISTORIA

TKK/VTT Graafisen tekniikan laitos
 TKK Graafisen tekniikan laboratorio
 VTT Graafinen laboratorio GRA
 VTT Offsetpaino
 VTT Tietopalvelu / Offsetpaino
 TKK Viestintätekniikka ja Libella Painopalvelu Oy

NYKYINEN KÄYTTÖTARKOITUS

Koulurakennus

KESKEISET MUUTOSVAIHEET

2006 Arkkitehdit NRT: peruskorjaus ja laajennus. Rakennettiin uusi halliosa ja ulkopuolinen porras talon itäpuolelle. Sisäänkäyntisyvennys muutettiin sisätilaksi ja sen eteen rakennettiin katos ja varasto. IV-konehuone laajennettiin.
2006 jälkeen Arkkitehdit NRT: pieni laajennus. Rakennettiin uloke alkuperäisen halliosan pohjoispuolelle.

ASEMAKAAVA

Kuuluu opetus- ja tutkimustoimintaa palvelevien rakennusten korttelialueeseen (YO/s). Alueella sallitaan myös opetus- ja tutkimustoimintaan liittyvä pienimuotoinen tuotantotoiminta. Rakennusta ei ole suojeltu.

Rakennus on valmistunut vuoden 1962 maankäyttösuunnitelman mukaisesti.

JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Kaupunkikuva: rakennus istuu ympäristöönsä luontevasti seuraten alueen rakennustapaa ja materiaalmailmaa. **Arkkitehtuuri:** rakennus on vaatimaton, mutta sen massoitteilu on huolellisesti suunniteltu ja se on toteutettu laadukkaista ja kestävästä materiaaleista. **Historia:** vaikka rakennuksen käyttötarkoitus on muuttunut, nykyinen toiminta kouluna on toimiva osa Otaniemen kampusaluetta. Vanha käyttötarkoitus laboratorio- ja toimistotilana näkyy edelleen ulkomuodossa. **Säilyneisyys:** rakennuksen ulkopuoli on säilynyt melko hyvin, myöhemmistä muutoksista huolimatta. Näkyvimät lisäosat jäävät alkuperäisen

RAKENNUKSEN ALKUPERÄINEN NIMI

Graafisen tekniikan laitos

KIINTEISTÖTUNNUS

49-10-14-2

OMISTUS TAI HALLINNOINTI

Aalto-yliopistokiinteistöt Oy

KIINTEISTÖN RAKENNUSOIKEUS

13 000 kem²

NYKYISET KÄYTTÄJÄT

Haukilahden lukio

PYSYVÄ RAKENNUSTUNNUS

101572364V

MUUTA

KERROSALA

3 640 kem²

KAUPUNKIKUVA

Rakennus sijaitsee Kivimiehen alueen länsilaidalla. Se rajaa katutilaa yhdessä Mittatekniikan keskuksen kanssa. Niiden edessä on yhtenäinen nurmetettu etupihakaistale, jossa kasvaa puita ja pensaita. Etupihalla on lisäksi asfalttipintainen pysäköintikenttä ja uudet näkyvät harjakattoiset pyöräsuojat. Katutilaa rajaavat sisääntuloa reunustavat tuuheat aidannepensaat. Rakennuksen pohjoispuolella on kalliokumpare ja itäpuolella luonnontilainen metsikkö.

ARKKITEHTUURIN LUONNEHDINTA

Rakennus edustaa 1970-luvun rationaalista ja eleetöntä laitosrakentamista. **Massoitteilu:** osin kaksi- ja osin kolmikerroksinen rakennus sijaitsee rinteessä. Alkuperäinen suorakaiteen muotoinen laatikkomainen rakennus koostuu kahdesta samankokoisesta tasakattoisesta, vierekkäisestä rakennusmassasta, joista toinen oli konehalliosa ja toinen opetus-, työ- ja laboratorio-osa. Myöhemmin lisäosina erottuvat pääjulkisivun ulkoneva sisäänkäyntikatos varastoineen, rakennuksen itäpuolella oleva hallisiipi ja siihen johtava matalampi nivelosa, alkuperäisen osan katolla oleva IV-konehuone sekä konehallin pohjoispuolella oleva pieni ulkoneva massa. **Materiaalit ja julkisivusommitelma:** alkuperäisen osan kellarikerroksen korkeinen sokkeli on harmaabetonia, jonka pinnassa näkyy muottilaidoituksen jälki. Julkisivuissa on puhtaaksimuurattua punatiiltä, laajoja yhtenäisiä pintoja ja ikkunanauhoja, joiden ikkunaväleissä on puurimaa. Ikkunanauhojen vertikaalisuutta korostaa yläpuoliset betonipalkit ja alareunan yhtenäinen ikkunapelti. Eteläjulkisivu poikkeaa tästä: sitä rytmittää kolme tasavälein sijoitettua erillisikkunoiden muodostamaa riviä. Rakennus on räystäätön. Uudessa sisäänkäyntikatoksessa on harmaaksi maalattu teräsrunko ja alakatossa lämminsävyistä puurimaa. Myöhemmässä halliosassa on punamullattua puurimaa ja IV-konehuoneessa polttomaalattua metallisälettä. **Muutokset:** ikkunat ovat alkuperäisiä, mutta harmaa väritys on todennäköisesti myöhempi.

Alun perin Graafisen tekniikan laitokseksi rakennettu rakennus toimii nykyään Haukilahden lukiona. Alkuperäinen ulkomuoto on säilynyt hyvin pienistä lisärakennusosista huolimatta.

Rakennus nro 15

Vuorimiehentie 1

RAKENNUTTAJA	RAKENTAMISAIKA
Rakennushallitus	1967

ARKKITEHTI
Eero Eerikäinen

KÄYTTÖHISTORIA
TKK Puunjalostusosasto
TKK Puunjalostustekniikka

NYKYINEN KÄYTTÖTARKOITUS
Yliopistorakennus

KESKEISET MUUTOSVAIHEET
2009 Arkkitehdit NRT: laboratorio-osan peruskorjaus. Rakennettiin IV-konehuone katolle.
2015 Arkkitehdit NRT: konehallin peruskorjaus. Rakennettiin IV-konehuone katolle, ulkopuolinen porraskorjaus ja avattiin uusia ikkunoita.

ASEMAKAAVA
Kuuluu opetus- ja tutkimustoimintaa palvelevien rakennusten korttelialueeseen (YO/s). Alueella sallitaan myös opetus- ja tutkimustoimintaan liittyvä pienimuotoinen tuotantotoiminta. Rakennusta ei ole suojeltu.

Rakennus on valmistunut vuoden 1962 maankäyttösuunnitelman mukaisesti.

JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Kaupunkikuva: rakennus istuu ympäristöönsä luontevasti seuraten alueen rakennustapaa ja materiaalmailmaa.
Arkkitehtuuri: rakennuksen porrastettu massoittelu on huolellisesti suunniteltu ja se on toteutettu laadukkaista ja kestävästä materiaaleista. **Historia:** käyttö on pysynyt samana ja toiminta on luonteva osa Otaniemen kampusaluetta. Vanha käyttötarkoitus laboratorio- ja korkeakoulurakennuksena näkyy edelleen ulkomuodossa. **Säilyneisyys:** rakennuksen ulkopuoli on säilynyt melko hyvin, myöhemmistä muutoksista huolimatta. Näkyvimät lisäosat jäivät alkuperäisen osan taakse.

RAKENNUKSEN ALKUPERAINEN NIMI	KIINTEISTÖTUNNUS
Puunjalostusosasto	49-10-14-2
OMISTUS TAI HALLINNOINTI	KIINTEISTÖN RAKENNUSOIKEUS
Aalto-yliopistokiinteistöt Oy	13 000 kem ²
NYKYISET KÄYTTÄJÄT	PYSYVÄ RAKENNUSTUNNUS
Aalto-yliopisto Puunjalostustekniikan laitos	101572365W
MUUTA	KERROSALA
	6 947 kem ²

KAUPUNKIKUVA

Rakennus sijaitsee alueen luoteiskulmassa ja näkyy alueelle lännestä saavuttaessa. Rakennus on linjassa viereisen Vuorimiehentie 3 rakennuksen kanssa ja reunustaa katutilaa Vuorimiehintien puolelta. Itäpuolella on puu- ja pensasistutuksin jäsenelty asfaltoitu pysäköintialue, joka jää kadulta katsottuna rakennuksen taakse. Rakennuksen koillispuolella kasvaa näyttävä mänty. Länsipuolella on isohko, avoin nurmetettu risteysaluetta rajaava alue, johon on istutettu uusia puita.

ARKKITEHTUURIN LUONNEHDINTA

Rakennus edustaa 1960-luvun asiallista ja eleettöntä laitosrakentamista, jonka detaljointi on niukka. **Massoittelu:** 1–3 kerroksinen rakennus koostuu kahdesta päämassasta: kookkaammasta laboratorio-, toimisto- ja opetustilaosasta ja siihen nähden poikkisuuntaisesta konehalliosasta, sekä niiden välikappaleesta. Kookkaampi massa on porrastettu maaston muotoja seuraten. Myöhemminä lisäosina erottuvat IV-konehuoneet kattojen päällä, sekä kaksi ulkonevaa porrashuonetta. Rakennuksen pääsisäänkäynti on Vuorimiehintien puolelta. **Materiaalit ja julkisivusommitelma:** alkuperäisten osien sokkeli on betonia. Julkisivuissa on puhtaaksi muurattua punatiiltä ja ikkunanauhuja, joiden vertikaalisuutta korostaa yläpuoliset betonipalkit ja alareunan yhtenäisen ikkunapelti. Ikkunoiden väliosat ovat profiloitua kuparipeltiä. Porrastornissa on lasitiiltä. Konehallin katolla on pyramidin muotoiset kattoikkunat, laboratorio- ja opetusosassa on puolipyöreät kattoikkunat. Pääsisäänkäynti on alueen muihin rakennuksiin verrattuna korostettu pitkällä ulkonevalla lippakatsella ja leveillä loivilla portailla, mikä alleviivaa rakennuksen opetuskäyttöä. Rakennus on räystäätön. Uudet IV-konehuoneet on verhoiltu maalatuilla metallisäleillä. Konehallin itäpuolelle on lisätty pyöreiden ikkunoiden ryhmiä. Länsipuolella alkuperäistä ikkunarivistöä on täydennetty vanhan mallin mukaisilla ikkunoilla. **Muutokset:** ikkunat on uusittu. Alkuperäisten betoniosien vahva materiaalituntuma on heikentynyt myöhempien pintakäsittelyjen myötä.

Vuorimiehentie 1 rakennus sijaitsee Vuorimiehentien ja Tekniikantie risteyksessä Kivimiehen alueen luoteiskulmassa. Rakennuksessa on tehty joitakin julkisivumuutoksia, mutta massoitelu on pääosin alkuperäinen. Rakennuksessa toimii Aalto-yliopiston Puunjalostustekniikan laitos.

Rakennus nro 16

Vuorimiehentie 3

RAKENNUKSEN ALKUPERÄINEN NIMI	KIINTEISTÖTUNNUS
VTT Digitalo	49-10-14-7
OMISTUS TAI HALLINNOINTI	KIINTEISTÖN RAKENNUSOIKEUS
Senaatti-kiinteistöt	12 000 kem ²
NYKYISET KÄYTTÄJÄT	PYSYVÄ RAKENNUSTUNNUS
VTT Digitalo päärakennus ja kirjaamo	101572388M
MUUTA	KERROSALA
	8 017 kem ²

RAKENNUTTAJA

Senaatti-kiinteistöt

RAKENTAMISAIKA

2005

ARKKITEHTI

Arkkitehtitoimisto Tuomo Siitonen

KÄYTTÖHISTORIA

VTT Digitalo

NYKYINEN KÄYTTÖTARKOITUS

Tutkimus- ja toimistorakennus

KESKEISET MUUTOSVAIHEET

Ei muutoksia

ASEMAKAAVA

Kuuluu opetus- ja tutkimustoimintaa palvelevien rakennusten korttelialueeseen (YO/s). Alueella sallitaan myös opetus- ja tutkimustoimintaan liittyvä pienimuotoinen tuotantotoiminta. Rakennusta ei ole suojeltu.

Rakennus on valmistunut vuoden 1994 maankäyttösuunnitelman mukaisesti, jossa keskusautotallin ja pysäköintialueen paikalle on esitetty iso uudisrakennus.

JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Kaupunkikuva: rakennus istuu ympäristöönsä luontevasti seuraten alueen rakennustapaa ja materiaalmailmaa ja on samalla monumentaalinen ympäristössään. **Arkkitehtuuri:** rakennuksen arkkitehtonisesti ominaisia piirteitä ovat sen monimuotoinen, mutta hillitty massoittelu, muotojen toistuvuus ja materiaalikäyttö. **Historia:** rakennus on 2000-luvun onnistunut ja luova tulkinta alueen arkkitehtuurista. Materiaalmailma täydentää hyvin Kivimiehen aluetta. **Säilyneisyys:** rakennus on alkuperäisessä asussaan.

KAUPUNKIKUVA

Rakennus sijoittuu Kivimiehen alueen pohjoisosaan. Se on linjassa sen länsipuolella olevan Vuorimiehentie 1 rakennuksen kanssa. Rakennuksen pitkä pohjoisjulkisivu rajaa Vuorimiehentien katutilaa ja sen edessä on kapea nurmetettu kaistale, jossa kasvaa nuoria lehtipuita. Rakennuksen takapihalla on asfaltoitu pysäköintialue ja puistomainen piha-alue, joka rajautuu etelässä yhtenäiseen metsikköön. Pihalla on myös pieni tiilirakenteinen erillISRakennus.

ARKKITEHTUURIN LUONNEHDINTA

Rakennus edustaa 2000-luvun monimuotoista laitosrakentamista. **Massoittelu:** kolmikerroksinen tasakattoinen rakennus koostuu kolmesta suorakaiteen muotoisesta massasta, joita yhdistää kadun suuntainen, niitä keskeltä halkova pitkä poikittainen osa. Lisäksi jokaisen massan keskikohdassa nousee neliömäinen korkeampi osa. Rakennusosien väliin muodostuu pieniä sisäpihoja. Rakennuksen pääsisäänkäynti, johon johtaa leveä kivinen porras, on koillispuolella. **Materiaalit ja julkisivusommitelma:** sokkeli on verhoiltu tummalla kiviaineksella. Julkisivuissa on puhtaaksi muurattua punatiiltä, maalattua metallisäleikköä, kuparipeltiä ja betonia. Pitkä keskimassa on lasinen. Matala punatiilinen muuri kiertää koko rakennusta. Jokaisen rakennusmassan päädyn keskellä ja sivuilla on isot ikkunat, joita on rajattu punaisiksi maalatulla metallisäleikoilla. Päätyjen sivuissa on lisäksi kapeapuitteiset pitkänomaiset ikkunat. Ikkunat ovat seinäpinnasta sisäänvedettyjä. Katto on räystäätön ja sen materiaali on peltiä. **Muutokset:** rakennuksessa ei ole tehty muutoksia. Paikalta on purettu 1970-luvun keskusautotalli.

Kivimiehen alueen uusimpiin rakennuksiin lukeutuu Vuorimiehentie 3, eli VTT Digitalo, jossa myös toimii VTT:n johto. Rakennus valmistui vuonna 2005 keskusautotallin ja pysäköintialueen paikalle.

Rakennus nro 17

Vuorimiehentie 5

RAKENNUKSEN ALKUPERÄINEN NIMI	KIINTEISTÖTUNNUS
VTT Päärakennus	49-10-14-7
OMISTUS TAI HALLINNOINTI	KIINTEISTÖN RAKENNUSOIKEUS
Senaatti-kiinteistöt	28 000 kem ²
NYKYISET KÄYTTÄJÄT	PYSYVÄ RAKENNUSTUNNUS
VTT ja jatkossa myös GTK	101572385J
MUUTA	KERROSALA
	7 663 + 43 + 39 kem ²

RAKENNUTTAJA

Rakennushallitus

RAKENTAMISAIKA

1975

ARKKITEHTI

Arkkitehtitoimisto Markus Tavio

KÄYTTÖHISTORIA

VTT Päärakennus

NYKYINEN KÄYTTÖTARKOITUS

Tutkimus- ja toimistorakennus

KESKEISET MUUTOSVAIHEET

2007 Parviainen arkkitehdit: peruskorjaus. Rakennettiin uudet IV-konehuoneet katolle ja vanhoja laajennettiin, rakennettiin uudet jätehuoneet.

2013 KVA arkkitehdit: ruokasaliin rakennettiin uusi sisäänkäynti ja koillisjulkisivuun uusi IV-kuilu.

ASEMAKAAVA

Kuuluu opetus- ja tutkimustoimintaa palvelevien rakennusten korttelialueeseen (YO/s). Alueella sallitaan myös opetus- ja tutkimustoimintaan liittyvä pienimuotoinen tuotantotoiminta. Rakennusta ei ole suojeltu.

Rakennus on valmistunut vuoden 1968 maankäyttösuunnitelman mukaisesti.

JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Kaupunkikuva: rakennus istuu ympäristöönsä luontevasti seuraten alueen arkkitehtonista ilmettä. Hillityn pääjulkisivun takana paljastuu polveileva massoittelu. Erityisen hienosti yhdistyvät edustan nurmetetut ja luonnontilassa olevat piha-alueet.

Arkkitehtuuri: rakennuksen arkkitehtonisesti arvokkaimmat piirteet ovat sen polveileva massoittelu sekä arvokkaat ja kestävä materiaalit. **Historia:** rakennus edustaa Kivimiehen alueelle tyyppillistä laitosrakentamista ja sen käyttö on säilynyt pitkälti alkuperäisenä. **Säilyneisyys:** rakennuksen ulkopuoli on säilynyt hyvin myöhemmistä muutoksista huolimatta.

KAUPUNKIKUVA

Rakennus sijaitsee Kivimiehen alueen luoteisivulla, Vuorimiehentien varressa. Rakennus on kadulta sisäänvedetty ja sen eteen jää laaja porrastettu ja laatoitettu sisääntuloaukio sekä leikatuilla pensasaidoilla rajattu pysäköintialue. Etupihalla on lisäksi luonnonkalliota ja nurmikkoa, jossa kasvaa havu- ja lehtipuita. Itäpuolella on katutilaa rajaava nurmialue, jossa kasvaa puita.

ARKKITEHTUURIN LUONNEHDINTA

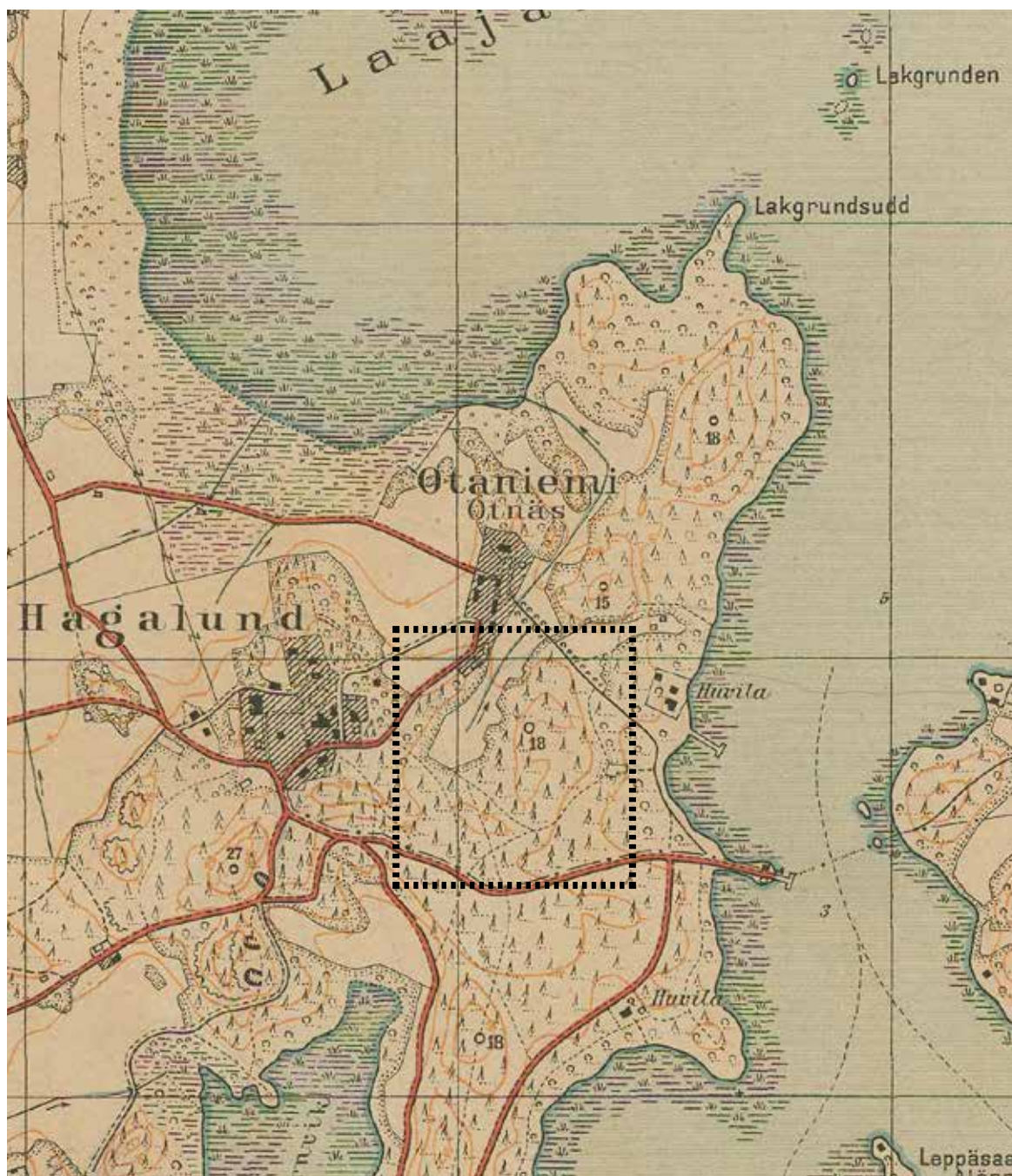
Rakennus edustaa 1970-luvun rationaalista ja eleetöntä laitosrakentamista. **Massoittelu:** pohjoisrinteessä sijaitseva, kolmikerroksinen polveileva rakennus koostuu kahdesta saman korkuisesta tasakattoisesta päämassasta ja niiden välikappaleesta. Katolle rakennetut IV-konehuoneet erottuvat uusina. Pääsisäänkäynti on Vuorimiehentieltä pääjulkisivun keskeltä. **Materiaalit ja julkisivusommitelma:** osittain korkeaksi nouseva sokkeli on puhtaaksi valettua betonia, jossa näkyy vaakasuuntainen muottilaudoitus. Julkisivuissa on puhtaaksimuurattua punatiiltä ja tummanruskeita puuikkunoista koostuvia ikkunanauhoja. Ikkunanauhojen vertikaalisuutta korostaa yläpuoliset matalat betonipalkit sekä alareunan yhtenäinen ikkunapelti. Tasakatto on tiilenpunaista peltiä ja siinä on niukasti ulkonevat räystäät. Myöhemmät IV-konehuoneet ja uusi jätehuone on verhoiltu muovipinnoitetulla teräspellillä, poltomaalatulla alumiinirutilällä ja punatiilellä. Pääsisäänkäynnin edustan alkuperäiset pyöreät betonipilarit on päällystetty harjatulla RST-pellillä. **Muutokset:** useimmat ikkunat on uusittu. Ikkunavälit on uusittu ruskeaksi pinnoitetusta teräprofilipellistä. Uudistetut ikkunapellit ja räystäät ovat sileää muovipinnoitettua teräspeltiä.

Vuorimiehentie 5 rakennettiin alun perin VTT:n päärakennukseksi vuonna 1975. Rakennus on mielenkiintoisesti massoiteltu ja istutettu maastoon. Rakennusta on kutsuttu nimellä Päärakennus tai Päätalo.

5

Kivimiehen alueen maisema

Topografinen kartta vuodelta 1932. Kivimiehen alueen sijainti on merkitty karttaotteeseen neliöllä. Kartasta hahmottuu Otniemen kartanolle johtanut puukujanne, nykyisen Vuorimiehentien kohdalla oleva peltokaistale sekä molempien kartanoalueiden pihapiirit rakennuksineen. MML.

5.1

Maiseman ominaispiirteitä

Viheralueille tyypillistä on puistometsämäinen yleisilme. Usein leikatuilla nurmialueilla kasvaa näyttäviä puita tai puuryhmiä. Kuva on otettu alueen poikki kulkevan kevyenliikenteen väylän, Tietäjänpolun, varrelta Betonimiehenkuja 5, eli Design Factoryn edustalta.

Maiseman perustekijöitä

Otaniemi työntyy niemenä Laajalahteen. Kivimiehen alue sijaitsee koilliseen suuntautuvan niemen eteläosassa, suhteellisen tasaisella kallioisella selänteellä. Maaperä on pääasiassa moreenia ja kalliomaata. Kallioperä on graniittia, joka tulee näkyviin paikoin avokallioina ja kallioleikkauksissa. Selvitysalueella ei ole omaa rantaviivaa eikä virtavesiä. Alueen kaakkoisosassa on tervaleppää kasvava kosteikko. Vain alueen pohjoisnurkassa on hieman savea, joka jatkuu laajana vyöhykkeenä selvitysalueen pohjoispuolelle.

Maasto on keskimäärin noin 8–14 metriä meren pinnan yläpuolella. Korkein piste on kalliokumpareella alueen luoteiskulmassa Tekniikantie 3:en (Haukilahden lukio) ja Vuorimiehentie 1:en (Puunjalostustekniikan laitos) välissä (19,7 m mpy). Matalinta on alueen kaakkoiskulman tervaleppäkosteikolla (1,5–5 m mpy).

Maisemakuvan muutoksia

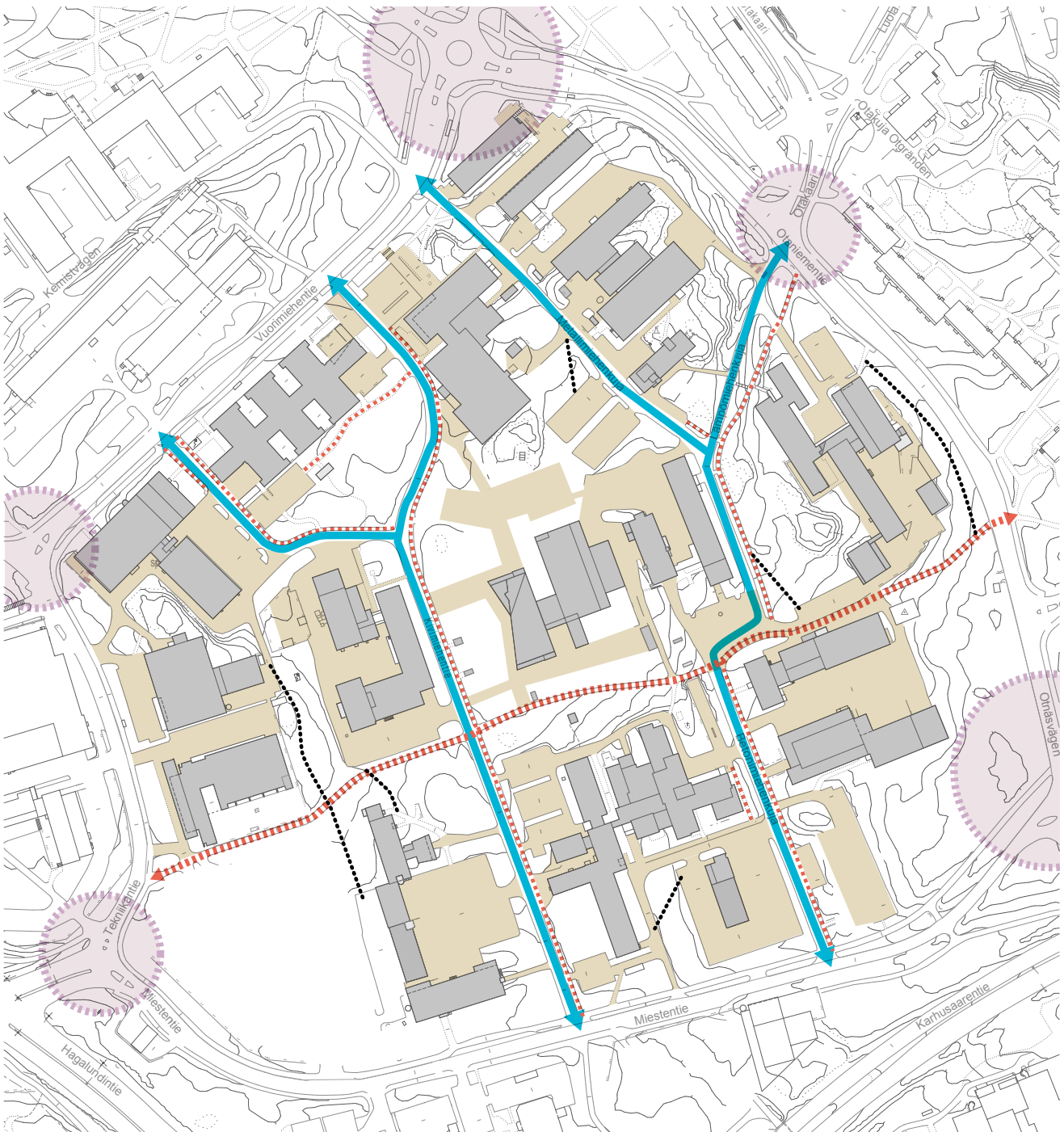
Kivimiehen alue on rakentunut vanhalle metsäalueelle Otaniemen ja Hagalundin kartanoalueiden eteläpuolelle. Vuoden 1932 topografisessa kartassa

alue on merkitty havupuuvaltaiseksi metsäksi. Metsän keskellä on pieni aukko, jolta on johtanut metsän läpi kulkureitit kartanoiden pelto- ja niitykaistaleille sekä pääteille. Otaniemen todetaan olleen, kulttuurimaisemaa lukuun ottamatta, lähes aarniometsää vielä kesällä 1948, jolloin kasvitieteilijä Viljo Erkamo laati esityksen Otaniemen luonnonsuojelualueesta samoihin aikoihin kampusalue-suunnitelman selvityksen kanssa.¹

Ilmakuvista voidaan havaita maisemakuvan muutos luonnonmetsästä rakennetuksi ympäristöksi. Suurin muutos on tapahtunut vuosien 1956 ja 1969 välisenä aikana. Metsää on jätetty rakennusten väliin kapeina kaistaleina ja niitä on nakerrettu pikkuhiljaa aina vain kapeammiksi. Muun kampuksen, Tapiolan kaupunginosan sekä teiden rakentamisen myötä myös ympäröivä maisemakuva on kokenut suuren muutoksen viljelystä kulttuurimaisemasta kampus- ja kaupunkiympäristöksi. Kivimiehen alueen eteläpuolella metsäalueet kuitenkin säilyivät verrattain pitkään, aina 1990-luvulle saakka, kunnes Keilaniemen toimistotaloja alettiin toden teolla rakentaa.

¹ Nykänen, 2007, 92.

Kulkureitit

- Kova pinta; tyypillisesti asfaltoitu huoltopiha, pysäköintialue tai lastausalue. Paikoitellen myös laatoitettu aukio tai piha-alue. Merkintä ei sisällä katuja eikä muita pääasiallisia kulkuväyliä.
- Alueen läpi kulkeva pääasiallinen ajoväylä
- Kevyen liikenteen reitti; Tutkijanpolku
 Kevyen liikenteen väylä
- Vakiintunut polku tai maastoon tallautunut oikopolku
- Maisema- ja kaupunkikuvassa sekä yhdyskuntarakenteessa merkittävä hierarkkinen piste; alueelle saapuvaa liikennettä ohjaavat risteysalueet

Viheralueet

- Yhtenäinen metsikkö. Tyypillisesti sekametsää, hoitamaton tai vähäinen hoito
- Hoitonurmi tai puistometsä. Tyypillisesti leikattu nurmi, jolla kasvaa yksittäispuita tai puuryhmiä, usein näyttäviä mäntyjä tai jaloja lehtipuita. Paikoin leikattua pensasaitaa ja puutarhakasveja.
- Avokallio
- Kalliioleikkaus

Alueen kehitys ilmakuvin tarkasteltuna

1956

Ilmakuva 1956. Helsingin kaupungin karttapalvelu.

1969

Ilmakuva 1969. Helsingin kaupungin karttapalvelu.

1976

Ilmakuva 1976. Helsingin kaupungin karttapalvelu.

2014

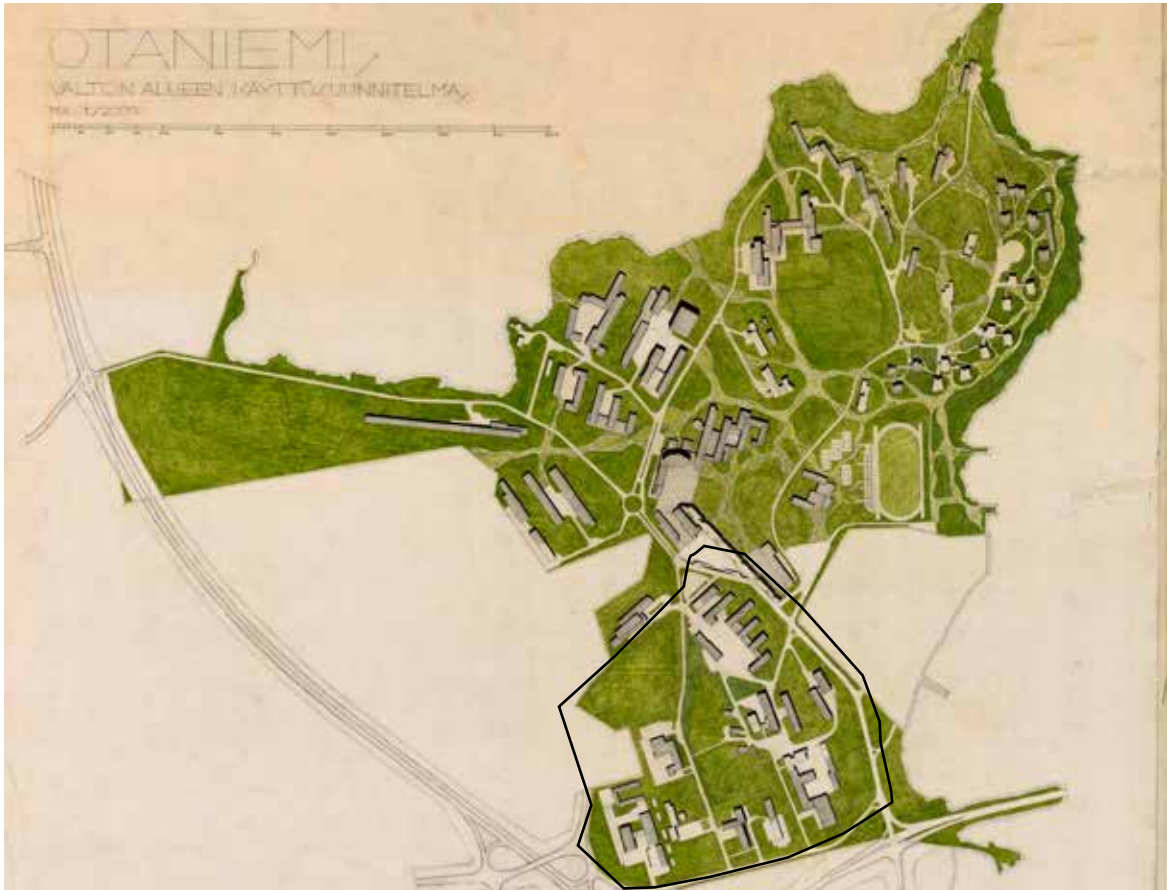
Ilmakuva 2014. Helsingin kaupungin karttapalvelu.

Betonimiehenkuja 5 vuonna 1974. VTT Oy.

Metallimiehenkuja 8 etualalla, takana näkyy rakennus numero 6, kuvattuna vuonna 1977. Taka-alalla näkyy Otaniemen vesitorni, joka on valmistunut vuosina 1971-72. VTT Oy.

Alueen maankäyttösuunnitelmissa viheralueita käsitellään hyvin vähän. Kivimiehen alueelle ei ole suunnitelmissa esitetty varsinaisia istutuksia tai puistoalueita, vaan rakennusten ja piha-alueiden on ajateltu sijoittuvan olemassa olevaan metsään. Puistomainen ympäristö polkuineen on keskitetty kampuksen keskeisiin osiin Kivimiehen alueen pohjoispuolelle. Maankäyttösuunnitelma, viheralueet 1960. AAS.

Pienet avokalliot ja lähes luonnontilaiset jäljellä olevat metsäkaistaleet polkuineen luovat alueelle omaa identiteettiä ja vaihtelua.

Maisemakuvan nykytila

Maisemakuvassa Kivimiehen alueen siluetti hahmottuu nykyisin edelleen vehreänä ja puuvaltaisena vaikka rakennukset, paikoitusalueet, huoltopihat ja tiestö vievätkin suuren osan alueen pinta-alasta. Vanhasta metsästä on jäljellä vain kapeita kais-taleita. Yhtenäistä metsää ei oikeastaan enää ole, mutta maisemakuva säilyy silti suljettuna.

Alueen sisällä maisemakuvalla ominaisia ovat näyttävät korkeat männyt ja mäntyryhmät, avokalliot sekä jäljellä olevat metsikkökaistaleet. Tyypillistä maisemakuvassa on rakennusten edustoilla leikatut nurmikaistaleet, joilla kasvaa vaihtelevasti kookkaita yksittäispuita kuten mäntyjä, koivuja ja paikoin myös vaahteroita ja tammia. Kallioleikkauksia ja pengerryksiä on tehty jonkin verran myös teiden ja kulku-väylien rakentamisen yhteydessä. Maisemakuvassa näkyviä kallioleikkauksia on Otaniementien varrella sekä Tekniikantie 3 (Haukilahden lukio) ja Vuorimie-hentie 1 (Puunjalostustekniikan laitos) välissä.

Näkymät

Näkymät Kivimiehen alueen sisälle ovat melko rajal-liset. Alue sulkeutuu sisäänpäin ja siitä hahmottuvat vain reunat. Lehtisaaren sillalta (Karhusaarentie) katsottuna näkymä Kivimiehen, kuten koko kampus-alueen suuntaan on metsäinen ja vehreä. Rakennuk-set eivät nouse puuston latvusten yläpuolelle.

Alueen sisällä näkymälinjoja muodostuu suorina ja lyhyinä tielinjoja pitkin. Usein edessä on alueelle tyy-

pillinen matala tiilirakennus tai tien päätteenä oleva risteys. Alueella on korkea piippu (Kivimiehentie 4) sekä muutama korkeampi rakennuksiin liittyvä torni (Kivimiehentie 2 ja Lämpömiehenkuja 3). Ne näkyvät alueen sisällä näkymälinjojen päätteinä, mutta eivät merkittävästi alueen ulkopuolelta. Näin ollen ne eivät myöskään kilpaile muiden kampusalueen maamer-kien kanssa. Maisemassa hyvin kaukaakin näkyvä Otaniemen vesitorni jää Kivimiehen alueen luoteis-puolelle, mutta ei vaikuta alueen näkymiin.

Alueen pohjoiskulmasta (Metallimiehenkuja 2 ja Metallimiehenkuja 4) on merkittävät näkymät Aalto-yliopiston kampuksen keskeisimpiin osiin; vanhaan TKK:n päärakennukselle johtavaan puuku-jaan, Alvarinaukiolle, kampuksen pääkirjastolle sekä uuteen, rakenteilla olevaan kampusrakennukseen, Väreeseen. Vastaavasti kirjaston edustalta on merkit-tävä näkymä kohti Kivimiehen alueen kyseistä kulmaa.

Reunat ja solmukohdat

Kivimiehen aluetta ympäröi neljä kampusalueen keskeistä tietä. Ne muodostavat selkeät reunat alueelle. Näiden teiden risteykset muodostavat tärkeitä kaupunkikuvallisia hierarkisia pisteitä ja päätuloreitit kampusalueelle. Kivimiehen alue jää reunoiltaan usein harvan puuston tai sitä reunusta-vien rakennusten sisään piiloon. Kaupunkikuvassa merkittäviä solmukohtia ovat alueen kulmat, jotka ohjaavat kampukselle saapumista eri suunnista. Selvitysalueita reunustavat tieympäristöt ovat mai-semallisesti eriluonteisia.

Kivimiehentie 3 rakennuksen ympäristön maisema on otettu hyvin huomioon suunnittelussa. Korkeita mäntyjä rakennuksen edustalla on säästetty, pintamateriaalien käyttö on selvästi monipuolisempaa kuin muualla selvitysalueella. Maastoon on sijoitettu myös muotoiltuja kiviveistoksia.

Rakennusten edustoilla suositetaan leikattua nurmikkoa koko alueella. Paikoin niillä kasvaa näyttäviä lehti- ja havupuita, myös jonkin verran jaloja lehtipuita kuten tammea. Nurmialueille on syntynyt tyypillisesti myös oikopolkuja.

Rakennusten väliin jäävillä huolto-
pihoilla on runsaasti kovaa, vet-
täläpäisemätöntä pintaa. Kuva on
Betonimiehenkuja 3 ja 5 väliseltä
huoltopihalta.

Katutila on vaihtelevaa alueen sisällä.
Katutila ei aina rajaudu selkästi, vaan
yhdistyy saumattomasti piha- ja pai-
koitusalueisiin.

Avokallio ja kallioleikkaus Vuorimie-
hentie 1, eli Puujalostustekniikan
laitoksen takaa.

Ympäristörakentaminen on hyvin
vaihtelevaa. Katutila yhdistyy tässä
paikoitusalueeseen sekä laatoitet-
tuun aukioon. Paikoitusalueet on
rajattu leikatuilla pensasaidoilla. Kuva
on Vuorimiehentie 3:en edustalta
kohti Vuorimiehentie 5 rakennusta.

Kivimiehen alueen pohjoiskulman katunäkymä sekä hoidettua kasvillisuutta.

Aluejulkisivu kuvattuna Aalto-yliopiston kirjastolta kohti Kivimiehen aluetta. Risteyksialue on kaupunkikuvallisesti merkittävä hierarkkinen piste ja sen rooli tulee todennäköisesti tulevaisuudessa korostumaan.

Näkymä Kivimiehen alueelta kohti Aalto-yliopiston kirjastoa.

Otaniementie

Otaniementie, joka rajaa Kivimiehen aluetta idässä, on pääkulkuväylä kampuksen keskeisille alueille etelästä saavuttaessa. Tien vartta reunustaa etelässä tiheähkö tervaleppämetsikkö ja sekametsä joka vaihtuu Tietäjänpolun ja Lämpömiehenkujan välillä hoidetuksi, puistomaiseksi ympäristöksi. Lämpömiehenkuja 2:n paikoitusalueen tukimuuri luo selkeän fyysisen ja visuaalisen rajan.

Pohjoiseen mentäessä Otaniemientietä rajaa kallioleikkaus, jonka päällä kasvaa luonnontilaista sekametsää ja muutama näyttävä yksittäinen mänty.

Otaniemientien itäpuolen asuinkerrostalot jäävät vihreän lehtipuuston taakse piiloon. Otaniemientiehen ei ole selvää näköyhteyttä Kivimiehen alueelta.

Koko kampusalueen merkittävä solmukohta on syntymässä Otaniemientien ja Vuorimiehintien risteykseen. Kivimiehen korttelin pohjoisnurkka on kaupunki- ja maisemakuvallisesti erittäin merkittävä. Merkittävä solmukohta muodostuu myös Dipolin risteykseen (Otaniementie, Otakaari & Lämpömiehentie).

Otaniemientien varren maisema on melko vaihtelevaa, tiheästä tervaleppäkosteikosta ja kallioisesta luonnontilaista Lämpömiehenkujan risteyksen puistomaisen huoliteltuun viherympäristöön. Kallioleikkaus on alueen näkyvimpiä, joka luo visuaalisen sekä fyysisen rajan alueelle.

Vuorimiehentie

Vuorimiehentie rajaa Kivimiehen korttelia pohjoisessa. Vuorimiehentie on päätulosuunta kampusalueelle lännestä (Tapiola, Kehä I). Kivimiehen aluetta rajaavat pääasiassa rakennusmassat, joiden edustalla on leikattua nurmea sekä istutettuja nuoria tammia. Reuna on suoraviivainen ja eleeeton.

Vuorimiehentie 5 sijaitsevan rakennuksen edustalla sekä Otaniementien ja Vuorimiehentien

risteyksessä reuna on monimuotoisempi sisääntuloaukioineen, oleskelupihoineen ja istutuksineen.

Vuorimiehen pohjoispuolella kallioselänne nousee ympäristöä korkeammalle. Reuna on tällä hetkellä kookkaiden koivujen ja muutaman omenapuun verhoama. Tätä aluetta kehitetään voimakkaasti ja reuna tulee todennäköisesti muuttumaan merkittävästi tulevaisuudessa.

Vuorimiehentieltä itään. Alue rajautuu melko suoraviivaisesti rakennusten julkisivuihin, nurmikaistaan ja tiehen.

Tekniikantie

Tekniikantie muodostaa rajan lännessä ja se on pääkulkuväylä lännessä saavuttaessa (Tapiola, Kehä I). Samassa koordinaatistossa olevat Tekniikantie 1:n ja 3:n rakennusmassat yhdessä Vuorimiehenkatu 1:n (Puunjalostustekniikan laitos) kanssa muodostavat selkeän ja suhteellisen tiiviin seinämän Kivimiehen alueen länsireunalle. Tekniikantieltä on suora

ajoyhteys vain tien varren rakennuksiin. Kivimiehen alueen sisälle johtaa kuitenkin kevyenliikenteenväylä, Tietäjänpolku. Vuorimiehentien risteysalue on merkittävä solmukohta kampusalueelle saavuttaessa, mutta se ei tällä hetkellä korostu kaupunkitai maisemakuvassa.

Tekniikantieltä pohjoiseen. Haukilahden lukio, eli Tekniikantie 3 jää kuvassa oikealla syreenipensaisen taakse piiloon.

Miestentie

Miestentie rajaa Kivimiehen aluetta etelässä. Miestentien eteläpuolella nousevat Keilaniemen korkeat toimistorakennukset. Rakennetun ympäristön mitta-kaavassa ja maisemakuvassa tapahtuu suuri muutos. Kivimiehen alueen reuna on puuston, pääasiassa mäntyjen ja koivujen, rytmittämä. Rakennukset

vetäytyvät tielinjasta irti, kun taas uudet toimistorakennukset ovat muodostamassa muurimaisen reunan tien eteläpuolelle. Miestentieltä on kaksi sisääntuloristeystä Kivimiehen alueelle. Risteykset eivät korostu kaupunki- tai maisemakuvassa.

Kivimiehentieltä etelään kohti Keilaniemen rakenteilla olevaa aluetta. Alueiden miljööttyypit poikkeavat täysin toisistaan, mikä voi olla molempien vahvuus tulevaisuudessa.

Miestentieltä itään. Vasemmalla Kivimiehen alueelle tyypillisiä leikattuja nurmikaistaleita puustoinen ja oikealla Miestentien eteläpuolelle rakentuvia Keilaniemen toimistorakennuksia. Maisema- ja kaupunkikuva muuttuu täysin.

5.2

Viheralueiden ominaispiirteitä

Kivimiehen alueen tyypillisiä ominaispiirteitä ovat näyttävät yksittäiset männyt ja mäntyryhmät, paikoitellen avokalliot sekä rakennusten väliin jäävät asfaltoidut huoltopihat.

Yhtenä lähtökohtana kampuksen suunnittelussa on ollut rakennusten vapaa rajoittuminen luonnontilaisiin metsäalueisiin. Se näkyy varhaisissa suunnitelmissa olemassa olevaa maisemarakennetta, puustoa sekä kulttuurimaisemaa kunnioittavana sijoitteluna.

Merkittävin viheralue koko kampuksella on TKK:n vanhan päärakennuksen edustan avoin puistovyöhyke, joka noudattelee vanhoja Otaniemen kartanon pelto- ja niittyalueita rajautuen idässä metsäkaistaleeseen. Myös vanhat kartanoiden lehmuskujat on säilytetty. Tyypillistä koko kampuksen viheralueille ovat puistometsät, polveilevat reitistöt ja yhteys luontoon.

Kivimiehen alueen viheralueet ovat melko tavanomaiset, eivätkä ne kilpaile kampuksen keskeisten osien viheralueiden kanssa. Viheralueiden vaatiman hoidon taso vaihtelee edustusnurmesta lähes luonnontilaiseen metsään. Metsiköt, puusto

sekä avokalliot ovat tärkeitä säilyttämään alueen ominaispiirteitä.

Rakennusten edustoilla tyypillisiä ovat tasaiset, säännöllistä hoitoa vaativat leikatut nurmikaistaleet. Nurmetetuilla alueilla kasvaa usein näyttäviä ja korkeita havu- ja lehtipuita, paikoitellen on myös leikattua pensasaitaa ja muita puutarhakasveja. Joitain paikoitusalueita on rajattu pehmentävillä pensas- ja puuistutuksilla. Avokallioita on hyödynnetty jonkin verran osana viheralueita.

Metsiköt ovat tyypillisesti sekametsiä. Useimmiten dominoivana puulajina on mänty, koivu ja haapa. Alueen kaakkoisnurkassa vallitsee puulajina kosteikoille tyypillinen tervaleppä. Metsiköissä kasvaa runsaasti taimia, usein pihlajaa, myös kuusta. Alueella kasvaa myös näyttäviä yksittäisiä mäntyjä. Ne luovat Kivimiehen selännealueelle ominaista tunnelmaa ja ovat maisemakuvallisesti merkittäviä.

Kivimiehen alueen vaihteleva tunnelma korostuu kulkureittien varsilla. Metsäkaistaleille tyypillisiä puita ovat kuusi, mänty, koivu ja haapa.

Metallimiehenkuja 6-8 sisäpihan avokalliota. Kallion nurmialueella kukkii kesäisin ketokukkia.

5.3

Sisäinen katutila ja tiestö

Otaniementieltä Tietäjänpolulle. Tietäjänpolku on ainoa poikittainen kevyen liikenteen väylä Kivimiehen alueella.

Kevyenliikenteen kulkureitti Vuorimiehentie 3 takana rajautuu alueelle tyypilliseen pieneen metsäalueeseen.

Kivimiehen alueen läpi kulkee kaksi pohjois-eteläsuuntaista ajoväylää. Niiltä on liityntä lähes kaikkiin Kivimiehen alueen rakennuksiin, pihoihin ja pysäköintialueille. Sisäänajoristeykset eivät missään korostu. Kevyen liikenteen väyliä on näiden ajoteiden varsilla vaihtelevasti. Julkisen liikenteen pysäkkejä on vain Kivimiehen aluetta rajaavien pääväylien varsilla.

Katutila ei aina rajaudu selkeästi. Usein ajotie liittyy saumattomasti asfaltoituihin huoltopihoihin ja huoltorampeihin. Paikoitusalueita on lisätty rakennusten väleihin eri aikoina. Näin ollen kovaa, vettä läpäisemätöntä pintaa on runsaasti. Ainoastaan VTT:n uuden ydinturvallisuustalon yhteydessä paikoitusalueiden ilmeeseen on kiinnitetty erityistä huomiota.

Kivimiehentie on sisäisistä ajoväylistä vanhin. Kadun nimi on säilynyt alueella Otaniementien lisäksi ainoana vuonna 1951 laaditusta Otaniemen nimistöä.² Tie on rakennettu viimeistään Geologisen tutkimuslaitoksen ja Palopäällystökoulun rakentamisen yhteydessä. Liityntä on ollut nykyisen Miestentien kohdalta. Vuoteen 1967 mennessä tie on kaartanut Tekniikantiehen ja Otaniementiehen alueen pohjoispuolella. Kivimiehentien yhdellä puolella kulkee korotettu kevyen liikenteen väylä. Pysäköinti on paikoitellen sallittu myös tien varressa. Katutilaa reunustaa usein puusto tai tiheämpi metsikkö. Ennen liittymistä Vuorimiehentiehen,

² Nykänen, 2007, 117.

Kalliota on hyödynnetty jonkin verran viherrakentamisessa. Valokuva on Metallimiehenkuja 10 edustan kulkureitin varrelta.

Tekniikantie 1 takana on maantasossa rakennukseen kytketty viherkatto, jolla kasvaa ketomaista kasvillisuutta.

päällyste muuttuu asfaltista betonikiveykseksi ja yhdistyy molemmilla puolilla sisääntuloaukioihin.

Betonimiehenkuja on ollut vuoteen 1960 mennessä olemassa jonkinlaisena ajoväylänä pihoihin. 1967 peruskartassa näkyy yhteys Lämpömiehenkujan kautta Otaniementielle idässä. Viimeistään vuonna 1970 tie saa uuden haaran, Metallimiehenkujan, joka yhdistyy Vuorimiehentiehen pohjoisessa. Vuorimiehentie on siis syntynyt suhteellisen myöhään.

Katutila on vaihteleva. Betonimiehenkujan yhdellä puolella kulkee korotettu jalkakäytävä. Tie päättyy epämääräiseen aukioon, jolla on nykyisin myös paikoitusta. Lämpömiehenkujan varrelle taas jää alueen kiinnostavin kalliainen metsikkö.

Metallimiehenkujalla katutila levenee pysäköintiruuduiksi ja katutila valuu sisään pihoihin ilman vahvaa reunustavaa katuelementtiä. Metallimiehenkujan varrella ei ole kevyenliikenteen väylää. Koko tämän reitin varrella on useita näyttävälattuksisia ja -runkoisia mäntyjä.

Alueen halki kulkee myös erillisiä kevyen liikenteen reittejä. Näistä merkittävin on Tietäjänpolku, joka kulkee alueen poikki länsi-itäsuuntaan Tekniikantieltä Otaniementielle. Tietäjänpolku on merkittävä kulkuväylä Tapiolasta alueelle saapuville. Se on merkitty ensimmäistä kertaa vuoden 1981 asemakaavaan. Metsiköihin ja rakennusten edustoille nurmialueille on syntynyt jonkin verran myös tallattuja polkuja ja oikopolkuja.

Betonimiehenkujan katutilaa. Vasemmalla GTK:n vanhinta osaa, suoraan edessä näkyy Lämpömiehenkuja 3:n piippu.

Vuorimiehentie 5 pääsisäänkäynnin aukio ja oleskelualue. Graniittinen avokallio on hyödynnetty osana piha-alueetta.

Lämpömiehenkujan puistometsä luo miellyttävän tunnelman kevyen liikenteen reitin varrelle. Ympäristön yleisilmeessä on pyritty huoliteltuun ja edustavaan ilmeeseen.

Erlaisia paikoitusalueita on Kivimiehen alueella useita.

Yhteenveto

Kivimiehen aluetta on tässä selvityksessä tarkasteltu laajasta perspektiivistä yleissuunnitelmien kautta ja toisaalta myös jokaista rakennusta on tarkasteltu erikseen. Rakennusten lisäksi on tutkittu alueen maisemaa ja etenkin reuna-alueita, solmukohtia sekä alueen sisäistä luonnetta. Analyysi kohteesta perustuu näiden tarkastelutasojen synteisiin.

Aluetta on tarkasteltu kahdessa päävaiheessa toimijoiden mukaan. Ensimmäisessä vaiheessa suunnittelua ohjasi Otaniemen hoitokunta vuosina 1949–1968. Otaniemää kehitettiin hoitokunnan ja Alvar Aallon arkkitehtitoimiston yhteistyönä. Suurin osa Kivimiehen alueen rakennuksista onkin rakentunut ensimmäisen vaiheen suunnitelmien mukaisesti. Toisessa vaiheessa, vuodesta 1968 nykypäivään, Espoon kaupungin rooli on korostunut alueen kaavoituksesta vastaavana tahona. Myös Aallon toimisto jäi pois suunnittelusta 1960-luvun lopussa. Otaniemen asemakaavaa suunniteltiin 1960-luvulta lähtien ja lopulta kampusalue jaettiin osa-alueisiin. Kivimiehen alueen ensimmäinen asemakaava vahvistettiin vasta vuonna 1981 kun suuri osa rakennuksista oli jo rakennettu. Alueen rakennuttajat ja toimijat ovat pysyneet käytännöllisesti katsoen samoina ja alue on yhä pääosin VTT Oy:n ja Aalto-yliopiston käytössä.

Aluetta on rakennettu melko tasaiseen tahtiin 1950-luvulta lähtien. 1950-luvulla valmistuivat ensimmäisinä rakennuksina alueen koilliskulmassa VTT:n Vuoritekniikan laboratorion päätyosa vuonna 1955 sekä lounaiskulmassa vuonna 1956 Palopäälylystökoulu ja Geologian tutkimuskeskus. 1960-luvulla valmistui kahdeksan uutta rakennusta, 1970-luvulla kolme uutta rakennusta sekä kolme laajennusrakennusta. 1980-luvulla valmistui viisi

erilajista laajennusosaa oleviin rakennuksiin, joista suurin on GTK:n lisärakennus. 1990-luvulla tehtiin pääosin peruskorjauksia rakennuksiin. Alueen uusimmat rakennukset, jotka ovat valmistuneet 2000-luvulla ovat kaikki VTT:n rakennuksia: Mittatekniikan keskus MIKES 2005 ja Digitalo vuonna 2005 ja uusimpana Ydinturvallisuustalo vuonna 2016. Lisäksi on rakennettu viiteen rakennukseen laajennuksia. Alueelta on 2000-luvulla purettu kolme rakennusta: Betonimiehenkuja 1 VTT Rakennusteknillinen ja -taloudellinen laboratorio, Miestentie 2 Poliisiopisto asuinrakennuksineen sekä Vuorimiehentie 3 Keskusautotalli, jonka paikalle rakennettiin VTT Digitalo.

Rakennuksia on valmistunut kaikilla vuosikymmenillä 1990-lukua lukuunottamatta. Huomioitavaa on, että 2000-luvulla on toteutettu sekä suuria laajennus- että purkuhankkeita.

Kivimiehen alueen ominaispiirteitä

Kivimiehen rakennusten materiaali- ja värimaailma on yhtenäinen. Tyypillisiä materiaaleja ovat punatiili, tumma puu, kupari sekä punertava tai ruskea pelti. Materiaalit ovat Otaniemen koko alueelle ominaisia, ja ne liittyvät kaavamääräyksiin. Ensimmäisen rakennusvaiheen, eli 1950- ja 1960-lukujen rakennusten massoittelemalla on tyypillisesti erotettu toiminnallisia osia: korkeampi tutkimushalli, parikerroksiset toimistotilat ja matalampi pajaosa. Myös myöhemmät rakennukset ovat rationaalisesti ja käytännönläheisesti suunniteltuja toimisto- ja tutkimusrakennuksia, mikä näkyy niiden arkkitehtuurissa. Arkkitehtuuri on harkittua ja materiaalit laadukkaita.

Viistoilmakuva Kivimiehen alueelle kaakosta vuonna 1975. Etualalla vastavalmistunut Vuorimiehentie 5, silloinen VTT:n päärakennus. Viereinen tontti osoitteessa Vuorimiehentie 3 on isona parkkialueena ja siinä on kuvasta poisrajattu keskusautotalli. Tontille valmistui vuonna 2005 VTT Digitalo, joka nykyään myös toimii VTT:n päärakennuksena. Takana näkyy Metallimäen rakennuksia: Metallimiehenkuja 4, 6-8 sekä 10. VTT Oy.

Ajatus rakennusten selkeästä sijoittelusta on kantanut koko suunnitteluhistorian ajan, ja ne on sijoitettu yhtenäisiin koordinaatistoihin. Koordinaatistoja on kolme: eteläosan suorakulmaisesti sijoitellut rakennukset; pohjoisosan ja koilliskulman Vuorimiehentien suuntainen sijoittelu; ja Otaniementien mukainen linjaus, johon on sijoitettu Lämpömiehentie 2:en rakennus.

Rakennusten massoittelu on monipuolista, mutta yleisin tyyppi on pitkänomainen toimistorakennus, johon liittyy erikokoisia halleja, lisäosia tai rakenteita. Vaikka rakennuksissa on käytetty materiaaleja yhtenäisesti ja niiden typologia on samankaltaista, niissä erottuvat omaleimaiset piirteet ja eri vuosikymmenille tyypilliset aiheet.

Suurin osa rakennuksista on ulkomuodoltaan hyvin säilyneitä. Osaa rakennuksista on laajennettu ja peruskorjattu, missä yhteydessä on tyypillisesti lisätty katolle ilmanvaihtokonehuoneita.

Alueen maiseman peruspiirteitä on koko historian ajan ollut luonnonmukaisuus ja metsäisyys.

Kivimiehen alueen rakennukset sijoitettiin metsäiseen ja osin kallioiseen maastoon. Maastonmuotojen ja kasvillisuuden luonnollisuus on säilynyt. Vaikka rakentaminen on pirstonut yhtenäisiä metsäalueita, selvitysalueen kasvillisuuden luoma vehreys korostuu etenkin kesäaikana.

Rakennusten ja katujen väliin muodostuu esipihavyöhyke, ja sen taakse pysäköinti- ja lastauspiha. Ajan saatossa pihat ja katutila ovat sulautuneet toisiinsa. Alueella liikkuesa ei aina ole selkeää, mikä on pihaa, pysäköintialuetta tai katutilaa.

Alue rajautuu vehreänä ja melko suljettuna ympäristöön. Alue on kehittynyt sisäänpäin kääntyneenä, eikä alkuperäisen kilpailuehdotuksen vihersiltoja muuhun kampusalueeseen ole jäljellä. Viheralueita leimaa osittain sattumanvaraisuus niiden yhtenäisen suunnittelun puuttumisen takia.

Suuntalinjoja Kivimiehen alueelle

Nykytilassa monet rakennuksista, erityisesti Tutkijanpolun eteläpuolella, ovat vajaakäytössä tai tyhjenemässä. Osa tutkimustiloista on vanhentuneita ja laitosten toimintoja on siirretty muualle. Viimeisin, vuoden 1994 maankäyttösuunnitelma, jota osittain päivitettiin vuonna 2008, ei enää pysty ohjaamaan suunnittelua. Vuoden 1994 suunnitelma on toteutunut fragmentaarisesti Kivimiehen alueen osalta, ja jotkut kehitysehdotuksista ovat yhä ajankohtaisia, mutta kehityslinjoja tulisi päivittää ja vahvistaa.

- Kivimiehen alueen tärkeimpiä piirteitä ovat punatiiliset, hyöty- ja arkirakentamista edustavat rakennukset ja niiden sijoittuminen väljästi maastoon.
- Alueen uudis- ja täydennysrakentaminen tulisi sovittaa nykyisen rakennuskannan ominaispiirteisiin.
- Alueen koordinaatisto tulisi säilyttää.
- Selvitysalueella ei ole yhtenäistä viheralueiden hoitoon, ylläpitoon ja suunnitteluun tähtäävää linjaa, mikä näkyy vaihtelevana viheralueiden hoitona. Määrätietoinen hoito ja hoidon suunnittelu on alueella tarpeen.
- Puistometsiä olisi toivottavaa hoitaa uudistaen ja eheyttämällä siten, että niiden luonne säilyy ja samalla säilytetään alueen ominaispiirteitä pidemmällä tähtäimellä.
- Alueen sisäistä liikkumista tulisi painottaa. Tietäjänpolku kulkee paikoin metsiköiden läpi rakennusten väleissä ja jatkuu epämääräisen tie- ja paikoitusalueen läpi sivuten Design Factorya lopulta liittyen Otaniementien varren kevyenliikenteen väylään. Reitin ilmettä kohentamalla ja esimerkiksi pintamateriaalin yhtenäistämällä reitin merkitystä kaupunkikuvassa voisi nostaa. Näin alueella liikkuminen ja oleskelu selkeytyisi ja olisi käyttäjystävällisempää.
- Alueen ulkoista identiteettiä tulisi selkeyttää tie- ja risteysalueiden suunnittelulla. Selvitysalueen eteläpuolella Kehä I:n uudistaminen, ajoratojen huomattava korkeusaseman laskeminen ja etenkin Keilaniemen tunneli muuttavat olennaisesti väyläympäristön kokonaisuutta sekä sen suhdetta maisema- ja kaupunkikuvaan¹. Uudistus vaikuttaa jonkin verran Kivimiehen alueen eteläosien reuna-alueiden maisemakuvaan ja liikennejärjestelyihin. Aalto-yliopiston kehittäminen, länsimetron avaaminen sekä muutokset Tapiolassa vaikuttavat myös Kivimiehen alueeseen. Tie- ja risteysalueet ja solmukohtat korostuvat etenkin alueen koillis- ja itäsiivillä Otaniemen keskustan tuntumassa. Alueen kaakkoiskulma Otaniementieltä saavuttaessa on sisääntuloportti koko Otaniemen alueelle.
- Kivimiehen alue rakennettiin yleisilmeeltään melko yhtenäisen kampuksen yhdeksi osaluueeksi, johon sijoitettiin valtion tutkimus- ja opetustoimintaa. Otaniemen yleissuunnitelma perustui toimintojen eroamiseen eri osaluueilla modernistisen kaupunkisuunnitteluperiaatteiden mukaan. Siksi alueen täydennysrakentamisen tulisi ottaa huomioon Kivimiehen alueen luonne osana Otaniemen kampuksia.
- Kampus- ja kaupunkiympäristön täydentämistä palvelevat linjaukset tulee määrittää selkeästi: halutaanko, että Kivimiehen alue eroaa naapurialueista vai halutaanko sen sulautuvan osaksi naapuriympäristöä. Jos tavoitteita ei ole asetettu, reuna-alueiden uusi identiteetti jää helposti epämääräiseksi.

¹ ELY-keskuksen selvitysraportti 2012 Espoon kaupungin verkkosivuilla.

Kivimiehen alue kuvattuna Otaniemen vesitornista kohti itää. Väliin jää tekniikantien rakennuksia, jotka eivät kuulu selvitys-alueeseen. Selkeimpänä selvitysalueelta erottuu Vuorimiehentie 3, eli VTT Digitalo, alueen keskikohdassa VTT Yhdinturvalisuustalo ja sen etualalla erikoinen Kivimiehentie 4, eli entinen Paloteknillinen laboratorio piippuineen. Aluetta rajaa myös Tekniikantie 1 ja 3, eli VTT Mittatekniikan keskus ja nykyinen Haukilahden lukio. Alueen pohjoispuolelle on suunniteltu uusi Kemistin kortteli ja eteläpuolen Keilaniemi on suuren muutoksen alaisena. Kerttu Loukusa 2017.

Lähteet

Arkistolähteet

Alvar Aalto Säätiö (AAS)

Piirustukset

Espoon Kaupunkitekniikan keskus (EKTK)

Kantakartta, vanhat asemakaavat, omistustiedot

Espoon Rakennusvalvontakeskus (ERVK)

Rakennuslupa-asiakirjat (A- ja B-luvat), Rakennus- ja huoneistorekisteriotteet

Espoon Kaupunkisuunnittelukeskus (EKSK)

Raportit ja suunnitelmat

Museovirasto (MV)

Lausunnot

Senaatti-kiinteistöt

Piirustukset, korjauksiin liittyvä muu aineisto

Valtion teknillinen tutkimuslaitos, arkisto (VTT Oy)

Valokuvia

Painamattomat lähteet

Arkkitehtitoimisto Bengt Lundsten Oy, 1999. *Otaniemen rakennukset. Suojeluedellytysten selvitys*. Valtion kiinteistö-
laitos, Uudenmaan kiinteistöalue.

Arkkitehtitoimisto A-Konsultit Oy, 2002. Otaniemen kaupunkikuvahistoriallinen tarkastelu. Senaatti-kiinteistöt.

Arkkitehtitoimisto Livady ja Maisema-arkkitehtuuri MM 2014. *Otaniemen keskeinen kampusalue. Kulttuuriympäristöselvitys*. Espoon kaupunkisuunnittelukeskuksen julkaisuja 8/2014. ISBN 978-951-857-698-3.

Painetut lähteet

ark-byroo Oy, 2017a. *Kivimiehentie 2*. Helsinki. ISBN 978-952-7239-26-1.

ark-byroo Oy, 2017b. *Geologian tutkimuskeskus GTK*. Helsinki. ISBN 978-952-7239-30-8.

ark-byroo Oy, 2017c. *Metallimiehenkuja 6-8*. Helsinki. ISBN 978-952-7239-24-7.

A-konsultit, Lt-konsultit, Arkkitehdit Paunila & Rautamäki, 1994. *Otaniemen maankäyttösuunnitelma*. Helsinki: Rakennushallitus.

Hipeli, Mia (edit.) 2008. Alvar Aalto architect, volume 13, *University of Technology, Otaniemi 1949-1974*. Helsinki: Alvar Aalto Foundation & Alvar Aalto Academy. Härö, Erkki, 1991. *Espoon rakennuskulttuuri ja kulttuurimaisema*. Tarkistettu painos. Espoo: Espoon kaupunginmuseo. Lahti, Juhana, 2011. *Kauneus, käytännöllisyys, kestävyys. Valtion rakentamisen kaksi vuosisataa 1811-2011*. Senaatti-kiinteistöt, Helsinki.

Liesto, Martti, 1988. Teknillinen korkeakoulu 1908-1988. Hämeenlinna.

Luoto, Reima T. A., 2001. *Espoon aikakirjat*. Espoo: Espoon kaupunki.

Maisala, Pertti, 2008. *Espoo - oma lukunsa. Kaupunkisuunnittelun, kaupunkirakentamisen ja kaavoitushallinnon kehitys vuoteen 2000*. Espoo: Espoon kaupunkisuunnittelukeskus.

Michelsen, Karl-Erik, 1993. *Valtio, teknologia, tutkimus*. VTT ja kansallisen tutkimusjärjestelmän kehitys. Espoo: VTT, Valtion teknillinen tutkimuskeskus.

Nykänen, Panu, 2007. Otaniemen yhdyskunta. Teknillinen korkeakoulu 1942-2008. WSOY. Porvoo.

Penttilä, Jaakko, 2008. *Building Alma Mater*. Alvar Aalto and the Otaniemi Campus. Teoksessa Alvar

Ruso, Risto ja Metsola, Pekka, 1964. Otaniemi-suunnitelma ja sen toteuttaminen. *Otaniemi*: eripainos julkaisusta *Rakennustekniikka*, 1964:9-10, s.615-620.

Kehä I (mt 101) välillä Länsiväylä (kt 51) - Karhusaarentie (mt 1142). Yleissuunnitelma. Helmikuu 2012. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Espoon kaupunki.

Verkkolähteet

Espoon kaupunki: Kehä I:n parantaminen Keilaniemessä – hankkeen lähtökohdat ja suunnittelu.
http://www.espoo.fi/fi-FI/Asuminen_ja_ymparisto/Kadut_ja_liikenne/Liikennesuunnittelu/Liikennehankkeet/Ajankoh-taiset_hankkeet/Keha_In_parantaminen_Keilaniemessa
Haettu 5.9.2017

Espoon kaupunki: Keilaniemen alue–Rakentamisen vaiheet. Arkkitehtitoimisto SARC. Risto Marila. 3.11.2011.
Pdf-raportti saatavana Espoon kaupungin internet-sivuilla:
www.espoo.fi
Haettu 10.9.2017

Missä maat on mainiommat – Uudenmaan kulttuuriympäristöt, 2012. Uudenmaan liiton julkaisuja E114. Uudenmaan liitto. Helsinki. Saatavana sähköisenä julkaisuna:
https://www.uudenmaanliitto.fi/files/6309/Missa_maat_on_mainiommat_E114.pdf
Haettu 5.9.2017

Otaniemen kampusalue RKY, 2009
http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOH-DE_ID=1360
Haettu 15.5.2017

VTT:n internetsivusto, VTT:n historia
<http://www.vtt.fi/tietoa-meist%C3%A4/historia>
Haettu 15.5.2017

Karttapalvelut

Maanmittauslaitoksen kartta-aineistot, Paikkatietoikkuna. MML.
<https://kartta.paikkatietoikkuna.fi>

Espoon kaupungin karttapalvelu
<https://kartat.espoo.fi/ims>
Maanmittauslaitos: vanhat painetut kartat; peruskartat vuosilta 1932–1991. <http://vanhatpainetutkartat.maanmit-tauslaitos.fi/>
Haettu 27.6.2017

ark-byroo

Arkkitehtitoimisto ark-byroo Oy

Kustaankatu 3, 00500 Helsinki

www.arkbyroo.fi

info@arkbyroo.fi

010 2350 566